

NUORISOBAROMETRI 2002

PEKKA SAARELA

NUORISOASIAIN NEUVOTTELUKUNTA

Nuorisosiain neuvottelukunta: Nuora, julkaisuja 24

Pekka Saarela ja Nuorisosiain neuvottelukunta

Kansi ja ulkoasun suunnittelu: Vesa Pesonen
Taitto: Jussi Konttinen

ISBN: 952-442-971-3
ISSN: 1455-268X

Gummerus, Jyväskylä 2002

ESIPUHE

Nuorisobarometri 2002 jakaantuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa käsitellään nuorten asenteita koulutusta ja työelämää kohtaan sekä nuorten tulevaisuuden suunnitelmia. Osio päättyy nuorten arvioon omasta taloudellisesta tilanteestaan ja omasta elämästään. Nuorisobarometrin ajankohtaisteemana on nuorten odotukset tulevalle vaalikaudelle. Kolmannessa osiossa on nuorten näkemyksiä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, asennoitumisesta päihteiden käyttöön ja syrjäytymiseen. Osion lopussa on nuorten näkemys siitä, mikä nuorille on tärkeää tulevaisuudessa.

Nuorisobarometri tukee edelleen kuvaa nuorista, jotka uskovat koulutukseen ja arvostavat työtä. Nuoret uskovat, että koulutuksen kautta on mahdollista pärjätä työelämässä. Nuoret ovat omaksuneet elinikäisen oppimisen -ajattelun. He tietävät, että työelämässä pysyminen edellyttää jatkuvaa kouluttautumista. Nuoret ovat valmiita ottamaan vastaan tilapäistäkin työtä mieluummin kuin eläisivät työttömyyskorvauksella. Nuoret siis arvostavat työtä, vaikka se onkin heidän käsityksensä mukaan vaativaa. Nuoret ovat edelleen valmiita muuttamaan toiselle paikkakunnalle saadakseen työpaikan. Sen sijaan muutto ulkomaille tai yrityksen perustaminen kuuluu yhä vähemmistön tulevaisuuden suunnitelmiin.

Nuorten odotukset tulevalle vaalikaudelle kertovat nuorisosta, joka arvostaa hyvinvointiyhteiskuntamme palveluita. Nuoret eivät ole valmiita tinkimään terveydenhuollosta, vanhusten palveluista eikä lapsiperheiden tuista, vaikka kansantalouden kehitys heikkenisikin. Näiden lisäksi nuorten käsityksen mukaan tulevalle hallituskaudella tulisi erityisesti panostaa rikollisuuden torjuntaan ja työllisyyden hoitoon.

Selvä enemmistö nuorista on sitä mieltä, että demokratia toimii Suomessa hyvin ja se takaa kansalaisille riittävät vaikuttamismahdollisuudet. Toisaalta puolelta nuorista ajatellaan, että asiat hoituvat hyvin ilman nuoren omaa ääntäkin. Jos jokin asia olisi tärkeä, olisivat nuoret valmiita käyttämään monenlaisia vaikuttamiskeinoja, kuten vetoomuksia, lakko-oikeutta, yleisönosastokirjoituksia ja maksu- tai ostoboikotteja. Väkivaltaiseen toimintaan nuoret suhtautuvat aikaisempaa kielteisemmin. Nuoret uskovat, että äänestysaktiivisuus nousisi, jos äänestäminen olisi mahdollista internetin kautta.

Nuorten oman käsityksen mukaan nuorten syrjäytymistä yhteiskunnasta ei ole liioiteltu. Syrjäytyminen on vakava ongelma ja se johtuu monesta eri tekijästä. Motiivaatio toimia ja ystävyysuhteet ovat asioita, joita nuoret itse korostavat. Vähiten nuorten käsityksen mukaan syrjäytyminen johtuu koulutuksen puutteesta. Voi olla, että nuorten itsensä käsityksen mukaan koulutuksen puute onkin seurausta muista syistä, eikä niinkään se perussyy syrjäytymiskehitykseen.

Nuorten asenteet ovat pysyneet kielteisinä huumeita kohtaan, eivätkä nuoret ole

valmiita lieventämään huumeiden käytöstä annettavia rangaistuksia. Nuorten vapaa-aikaan ei kuulu huumeet, mutta humalahakuinen alkoholin käyttö näyttää kuuluvan.

Nuoret arvostavat nuorisotyötä. Enemmistö nuorista ei olisi lainkaan valmis tinkimään nuorisotyön palveluista ja sitäkin suurempi osa pitää nuorisotyötä asiana, mihin seuraavan hallituksen tulisi erityisesti panostaa. Kunnallisen nuorisotyön palveluista nuoret pitävät erityisen tärkeinä koululaisten iltapäiväkerhoja, nuorisotiloja, mahdollisuutta internetin käyttöön ja työpajatoimintaan. Nuorimmat haastatellut korostivat verkkomediaa ja nuorisotiloja, kun taas vanhimmalle nuorisoikäryhmä tärkeintä on koululaisten iltapäiväkerhotoiminta.

Erittäin tärkeitä asioita, joita nuoret haluavat tulevaisuudessaan saavuttaa, ovat hyvät ystävät, pysyvä työsuhde ja oma perhe. Kaikkein tärkeintä puolelle nuorista on oman perheen ja lasten saaminen 35 ikävuoteen mennessä.

Vuoden 2002 barometrin otos oli 1800 suomenkielistä nuorta. Suomen Gallup teki haastattelut elo-syyskuussa.

Helsingissä lokakuussa 2002,

Nuorisoasiain neuvottelukunta

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	3
1. NUORET JA YHTEISKUNTA	7
1.1. Koulutus	7
1.1.1. Koulutuksen arvostus	7
1.1.2. Elinikäinen oppiminen	9
1.1.3. Kokemukset peruskoulusta myönteisiä	9
1.1.4. Mistä tieto koulutusvaihtoehtoista?	11
1.2. Työelämä	13
1.2.1. Sisältö tärkeintä työssä	13
1.2.2. Yksityinen sektori kiinnostaa työnantajana	15
1.2.3. Työura pilkkoutuu	17
1.2.4. Työelämä vaatii paljon	18
1.2.5. Työtä arvostetaan	19
1.2.6. Työajan lyhentäminen	21
1.3. Tulevaisuuden suunnitelmat	22
1.3.1. Asuinkuntaa vaihdetaan työpaikan saamiseksi	22
1.3.2. Koulutus kotimaassa	22
1.3.3. Ulkomailla työskentely	24
1.3.4. Yrityksen perustaminen ei kiinnosta	25
1.4. Nuoret tyytyväisiä elämäänsä	25
1.4.1. Taloudellinen asema tyydyttää	25
1.4.2. Elämä kaiken kaikkiaan kohdallaan	26
2. ODOTUKSET TULEVALLE HALLITUSKAUDELLE	29
2.1. Nykyisen hallituksen työttömyyden hoito	29
2.2. Sosiaalinen eriarvoisuus kasvaa	30
2.3. Omista eduista tinkiminen	31
2.4. Mihin yhteiskunnassa panostettava	32
2.4.1. Terveystieteiden tutkimus, rikollisuuden torjunta ja vanhustenhuolto	32
2.4.2. Työllisyys, lapsiperheet ja koulutus	33
2.4.3. Nuorisotyö, ympäristönsuojelu ja asumistuki	34
2.5. Hyvinvointivaltion palveluita arvostetaan	34
2.5.1. Vanhukset, terveydenhuolto ja lapsiperheet	34
2.5.2. Järjestyksen valvonta, nuorisotyö ja koulutus	36
2.5.3. Työttömyysturva, asumisen tuet ja ympäristönsuojelu	37
2.5.4. Maataloustuet ja valtion velka	38
2.5.5. Puolustusmenot, liikunta- ja kulttuuripalvelut	39
2.6. EU-jäsenyyden edullisuus	40
2.7. NATO-jäsenyys askarruttaa	41

3. ARVOSTUKSET JA ELÄMÄNTAPA	43
3.1. Nuorten valmius osallistua ja vaikuttaa	43
3.1.1. <i>Mielenosoitukset ja vetoamukset</i>	43
3.1.2. <i>Lakot ja boikotit</i>	44
3.1.3. <i>Yleisönosastoon kirjoittaminen ja nimien kerääminen</i>	45
3.1.4. <i>Poliittinen vaikuttaminen</i>	46
3.1.5. <i>Väkivaltainen vaikuttaminen ja rakennusten valtaaminen</i>	46
3.2. Nuoret poliittisina toimijoina	47
3.3. Demokratia toimii	47
3.4. Mikä puolueista läheisin?	50
3.5. Nuorten yhteiskunnallinen syrjäytyminen	51
3.5.1. <i>Syrjäytyminen vakava ongelma</i>	51
3.5.2. <i>Syrjäytymisen syyt</i>	52
3.6. Nuorten suhtautuminen päihteisiin	55
3.6.1. <i>Huumeita ei hyväksytä</i>	55
3.6.2. <i>Huumeita kaupitellaan</i>	59
3.6.3. <i>Alkoholi kuuluu vapaa-aikaan</i>	60
3.7. Päihteiden käyttö	61
3.8. Kunnallisen nuorisotyön palvelut	62
3.9. Tärkeät asiat tulevaisuudessa	64
HAASTATTELULOMAKE	70

1. NUORET JA YHTEISKUNTA

1.1. Koulutus

1.1.1. Koulutuksen arvostus

Nuorisobarometreissä on vuodesta 1994 lähtien keskeisen teeman muodostanut koulutus, nuorten suhtautuminen peruskouluun ja ammatillisen koulutukseen sekä koulutuksen antamiin mahdollisuuksiin työmarkkinoille sijoittumisen suhteen. Barometrin antaman kuvan mukaan nuoret arvostavat koulutusta ja uskovat koulu-

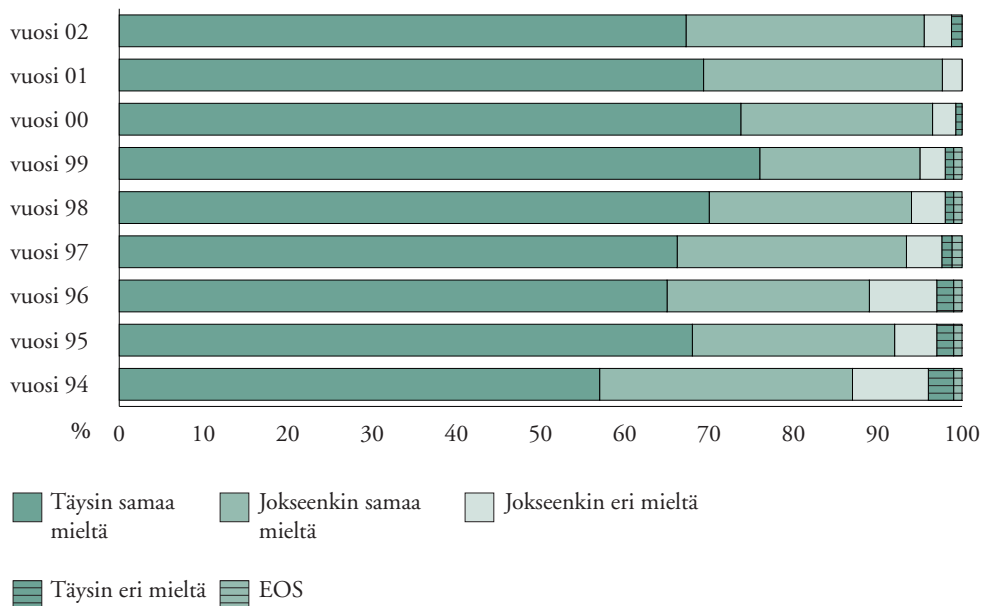
tuksen olevan keskeinen väylä työmarkkinoille pääsyyn. Ilman kunnollista koulutusta nuoret eivät usko sijoittuvansa työmarkkinoille.

Nuoret eivät pidä koulutusta pelkästään väylänä työmarkkinoille sijoittumisen suhteen. Barometrit ovat antaneet johdonmukaisesti tuloksen, jonka mukaan nuoret katsovat myös työelämässä pysymisen vaativan jatkuvaa osaamisen ja ammattitaidon päivytystä. Työttömyyden yhtenä keskeisenä syynä nuoret pitävät myös ammatillisen koulutuksen puutetta.

Vuoden 2002 barometrissä haastatetuille nuorille toistettiin jo ensimmäisessä vuoden 1994 barometrissä mukana ollut väite ”Koulutus parantaa olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia”. Barometrien toteutuksen aikana tilanne työmarkkinoilla on monella tapaa muuttunut. Vuonna 1994 lama koettiin korkeana nuorisotyöttömyytenä, jonka jälkeen nuorten työllisyystilanne on parantanut talouden myönteisen kehityksen tahdissa.

Vuonna 2001 yleisessä taloudellisessa kehityksessä epävarmuus kasvoi. Nopein kasvun kausi oli ohi ja tulevaisuuteen suhtauduttiin epävar-

Koulutus parantaa olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia

masti. Vuoden 2002 aikana talouden kehityksen suunta on edelleen epävarma. Uuden kasvun alku näyttää ennusteiden mukaan siirtyvän vuoden 2003 puolelle.

Talouden kehityksessä tapahtuvat muutokset eivät näytä kuitenkaan vaikuttavan nuorten suhtautumiseen koulutukseen tai sen arvostukseen. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista kaikista nuorista 95 % uskoi koulutuksen parantavan olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia. Ensimmäiseen vuonna 1994 toteutettuun barometriin haastatelluista nuorista väitteen kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 87 % vastanneista. Barometriin toteutuksen aikana koulutuksen arvostus työmarkkinoille sijoittumisen suhteen näyttää vain kasvaneen nuorten keskuudessa. Tämän vuoden barometriin haastatelluista nuorista prosentti oli esitetyn väitteen suhteen täysin eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä koulutuksen vaikutuksesta työnsaantimahdollisuuksiin oli kaikista vastanneista kolme prosenttia.

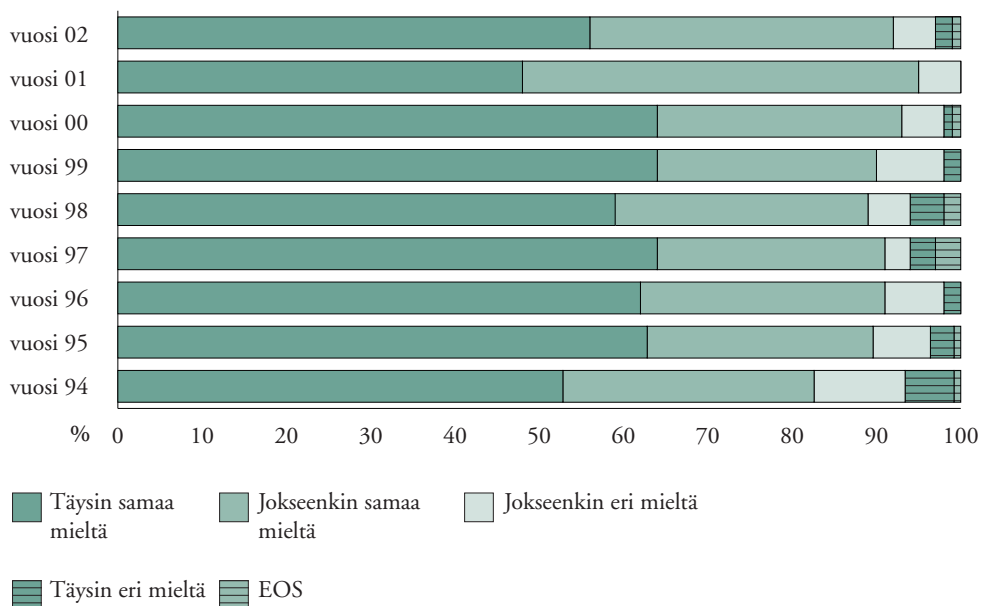
Eri vastaajaryhmissä koulutukseen suhtaudutaan yhtä myönteisesti. Sukupuoli ei ole erottele-

va tekijä; naiset ja miehet arvostavat koulutusta työmarkkinoille sijoittumisen suhteen yhtä yleisesti. Samoin alueellisesti tarkasteltuna nuoret arvostavat koulutusta yhtä yleisesti eri puolilla maata.

Vuonna 2002 haastatteluhetkellä työttömänä tai lomautettuna olleista nuorista 92 % uskoi koulutuksen parantavan olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia. Vastaavasti vuonna 1994 työttömistä nuorista ajatteli 83 % vastanneista. Kevään 1994 barometriin haastatelluista työttömistä nuorista kuusi prosenttia oli esitetyn väitteen suhteen täysin eri mieltä. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista työttömistä nuorista kaksi prosenttia kyseenalaisti koulutuksen merkityksen työmarkkinoille sijoittumisen suhteen. Eri ryhmistä juuri työttömien tai lomautettujen nuorten suhtautuminen koulutuksen tarjoamiin mahdollisuuksiin työmarkkinoille sijoittumisen suhteen on vahvistunut voimakkaimmin barometriin toteuttamisen aikana.

Eri tutkinnon suorittaneet nuoret arvostavat koulutusta, mutta eroja suhtautumisissa saadaan kun tarkastellaan esitetyn väitteen ”Koulutus pa-

Koulutus parantaa olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia (työttömät)

rantaa olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia” kanssa täysin samaa mieltä olevien osuuksia. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista täysin samaa mieltä oli 58 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan 73 % oli esitetyn väitteen suhteen täysin samaa mieltä.

1.1.2. Elinikäinen oppiminen

Nuorilta on barometreissä kysytty myös heidän suhdettaan elinikäiseen oppimiseen tai koulutuksen merkitykseen työelämässä pysymisen suhteen. Vuoden 2002 barometrissä toistettiin aiemmissa barometreissä mukana ollut väite ”Työelämässä pysyminen edellyttää jatkuvaa kouluttautumista”. Kaikista vastanneista peräti 78 % oli esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Täysin eri mieltä jatkuvan kouluttautumisen merkityksestä työelämässä pysymisen kannalta oli neljä prosenttia vastanneista.

Suhtautumisessa elinikäiseen oppimiseen tulee eroja eri vastaajaryhmien välillä. Naiset arvostavat koulutusta jonkin verran miehiä yleisemmin työelämässä pysymisen suhteen. Barometriin vastanneista naisista 82 % uskoi työelämässä pysymisen edellyttävän jatkuvaa ammattitaidon päivittämistä. Miesten kohdalla vastaavasti koulutuksen merkityksestä työelämässä pysymisen suhteen ajatteli 75 % barometriin vastanneista. Ero miesten ja naisten suhtautumisessa elinikäiseen oppimiseen on tullut esiin aiemmissa barometreissä. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista naisista työelämän uskoi vaativan jatkuvaa kouluttautumista 83 % vastanneista. Miehistä vastaavasti ajatteli 76 %.

Koulutuksen arvostukseen työelämässä pysymisen suhteen vaikuttaa selkeästi vastaajan ikä. Mitä vanhempi vastaaja on, sitä vahvemmin hän uskoo jatkuvalla kouluttautumisella olevan oma vaikutuksensa työelämässä pysymiseen. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä (25–29 vuotta) 83 % katsoi työelämän edellyttävän jatkuvaa kouluttautumista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta koulutuksen merkityksen työelämässä pysymisen suhteen tunnisti 79 % vastan-

neista. Ikäryhmässä 15–19 vuotta jatkuvan koulutuksen tärkeyteen uskoi 73 % vastanneista.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna elinikäisen oppimisen tärkeyttä korostavat korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista peräti 95 % uskoi työelämässä pysymisen edellyttävän jatkuvaa kouluttautumista. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista jatkuvan koulutuksen merkitystä korosti 88 % vastanneista. Vastaavasti ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista 75 % katsoi työelämässä pysymisen edellyttävän jatkuvaa kouluttautumista.

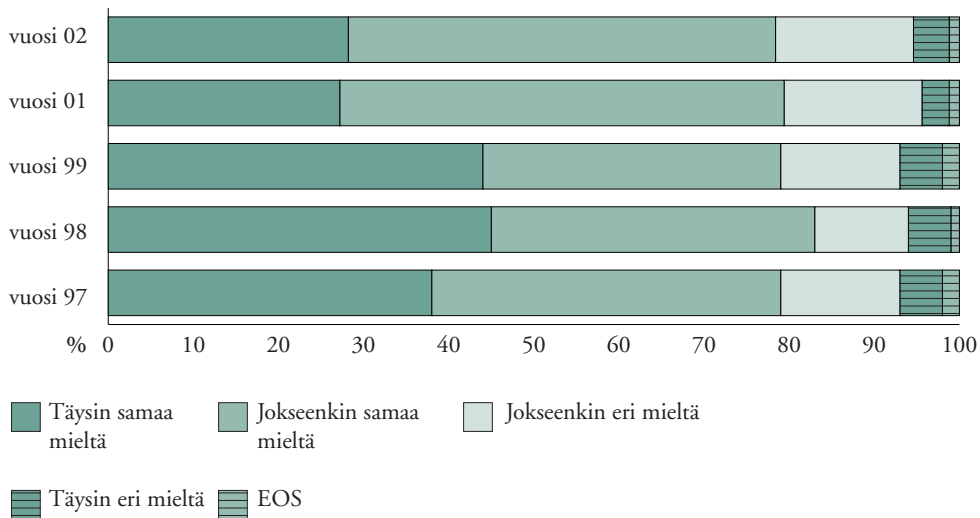
Palkansaajista koulutuksen merkitystä työelämässä pysymisen kannalta korosti 79 % barometriin vastanneista. Haastattelu hetkellä työttömänä tai lomautettuna olleista nuorista puolestaan jatkuvaa kouluttautumista piti tärkeänä 69 % vastanneista. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista työttömistä nuorista jatkuvaa osaamisen päivittämistä piti tärkeänä 72 % vastanneista.

1.1.3. Kokemukset peruskoulusta myönteisiä

Vuoden 2002 barometrissä nuorilta kysyttiin koulutukseen liittyen heidän mielipidettään peruskoulusta. Haastatellut nuoret saivat antaa peruskoululle arvosanan kouluasteikolla neljästä kymmeneen. Vastaava kysymys oli mukana myös kevään 1998 barometrissä. Barometrin mukaan nuorten omat kokemukset peruskoulusta ovat varsin myönteiset. Yleisin arvosana, jonka nuoret peruskoululle antoivat, oli kahdeksan. Kaikista nuorista arvosanan kahdeksan peruskoululle antoi yli puolet (56 %) vastanneista. Arvosanan yhdeksän kaikista haastatelluista peruskoululle antoi 17 % vastanneista ja prosentti kaikista vastanneista piti peruskoulua kymppinä arvoisena.

Vuoden 1998 barometriin verrattuna nuoret kokevat peruskoulun entistä myönteisempänä. Vuonna 1998 arvosanan kahdeksan peruskoululle antoi omien kokemustensa perusteella 52 % vastanneista. Tuolloin arvosanan yhdeksän peruskoululle kaikista haastatelluista antoi 9 %; nyt peruskoulua arvio arvosanalla yhdeksän lähes viidennes (17 %) vastanneista. Vuonna 1998 ar-

Työelämässä pysyminen edellyttää jatkuvaa kouluttautumista

vosanan kymmenen peruskoululle antoi prosentti nuorista kuten tänä vuonnakin.

Kahdessa toteutetussa barometrissä arvosanan neljä peruskoululle nuorista antoi alle prosentti vastanneista. Viiden arvoiseksi peruskoulua nuorista arvioi prosentti kaikista vastanneista sekä vuonna 1998 että 2002. Sukupuolella ei ole merkitystä nuorten arvioissa kokemuksiinsa peruskoulusta. Sekä miehet että naiset arvioivat kokemuksensa lähes yhtäläisillä arvosanoilla.

Vuonna 1998 nuorimassa haastatellussa ikäryhmässä (15–19-vuotiaat) peruskouluun suhtauduttiin muita ikäryhmiä myönteisemmin. Tässä ikäryhmässä peruskoululle antoi arvosanan 8–10 kaksi kolmasosaa (67%) vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä vastaavan arvosanan peruskoululle ja siitä saamilleen kokemuksille antoi 58% barometriin vastanneista. Tämän vuoden barometrissä ikäryhmien välillä ei ole eroa suhtautumisessa peruskouluun. Sekä 15–19-vuotiaiden että 25–29-vuotiaiden ikäryhmässä vastanneista 74% antoi peruskoululle arvosanan 8–10.

Työttömät tai lomautetut nuoret arvioivat peruskoulua omien kokemustensa pohjalta hiivenen muita kriittisemmin. Vuonna 1998 työt-

tömistä nuorista peruskoululle arvosanan kahdeksan antoi 43%, arvosanan yhdeksän 10% ja täyden kymppin prosentti barometriin vastanneista. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista työttömistä nuorista arvosanalla kahdeksan peruskoulua arvioi yli puolet (54%) vastanneista, arvosanan yhdeksän peruskoululle antoi 13% ja täyden kymppin prosentti vastanneista.

Vuonna 1998 palkansaajista lähes puolet (48%) antoi peruskoululle arvosanan kahdeksan, 9% arvosanan yhdeksän ja prosentti arvosanan kymmenen. Tänä vuonna palkansaajat kokevat peruskoulun omien kokemustensa perustella myönteisemmin. Heistä 57% arvioi peruskoulua arvosanalla kahdeksan, 16% arvosanalla yhdeksän ja prosenttia arvioi kokemuksensa täyden kymppin arvoiseksi.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna myönteisimmän peruskouluun suhtautuvat peruskoulussa parhaillaan olevat nuoret. Näistä peräti 81% antoi peruskoululle kouluarvosanan kahdeksan tai yhdeksän. Lukiolaisista peruskoululle vastaavat arvosanat antoi 76% vastanneista.

Barometrissä nuorille esitettiin koulutukseen liittyen myös väite ”Saamasi koulutus on anta-

nut sinulle hyvät valmiudet toimia yhteiskunnan jäsenenä”. Kaikista vastanneista 82 % oli väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Täysin eri mieltä koululaitoksen antamista valmiuksista toimia yhteiskunnan jäsenenä oli neljä prosenttia vastanneista.

Työttömät nuoret suhtautuvat muita kriittisemmin koululaitoksen antamiin mahdollisuuksiin toimia yhteiskunnan jäsenenä. Työttömistä nuorista 73 % katsoi koululaitoksen antaneen valmiudet yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen. Palkansaajien kohdalla vastaavasti ajatteli 83 % ja opiskelijoista 84 % vastanneista. Koululaitoksen antamien yhteiskunnallisten valmiuksien suhteen ei tule eroja eri ikäryhmien välillä, vaan eri ikäryhmissä koululaitoksen antamat valmiudet toimia yhteiskunnan jäsenenä koetaan yhtä myönteisinä.

Edellisen kerran esitetty väite oli mukana nuorisobarometrissä vuonna 1997. Tuolloin kaikista vastanneista esitetyn väitteen suhteen oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä 88 % vastanneista.

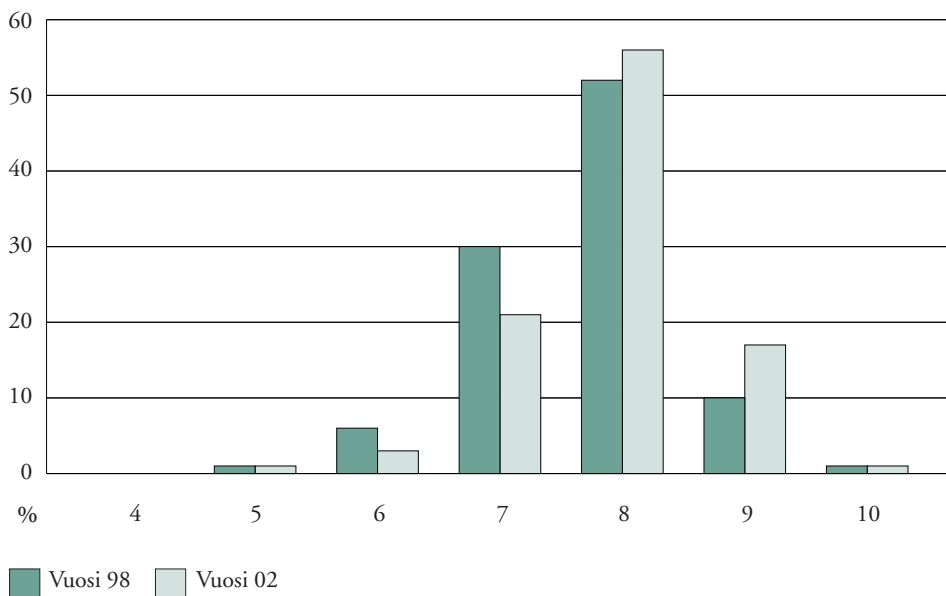
Täysin eri mieltä koululaitoksen antamista valmiuksista toimia yhteiskunnan jäsenenä oli vuonna 1997 kaksi prosenttia vastanneista.

1.1.4. Mistä tieto koulutusvaihtoehdoista?

Vuoden 2002 barometrissä nuorilta kysyttiin myös sitä, keneltä tai mistä he ovat saaneet tietoa peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista. Barometrin mukaan opinto-ohjaajien rooli on keskeinen nuorten saadessa tai hankkiessa tietoa peruskoulun jälkeisistä opiskeluvaihtoehdoista ja mahdollisuuksista. Kaikista vastanneista 82 % katsoi saaneensa opinto-ohjaajalta joko paljon tai jonkin verran tietoa peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista. Ainoastaan kuusi prosenttia kaikista vastanneista katsoi, ettei ollut käytännössä saanut lainkaan tietoja opinto-ohjaajalta eri opiskeluvaihtoehdoista.

Opinto-ohjaajalta saadut tiedot näyttävät olevan barometrin mukaan tärkeimpiä miehille kuin naisille. Barometriin haastatelluista miehistä joko paljon tai jonkin verran opinto-ohjaajalta perus-

Minkä arvosanan kouluasteikolla antaisit omien kokemustesi perusteella peruskoululle?

koulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista oli saanut tietoa 82 % vastanneista. Naisista puolestaan 78 % katsoi saaneen tietoja koulutusvaihtoehdoista opinto-ohjaajalta. Opinto-ohjaajan rooli korostuu myös nuoremmissa barometriin haastatellussa ikäryhmässä: näistä 89 % katsoi saaneensa joko paljon tai jonkin verran tietoa koulutusvaihtoehdoista opinto-ohjaajalta. 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä opinto-ohjaajalta tiedot oli saanut 80 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 74 % vastanneista.

Lähes opinto-ohjaajan veroinen tietolähde koulutusvaihtoehdoista nuorille ovat ystävät. Ystäviltä tietoja eri koulutusvaihtoehdoista oli saanut joko paljon tai jonkin verran 83 % vastanneista. Nuorimmassa ikäryhmässä ystäviltä tietoja eri koulutusvaihtoehdoista oli saanut 79 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta ystäviltä tiedot peruskoulun jälkeisesti opiskeluvaihtoehdoista oli saanut 85 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 86 % vastanneista.

Koulustustaustan kautta tarkasteltuna korkea-koulututkinnon suorittaneet nuoret korostavat muita useammin ystävien merkitystä tietolähteenä eri koulutusvaihtoehdoista. Näistä 92 % katsoi saaneensa tiedot eri opiskeluvaihtoehdoista juuri ystäviltä. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista ystäviltä tiedot eri koulutusvaihtoehdoista oli saanut 86 % vastanneista.

Opinto-ohjaajan ja ystävien jälkeen nuoret saavat tietoa peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista opettajilta. Kaikista nuorista 72 % katsoi saaneensa joko paljon tai jonkin verran tietoja eri opiskeluvaihtoehdoista juuri opettajilta. Opettajien rooli korostuu jonkin verran nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä. Näistä 77 % katsoo saaneensa tietoja eri koulutusvaihtoehdoista juuri opettajilta. Vanhimmassa ikäryhmässä opettajain roolia korosti vastaavalla tavalla 69 % vastanneista.

Eri koulutusvaihtoehdoista nuoret saavat tietoja myös vanhemmilta ja tiedotusvälineistä. Vanhemmilta kaikista vastanneista paljon tai jonkin verran tietoja eri koulutusvaihtoehdoista oli saanut 62 % vastanneista. Vanhempien rooli korostuu jonkin verran nuorimmassa ikäryhmässä. Näistä kaksi kolmasosaa (66 %) oli saanut paljon tai

jonkin verran tietoja eri koulutusvaihtoehdoista juuri vanhemmilta. Vastaavasti ikäryhmässä 25–29 vuotta vanhemmilta tietoja peruskoulun jälkeisistä opiskeluvaihtoehdoista oli saanut 56 % vastanneista. Kaikista vastanneista vanhemmiltaan tietoja eri koulutusvaihtoehdoista ei ollut saanut lainkaan 14 % vastanneista.

Tiedotusvälineistä tietoja oli saanut kaikista vastanneista 61 %. Naiset hankkivat barometrin mukaan miehiä useammin tiedot peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista tiedotusvälineistä. Naisista kaksi kolmasosaa (67 %) oli saanut joko paljon tai jonkin verran tietoja opiskeluvaihtoehdoista juuri tiedotusvälineistä. Miehistä tiedotusvälineistä tiedot eri koulutusvaihtoehdoista oli saanut 55 % vastanneista. Myös vanhemmissa ikäryhmissä tiedotusvälineiden rooli korostuu. Ikäryhmässä 25–29 vuotta tiedotusvälineistä tiedot eri koulutusvaihtoehdoista oli saanut 68 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta tiedotusvälineistä eri koulutusvaihtoehdoista koskevan informaation oli saanut 62 % ja nuorimmassa ikäryhmässä 53 % vastanneista.

Internetistä tietoja eri koulutusvaihtoehdoista oli hankkinut vajaa puolet (45 %) nuorista. Internetin merkitys korostuu erityisesti 15–19-vuotiaiden ryhmässä. Näistä yli puolet (51 %) oli hankkinut joko paljon tai jonkin verran tietoja eri koulutusvaihtoehdoista internetin kautta. 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä internetistä tietoja oli saanut samoin puolet vastanneista mutta vanhimmassa ikäryhmässä enää kolmannes (33 %) vastanneista. Kaikista vastanneista 40 % ei ollut hankkinut lainkaan tietoja eri koulutusvaihtoehdoista internetin kautta.

Työvoimatoimistosta tietoja eri koulutusvaihtoehdoista oli saanut kolmannes nuorista. Työvoimatoimiston palveluiden käyttö näyttää barometrin mukaan kasvavan iän mukana. Nuorimmassa ikäryhmässä työvoimatoimistosta tietoja eri opiskeluvaihtoehdoista oli hankkinut alle viidennes (18 %) vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta työvoimatoimistosta tietoja oli saanut 40 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 43 % vastanneista.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret

käyttävät muita useammin työvoimatoimiston palveluita hyväkseen. Näistä lähes puolet (46 %) katsoi saaneensa joko paljon tai jonkin verran tietoja eri koulutusvaihtoehdoista työvoimatoimiston kautta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan vajaa viidennes (18 %) oli saanut tietoja opiskeluvaihtoehdoista työvoimatoimiston kautta. Työvoimatoimiston rooli korostuu myös työttömien nuorten kohdalla, joista yli puolet (51 %) ilmoitti saaneensa tietoja eri koulutusvaihtoehdoista työvoimatoimiston kautta. Opiskelijoista työvoimatoimiston kautta tiedot eri koulutusvaihtoehdoista oli saanut vajaa neljäsosa (24 %) vastanneista.

Yhtenä tietojen lähteenä eri koulutusvaihtoehdoista barometrissä kysyttiin myös harrastuksen ohjaajia. Harrastusten ohjaajilla ei ole muihin esitettyihin vaihtoehtoihin verrattuna vastaavaa roolia tiedon välittäjinä eri koulutusvaihtoehdoista. Kaikista vastanneista joko paljon tai jonkin verran tietoja eri koulutusvaihtoehdoista oli saanut harrastuksen ohjaajalta 17 % vastanneista. Miehet saa-

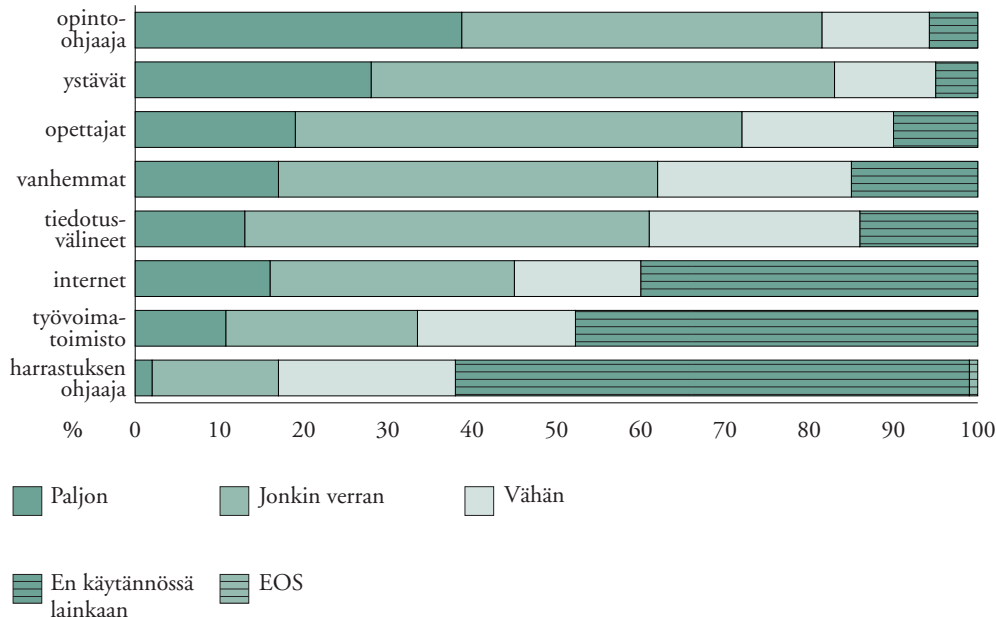
vat jonkin verran naisia useammin tietoja eri opiskeluvaihtoehdoista harrastuksen ohjaajalta. Miehistä harrastuksen ohjaajalta tietoja katsoi saaneen viidennes (19 %) ja naisista 16 % vastanneista.

1.2. Työelämä

1.2.1. Sisältö tärkeintä työssä

Aiemmissa barometreissä nuorilta on kysytty mielipidettä siitä, minkä asian he kokevat tärkeimpänä työsuhteessaan tai ylipäätään työssään. Kevään 1998 barometrissä nuoret saivat arvioida tärkeimpänä asiana työssä palkan määrää, työsuhteen pysyvyyttä, työn sisältöä, työn sosiaalista arvostusta sekä työn kautta syntyviä ihmissuhteita. Tuolloin kaikista vastanneista yli puolet (51 %) piti työn sisältöä kaikkein tärkeimpänä asiana työsuhteessaan. Työsuhteen pysyvyyttä tärkeimpänä asiana arvosti 28 % ja palkan määrää tärkeimpänä piti useampi kuin joka kymmenes (12 %) vastanneista. Työn kautta syntyviä ihmissuhteita tärkeimpänä asiana työssä piti kuusi

Missä määrin olet saanut tietoa peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista seuraavilta tahoilta?

prosenttia ja työn sosiaalista arvostusta kaksi prosenttia vastanneista. Vuoden 1998 barometrin mukaan naiset arvostavat erityisesti työn sisältöä. Naisista 60 % mainitsi työn sisällön kaikkein tärkeimmäksi asiaksi työsuhteessa. Miehistä puolestaan työn sisältöä piti tärkeimpänä vajaa puolet (43 %) vastanneista.

Vuoden 2000 barometrissä kysymys toistettiin lisäämällä yhdeksi vaihtoehdoksi urakehitys. Kaikista vastanneista työn sisältöä tärkeimpänä asiana piti edelleen yli puolet (51 %) vastanneista. Työsuhteen pysyvyyttä tärkeimpänä asiana työssä piti viidennes (21 %) ja palkan määrää 14 % vastanneista. Urakehityksen tärkeimmäksi asiaksi työsuhteessa mainitsi kahdeksan prosenttia nuorista ja työn sosiaalisen arvostuksen sekä työn kautta syntyvät ihmissuhteet arvioi tärkeimmäksi asiaksi kolme prosenttia nuorista.

Vuoden 2002 barometriin haastatellut nuoret arvostavat edelleen työssä sen sisältöä. Yli puolet (54 %) kaikista vastanneista piti juuri työn sisältöä kaikkein tärkeimpänä asiana työsuhteessa. Naiset nostavat miehiä useammin työn sisällön tärkeimmäksi asiaksi. Lähes kaksi kolmasosaa (62 %) naisista mainitsi työn sisällön tärkeimmäksi asiaksi työsuhteessa. Miehistä puolestaan vajaa puolet (46 %) piti sisältöä työn tärkeimpänä asiana. Työttömät nuoret arvostavat palkansaajia useammin työn sisältöä. Palkansaajista työn sisällön tärkeimmäksi asiaksi mainitsi vajaa puolet (47 %) vastanneista. Työttömien kohdalla puolestaan 56 % vastanneista piti työn sisältöä tärkeimpänä asiana työsuhteessa.

Työn sisällön arvostaminen on selkeästi suhteessa myös vastaajan ikään. Mitä vanhempi vastaaja on, sitä enemmän hän arvostaa työn sisältöä suhteessa muihin asioihin. Vanhimmissa ikäryhmässä työn sisällön tärkeimmäksi asiaksi työsuhteessa mainitsi 60 % vastanneista ja nuorimmassa ikäryhmässä puolestaan vajaa puolet (48 %) piti työn sisältöä tärkeimpänä asiana työsuhteessa.

Myös koulutus vaikuttaa työn sisällön arvostamiseen. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 82 % piti työn sisältöä tärkeimpänä asiana työsuhteessa. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan vajaa puolet (42 %)

mainitsi työn sisällön tärkeimmäksi asiaksi. Alueellisesti työn sisältöä korostavat Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret. Uudellamaalla asuvista nuorista työn sisällön mainitsi tärkeimmäksi asiaksi 63 % vastanneista. Itä-Suomessa asuvista nuorista puolestaan alle puolet (48 %) piti työn sisältöä tärkeimpänä asiana työsuhteessa. Pääkaupunkiseudulla nuorista kaksi kolmasosaa (67 %) ja maaseudulla asuvista nuorista vajaa puolet (45 %) arvioi sisällön tärkeimmäksi asiaksi työsuhteessa.

Työsuhteen pysyvyyttä tärkeimpänä asiana työsuhteessa piti viidennes vastanneista. Miehet korostavat jonkin verran naisia useammin työsuhteen pysyvyyttä. Selkeä ero tulee esille nuorten koulutustaustan kautta. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista 29 % piti työsuhteen pysyvyyttä tärkeimpänä asiana työsuhteessa ja korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista vastavasti ajatteli seitsemän prosenttia vastanneista.

Työsuhteen pysyvyyden arvostuksessa on myös alueellisia eroja. Itä-Suomessa asuvista nuorista pysyvyyttä työsuhteessa piti tärkeimpänä asiana neljännes vastanneista. Uudellamaalla asuvista nuorista puolestaan 13 % nosti pysyvyyden työsuhteen tärkeimmäksi asiaksi. Maaseutukunnissa asuvista nuorista samoin neljännes korosti pysyvyttä tärkeänä asiana työsuhteessa, kun taas pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista työsuhteen pysyvyyden mainitsi tärkeimmäksi asiaksi 12 % vastanneista. Työsuhteen pysyvyyttä arvostavat myös palkansaajat. Näistä yli neljännes (27 %) piti juuri työsuhteen pysyvyyttä tärkeimpänä asiana työssä. Työttömistä nuorista puolestaan vajaa viidennes (19 %) mainitsi työsuhteen pysyvyyden tärkeimpänä työhön liittyvänä asiana.

Palkan määrää tärkeimpänä asiana työsuhteessa piti joka kymmenes nuori. Miehet pitävät jonkin verran naisia useammin palkkaa tärkeimpänä asiana työsuhteessa. Miehistä palkan mainitsi tärkeimmäksi asiaksi työsuhteessa 13 % ja naisista 7 % vastanneista. Palkan arvostukseen vaikuttaa selvästi myös nuoren koulutustausta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista palkkaa työsuhteessaan piti tärkeimpänä asiana kaksi prosenttia vastan-

neista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan 12 % nosti palkan tai sen määrän tärkeimmäksi asiaksi työsuhteessaan.

Etenemismahdollisuuksia työsuhteessaan piti tärkeänä joka kymmenes nuori. Miehet arvostavat jonkin verran naisia useammin myös etenemismahdollisuuksia omassa työsuhteessaan. Samoin etenemismahdollisuuksia työsuhteessa arvostavat nuorimmat barometriin haastatellut ikäryhmät. 15–19-vuotiaista 15 % piti työsuhteessa tärkeimpänä asiana etenemismahdollisuuksia. Vastaavasti 25–29-vuotiaiden joukossa viisi prosenttia vastanneista mainitsi etenemismahdollisuudet tärkeimmäksi asiaksi työsuhteessa.

Nuoret eivät arvosta kovinkaan yleisesti työsuhteessa syntyviä ihmissuhteita tai työn sosiaalista arvostusta. Kaikista vastanneista neljä prosenttia piti työn kautta syntyviä ihmissuhteista tärkeimpänä asiana työsuhteessa. Työn sosiaalisen arvostuksen tärkeimmäksi mainitsi kaikista vastanneista puolestaan kaksi prosenttia.

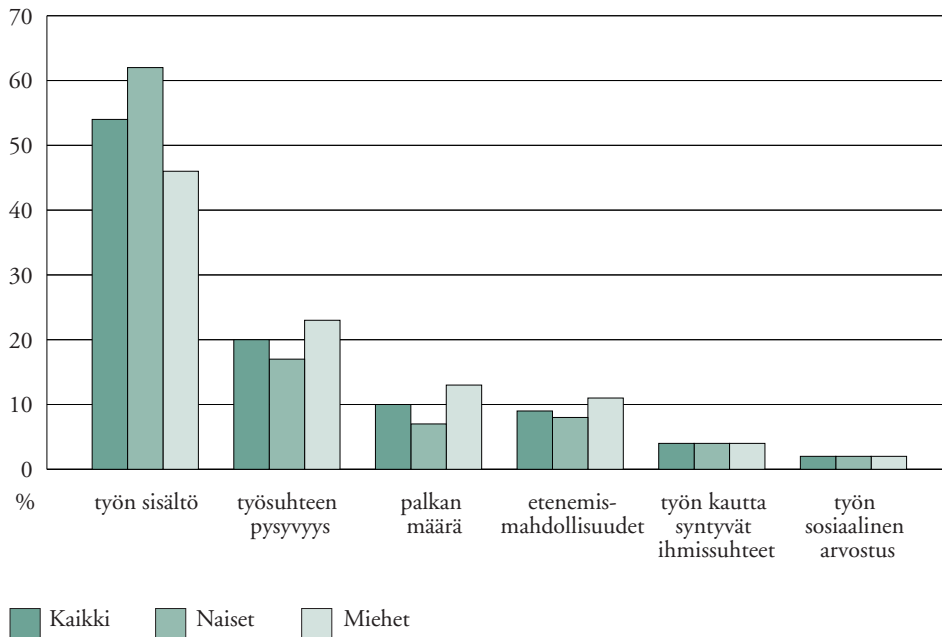
1.2.2. Yksityinen sektori kiinnostaa työnantajana

Vuoden 2002 barometrissa nuorilta kysyttiin työhönlämään liittyen myös sitä, mikä yhteiskunnan sektoreista olisi mieluisin työnantaja. Vaihtoehtoina nuoret saivat arvioida yksityistä sektoria, kuntaa, valtiota ja kansalaisjärjestöjä työnantajana.

Mieluiten nuoret sijoittuvat barometrin mukaan yksityisen sektorin palvelukseen. Kaikista vastanneista 61 % mainitsi yksityisen sektorin mieluisimpana työnantajana. Miehet pitävät yksityistä sektoria naisia useammin halutumpana työnantajana. Miehistä 69 % haluaa sijoittua yksityisen sektorin palvelukseen, kun taas naisista 54 % ilmoitti yksityisen sektorin mieluisammaksi työnantajaksi.

Yksityistä sektoria arvostetaan työnantajan myös pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista yksityisen sektorin palvelukseen halusi sijoittua 70 % vastanneista. Maaseutukunnissa asuvista nuorista puolestaan

Mikä seuraavista on tärkeintä työssä?

61 % mainitsi yksityisen sektorin ensisijaisena työnantajana. Uudellamaalla asuvista nuorista yksityiselle sektorille halusi sijoittua 69 % vastanneista, kun taas Itä-Suomessa asuvista nuorista 54 % mainitsi yksityisen sektorin halutuimpana työnantajana.

Kaikista nuorista 13 % halusi sijoittua valtion palvelukseen. Alueellisesti valtion oli halutuin työnantaja Pohjois-Suomessa, missä asuvista nuorista 17 % ilmoitti valtion mieluisimmaksi työnantajaksi. Vastaavasti Uudellamaalla asuvista nuorista valtiosta työnantajana ajatteli runsas kymmenes (11 %) vastanneista. Valtio on työnantajana myös korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten suosiossa. Näistä viidennes mainitsi valtion mieluisimmaksi työnantajaksi. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan seitsemän prosenttia piti valtiota mieluisimpana työnantajana.

Kunnan palvelukseen kaikista nuorista halusi sijoittua 16 %. Kunta on erityisesti naisten suosima työnantaja. Naisista kuntaa piti mieluisimpana työnantajana runsas viidennes (22 %) vas-

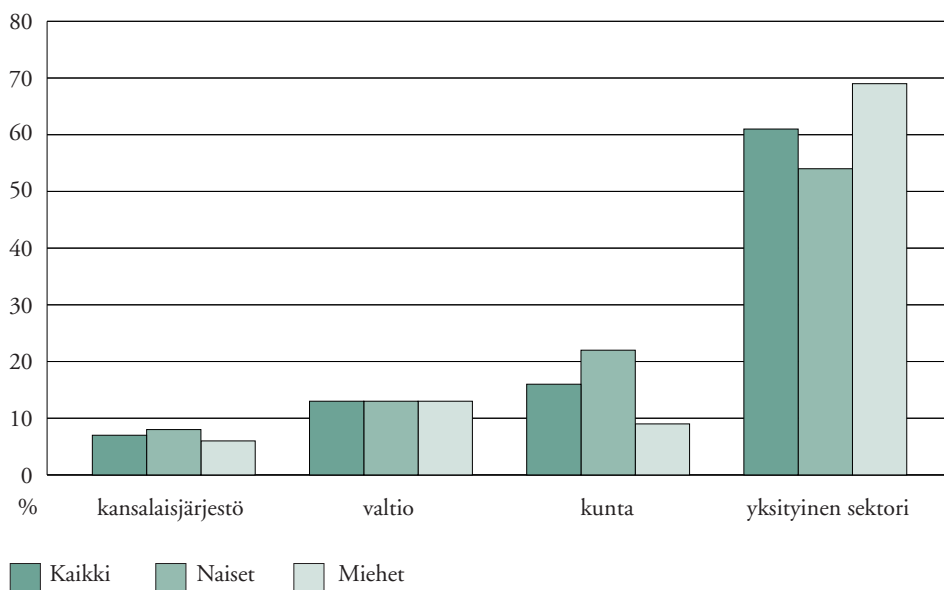
tanneista. Miesten kohdalla puolestaan yhdeksän prosenttia vastanneista mainitsi kunnan mieluisimmaksi työnantajaksi. Itä-Suomessa asuvista nuorista kunnan palvelukseen halusi ensisijaisesti sijoittua runsas viidennes (21 %) vastanneista. Uudellamaalla kunnan palvelukseen nuorista halusi sijoittua työurallaan joka kymmenes.

Kansalaisjärjestöjen palvelukseen kaikista nuorista halusi työurallaan sijoittua seitsemän prosenttia vastanneista. Kansalaisjärjestöjen tai ns. kolmannen sektorin kohdalla työttömien nuorten halukkuus nousee selvästi esiin. Työttömistä tai lomautetuista nuorista 15 % halusi sijoittua kansalaisjärjestöjen palvelukseen. Palkansaajien kohdalla kansalaisjärjestöjen palvelukseen haluaisi sijoittua puolestaan kuusi prosenttia vastanneista.

1.2.3. Työura pilkkoutuu

Nuoret ovat barometreissä saaneet ennakoita sitä, kuinka työmarkkinoiden muutokset tulevat mahdollisesti koskettamaan heitä itseään. Barometriin haastatelluille nuorille on esitetty eri vuosina väite ”On todennäköistä, että työurallani jou-

Mille seuraavista sijoittuisit mieluiten työelämässä?

dun vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja”. Vuosina 1997 ja 1999 barometriin haastatelluista nuorista työuransa uskoi muodostuvan useista eri työpaikoista 69 % vastanneista. Vuoden 2000 barometrissä vastaavasti 67 % uskoi joutuvansa vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja työurallaan. Nuoret näyttävätkin varsin yleisesti uskovan omalla työurallaan joutuvan vaihtamaan työpaikkaa useita eri kertoja.

Kaikista vastanneista väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli sekä vuonna 2001 että 2002 lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista. Joka kymmenes nuori puolestaan uskoi, ettei omalla työurallaan joudu vaihtamaan työpaikkaa.

Barometriin haastatellut naiset ovat uskoneet miehiä useammin työuransa pilkkoutuvan useisiin eri työsuhteisiin. Naisista esitetyn väitteen hyväksyi vuoden 2001 ja vuoden 2002 barometrissä 67 % vastanneista. Miehistä puolestaan vuoden 2002 barometrissä 61 % uskoi joutuvansa työurallaan vaihtamaan työpaikkaan useita kertoja; vuotta aiemmin luku oli 60 %.

Usko työuran pilkkoutumiseen useisiin eri työsuhteisiin on suhteessa vastaajan ikään. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä työ-

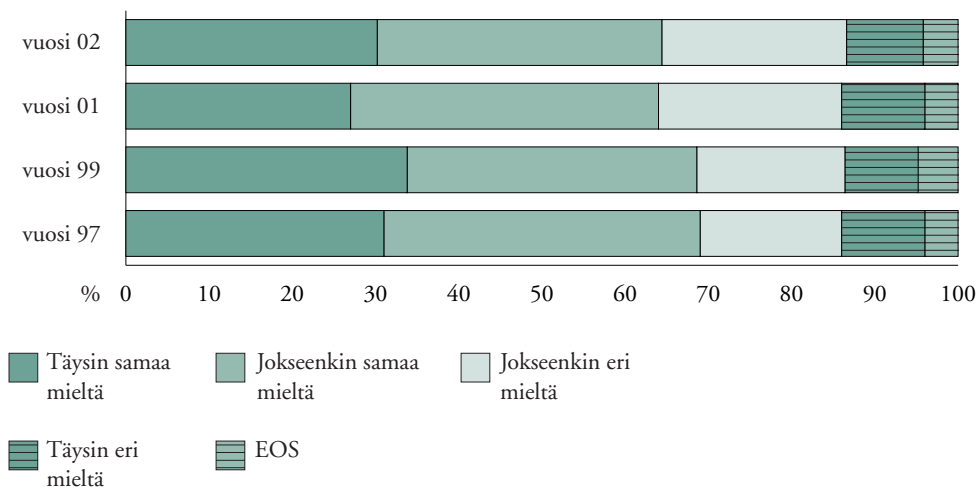
paikkaa uskoi joutuvansa vaihtamaan useita kertoja 64 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta useasta työpaikasta muodostuvaan työuraan uskoi 68 % vastanneista. Vastaavasti nuorimmassa ikäryhmässä työuransa uskoi pilkkoutuvan useaan eri työsuhteeseen 59 % vastanneista.

Alueittain tarkasteltuna Uudellamaalla asuvat nuoret uskovat muita useammin oman työuransa pilkkoutumiseen useisiin työsuhteisiin. Näistä 69 % uskoi joutuvansa vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja työurallaan. Väli-Suomessa asuvista nuorista puolestaan 58 % uskoi useita kertoja tapahtuvaan työpaikan vaihtoon.

Asuinkunnan mukaan tarkasteltuna erityisesti pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret katsovat työuran muodostuvan useista eri työsuhteista. Pääkaupunkiseudun nuorista 70 % oli esitetyn väitteen ”On todennäköistä, että joudun työurallani vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja” suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Maaseutukunnissa asuvista nuorista puolestaan 59 % uskoi joutuvansa vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja omalla työurallaan.

Työttömät tai lomaautetut nuoret uskovat myös muita yleisemmin joutuvansa vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja. Vuoden 2002 barometriin haas-

On todennäköistä, että joudun työurallani vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja

tatelluista työttömistä nuorista 78 % uskoi työuransa muodostuvan useista eri työsuhteista. Palkansaajien kohdalla vastaava luku oli 60 %. Työttömien ja toisaalta palkansaajien kohdalla suhtautumisessa oman työuran pilkkoutumiseen ei ole tapahtunut juurikaan muutoksia barometrien toteuttamisen aikana. Työttömät nuoret ovat nuorisobarometreissä nousseet esiin ryhmänä, joka uskoo joutuvansa vaihtamaan työpaikkaa useita eri kertoja. Vuoden 2001 barometriin vastanneista työttömistä nuorista 76 % uskoi työuraan useassa eri työpaikassa. Palkansaajien kohdalla luku oli vastaavana ajankohtana 63 %.

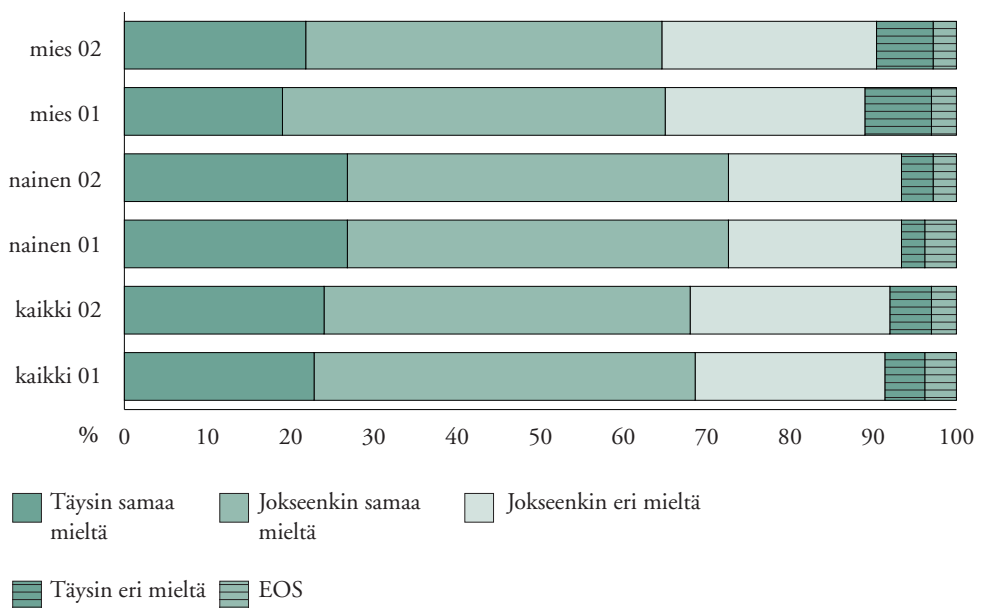
Koulutustaustan kautta tarkasteltuna korkeakoulututkinnon suorittaneet uskovat muita useammin työuraan useassa paikassa. Heistä 70 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen ”On todennäköistä, että työurallani joudun vaihtaman työpaikkaa useita kertoja” kanssa. Vastaavasti ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista omasta työurastaan ajatteli 60 % vastanneista.

1.2.4. Työelämä vaatii paljon

Nuoret suhtautuvat barometriin mukaan positiivisesti omaan työuraansa ja uskovat saavuttavansa työurallaan vanhempiinsa verrattuna paremman yhteiskunnallisen aseman. Samalla nuoret tiedostavat barometrin antaman tuloksen mukaan työelämän vaatimukset ja niiden seuraukset yksilön kannalta. Vuoden 2001 barometrissä nuorille esitettiin väite ”Työelämä vaatii nykyisin työntekijöiltä niin paljon, että monet ihmiset palavat ennen aikaisesti loppuun”. Sama väite toistettiin vuoden 2002 barometrissä. Kaikista barometriin haastatelluista nuorista väitteen kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä vuonna 2002 oli 68 % vastanneista. Luku oli edellisvuonna tarkalleen sama.

Naiset katsovat miehiä yleisemmin työelämän kuluttavan ihmisiä liikaa. Naisista esitetyn väitteen kanssa samaa mieltä oli 73 % (vuonna 2001 72 %) vastanneista. Miehistä puolestaan työelämän vaativuuden uskoi polttavan ihmisiä loppuun ennen aikaisesti kaksi kolmasosaa (65 %)

Työelämä vaatii nykyisin työntekijöiltä niin paljon, että monet ihmiset palavat ennenaikaisesti loppuun

vastanneista. Ero miesten ja naisten suhtautumisessa tuli esille ennen muuta täysin samaa mieltä olleiden kohdalla. Naisista täysin samaa mieltä esitetyn väitteen kanssa oli yli neljännes (27 %) vastanneista ja miehistä puolestaan runsas viidesosa (22 %) vastanneista. Täysin eri mieltä esitetyn väitteen suhteen naisista oli neljä prosenttia ja miehistä puolestaan seitsemän prosenttia.

Usko työelämän vaativuuteen on sidoksissa myös vastaajan ikään. Vanhimmissa ikäryhmässä työelämän liiallisen vaativuuden tunnisti jo peräti 80 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta työelämän liialliseen vaativuuteen uskoi 70 % vastanneista. Nuorimmassa haastattelussa ikäryhmässä työelämän uskoi polttavan ihmisiä ennen aikaisesti loppuun 58 % vastanneista.

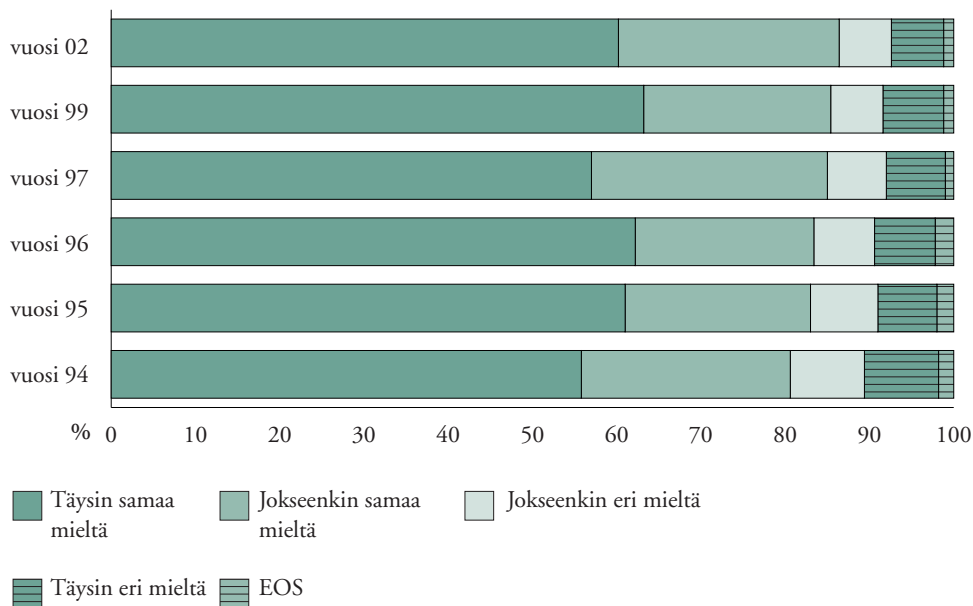
Barometriin haastatelluista palkansaajista työelämän liialliseen vaativuuteen uskoi 72 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista työelämän uskoi polttavan ihmisiä ennen aikaisesti loppuun 77 % vastanneista. Työelämän vaativuuden kokemiseen vaikuttaa myös vastaajan

koulutustausta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 76 % katsoi työelämän polttavan ihmisiä loppuun ennen aikaisesti. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti ajatteli 71 % vastanneista. Yliopisto-opiskelijoista työelämän uskoo polttavan ihmisiä ennen aikaisesti loppuun 83 % vastanneista. Toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista nuorista puolestaan työelämän liiallisen vaativuuden tiedosti 60 % vastanneista.

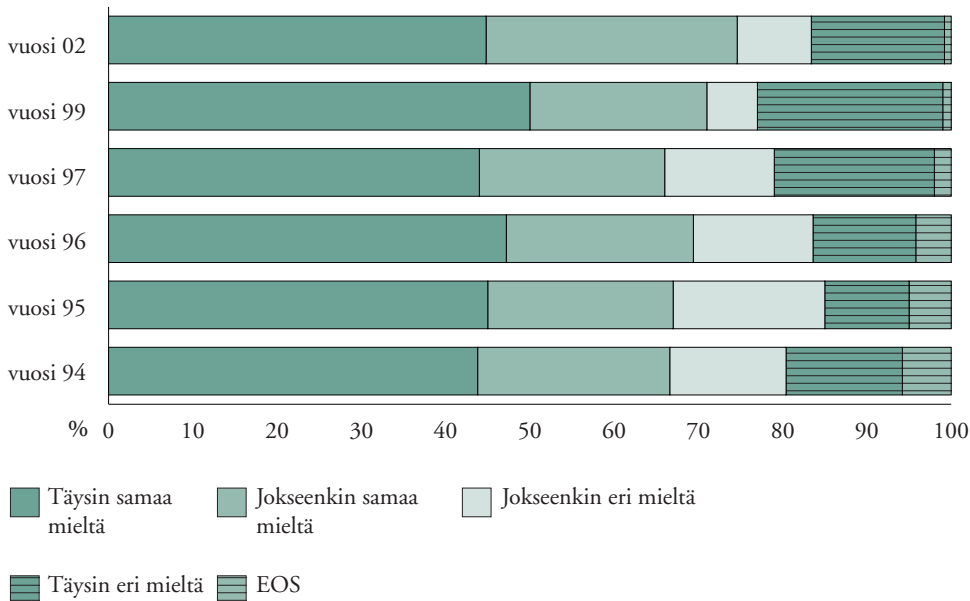
1.2.5. Työtä arvostetaan

Nuorisobarometreissä on vuodesta 1994 lähtien selvitetty nuorten suhtautumista työttömyyteen ja sen kokemiseen. Työttömyys on liitetty nuorten sosiaaliseen syrjäytymiseen ja pitkittyvän työttömyyden on arveltu merkitsevän nuorten kohdalla työttömyyden hyväksymistä todellisena olemisen vaihtoehtona. Työn arvostusta ja työttömyyteen suhtautumista nuorten arvomaailmassa on barometreissä mitattu väitteellä ”Ottaisin mieluummin tilapäistäkin työtä kuin eläisin työttömyystur-

Ottaisin mieluummin tilapäistäkin työtä kuin eläisin työttömyyskorvauksella, jos käteen jäävä tulo olisi yhtä suuri

Ottaisin mieluummin tilapäistäkin työtä kuin eläisin työttömyyskorvauksella,
jos käteen jäävä tulo olisi yhtä suuri (työttömät)

valla, jos käteen jäävä tulo olisi yhtä suuri”.

Kaikista barometriin vastanneista nuorista 86 % oli esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Suhtautumisessa tilapäiseen työhön työttömyyden vaihtoehtona ei ole tapahtunut muutoksia barometriin toteutuksen aikana. Väite oli edellisen kerran mukana barometrissä vuonna 1999, jolloin sen hyväksyi täsmälleen sama osa nuorista kuin vuonna 2002. Vuonna 1997 kaikista vastanneista tilapäisen työn työttömyyden vaihtoehtona hyväksyi 85 % vastanneista. Vuonna 1996 luku oli 83 % ja vuonna 1994 80 %.

Suhtautuminen tilapäiseen työhön ei ole nuorten kohdalla muuttunut ainakaan kriittisempään suuntaan, vaan työttömyyden sijasta nuoret ovat valmiita myös tilapäisiin työsuhteisiin. Naisten kohdalla valmius tai halukkuus tilapäiseen työhön on ollut barometriin mukaan miehiä yleisempää. Naisista työttömyyden sijasta tilapäisen työn oli valmis hyväksymään kohdallaan 89 % vastanneista. Miehistä puolestaan 82 % ilmoitti ottavansa vastaan mieluummin tilapäistäkin työtä

kuin eläisi työttömyyskorvauksella.

Ero miesten ja naisten suhtautumisessa tilapäisiin työsuhteisiin on tullut esiin myös aiemmin toteutetuissa barometreissä. Kevään 1999 barometriin haastatelluista naisista peräti 91 % oli valmis työttömyyden sijasta tekemään tilapäistäkin työtä. Miehistä vastaavasti tilapäiset työsuhteet työttömyyden sijasta oli tuolloin valmis hyväksymään 81 % vastanneista. Ensimmäiseen barometriin vuonna 1994 haastatelluista naisista tilapäiseen työhön työttömyyden sijasta oli valmis 83 % ja miehistä 78 %.

Suhtautumisessa tilapäiseen työhön tulee eroja myös palkansaajien ja työttömien tai lomautettujen nuorten välillä. Palkansaajista työttömyyden sijasta tilapäistäkin työtä tekisi 86 % vastanneista. Työttömien tai lomautettujen kohdalla halukkuus tilapäiseen työhön on jonkin verran alhaisempaan. Haastatteluhetkellä työttömänä tai lomautettuna olleista nuorista 75 % ilmoitti tekevänsä mieluummin tilapäistäkin työtä kuin eläisi työttömyyskorvauksella.

1.2.6. Työajan lyhentäminen

Yhtenä keinona työttömyyden vähentämiseksi on keskusteltu työajan lyhentämisestä ja työn jakamisesta tätä kautta useammalle. Nuorille esitettiin vuoden 2002 barometrissä väite ”Työttömyyden vähentämiseksi työtä tulee jakaa useammalle työaika lyhentämällä”. Väite esitettiin edellisen kerran nuorille vuoden 1999 barometrin yhteydessä. Kaikista nuorista työajan lyhentämistä työttömyyden vähentämiseksi kannatti tänä vuonna runsas puolet (53 %) vastanneista.

Nuorten suhtautumisessa työajan lyhentämiseen työttömyyden hoitokeinona on tapahtunut selkeä muutos. Kevään 1999 barometriin haastatelluista nuorista esitetyn väitteen suhteen täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 63 % vastanneista. Keväällä 1997 kaikista vastanneista täysin tai jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen suhteen oli puolestaan 69 %.

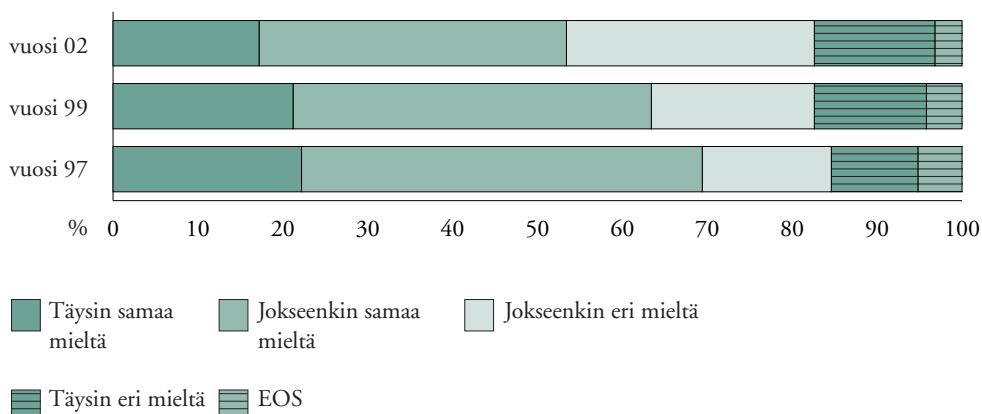
Naiset ja miehet suhtautuvat eri tavoin työajan lyhentämiseen. Naiset kokevat sen miehiä useammin asiallisena tai oikeana keinona työttömyyden hoitamiseen. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista naisista työajan lyhentämistä kannatti 59 % vastanneista. Miesten kohdalla vajaa puolet (49 %) vastanneista piti työajan lyhentämistä oikeana keinona työttömyyden vähentämiseksi. Kevään 1999 barometriin haastatelluista naisista väitteen ”Työt-

tömyyden vähentämiseksi työtä tulee jakaa useammalle henkilölle työaika lyhentämällä” kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 70 % vastanneista. Miehistä puolestaan vuonna 1999 väitteen hyväksyi yli puolet (56 %) vastanneista.

Vuonna 1997 naisista työajan lyhentämisen yhtenä työttömyyttä helpottavana keinona oli valmis hyväksymään 76 % vastanneista. Miehistä vastaavasti työajan lyhentämiseen suhtautui tuolloin myönteisesti 61 % vastanneista. Kriittisen suhtautumisen kasvaminen työajan lyhentämistä kohtaan on varsin selkeä sekä miesten että naisten keskuudessa.

Palkansaajat ja työttömät nuoret suhtautuvat työajan lyhentämiseen eri tavoin. Palkansaajista työajan lyhentämistä keinona työttömyyden vähentämiseksi piti oikeana puolet vastanneista. Työttömistä nuorista puolestaan väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli runsas puolet (55 %) vastanneista. Myös näiden ryhmien kohdalla suhtautuminen työajan lyhentämiseen on muuttunut kriittisemmäksi. Vuoden 1999 barometriin haastatelluista työttömistä nuorista väitteen hyväksyi 74 % ja palkansaajista 55 % vastanneista. Keväällä 1997 työttömistä nuorista ja palkansaajista työajan lyhentämistä kannatti lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista.

Työttömyyden vähentämiseksi työtä tulee jakaa useammalle henkilölle työaika lyhentämällä

1.3. Tulevaisuuden suunnitelmat

1.3.1. Asuinkuntaa vaihdetaan työpaikan saamiseksi

Eri vuosina nuorilta on barometrissä kysytty heidän halukkuuttaan vaihtaa asuinkuntaa työpaikan saamiseksi. Vuoden 2000 barometrin mukaan kaikista vastanneista 74 % ilmoitti olevansa valmis vaihtamaan asuinkuntaa työpaikan saamiseksi. Kysymys toistettiin vuoden 2002 barometrissä. Edelleenkin nuorten kohdalla valmius muuttaa tai vaihtaa asuinkuntaa työpaikan saamiseksi on korkea. Kaikista vastanneista 69 % oli esitetyn väitteen ”Olen valmis vaihtamaan asuinkuntaa työpaikan saamiseksi” suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

Sukupuolten välillä ei ole eroja valmiudessa vaihtaa asuinkuntaa työpaikan saamiseksi. Valmiuteen tai halukkuuteen vaihtaa asuinkuntaan vaikuttaa eniten vastaajan ikä. Nuorimmassa haastattelussa ikäryhmässä 77 % vastanneista oli valmis vaihtamaan asuinkuntaan. Ikäryhmässä 20–24 vuotta runsas kaksi kolmasosaa (69 %) ilmoitti olevansa valmis asuinkunnan vaihtoon työpaikan saamiseksi. Vanhimmassa ikäryhmässä valmiita asuinpaikan vaihtoon työpaikan saamiseksi oli puolestaan 59 % vastanneista.

Valmius vaihtaa asuinkuntaa erottelee nuoria alueellisesti. Uudellamaalla asuvista nuorista valmiita asuinkunnan vaihtoon työpaikan saamiseksi oli kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista. Itä-Suomessa asuvista nuorista valmiita asuinkunnan vaihtoon työpaikan saamiseksi oli 76 % vastanneista. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan kaksi kolmasosaa (67 %) oli valmis vaihtamaan asuinkuntaa, jos työpaikka löytyisi sitä kautta.

Valmiuteen asuinkunnan vaihtoon vaikuttaa myös nuorten saama koulutus. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista työpaikan saamiseksi 61 % oli valmis vaihtamaan asuinkuntaa. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten kohdalla halukkuus asuinkunnan vaihtoon oli yhtä suurta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista asuinkuntaa työpaikan varmistamiseksi oli valmis vaihtamaan 72 % vastanneista.

Työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla asuinkuntaa oli valmis vaihtamaan 58 % vastanneista. Palkansaajista valmiita asuinkunnan vaihtoon työpaikan turvaamiseksi oli puolestaan 61 % vastanneista.

1.3.2. Koulutus kotimaassa

Vuodesta 1994 lähtien barometreissä on selvitetty myös nuoret halukkuutta hakeutua opiskelemaan tai töihin ulkomaille lähitulevaisuudessaan. Vaikka Suomi on barometrien toteutuksen aikana liittynyt Euroopan unioniin ja kansainvälistyminen on tullut osaksi arkipäivää, eivät nuoret näytä olevan kuitenkaan kovin halukkaita hakeutumaan ulkomaille opiskelemaan tai töihin. Varmasti ulkomaille opiskelemaan tai töihin lähtevien osuudessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Sen sijaa yhä useampi nuori näkee erityisesti ulkomaille työskentelyn kohdallaan mahdollisena.

Vuoden 1994 barometriin haastatelluista nuorista varmasti ulkomaille opiskelemaan oli lähdössä kaksi prosenttia vastanneista. Tämän vuoden barometriin vastanneista puolestaan neljä prosenttia oli varmasti lähdössä opiskelemaan ulkomaille lähimmän viiden vuoden aikana. Mahdollisena opiskelua ulkomailla kaikista vastanneista piti kohdallaan vajaa viidennes (18 %). Ehdottoman kielteisiä ulkomailla tapahtuvan opiskelun suhteen kaikista vastanneista oli runsas puolet (51 %) Vuoden 1994 barometriin vastanneista nuorista ulkomailla opiskelulle varman ”ei” sanoi 58 % vastanneista.

Barometrien mukaan naiset suhtautuvat ulkomailla opiskeluun miehiä myönteisemmin. Naisista kuusi prosenttia pitää omalla kohdallaan opiskelua ulkomailla varmana lähimmän viiden vuoden aikana. Mahdollisena ulkomailla opiskelua naisista pitää viidennes (21 %) tämän vuoden barometriin vastanneista. Miesten kohdalla puolestaan varmana ulkomaille opiskelemaan lähtöä pitää kohdallaan kolme prosenttia vastanneista. Mahdollisuutena ulkomailla opiskelua lähimmän viiden vuoden aikana piti 15 % miehistä.

Nuorimmassa ikäryhmässä varmana opiskelua ulkomailla omalla kohdallaan piti viisi prosenttia

vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta varmasti ulkomaille oli lähdössä opiskelemaan lähimmän viiden vuoden kuluessa seitsemän prosenttia vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä enää prosentti piti varmana opiskelua ulkomaille. Mahdollisena ulkomaille opiskelemaan lähtöä piti nuorimmassa ikäryhmässä neljännes (24 %) vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta mahdollisena ulkomaille opiskelua piti viidennes ja vanhimmassa ikäryhmässä joka kymmenes piti ulkomaille opiskelua mahdollisena. Muutoksia eri ikäryhmien välillä suhtautumisessa ulkomaille tapahtuvaan opiskeluun ei ole barometrien toteuttamisen aikana juurikaan tapahtunut.

Ulkomaille opiskelemaan ollaan muita valmiimpia pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun nuorista joka kymmenes pitää varmana omalla kohdallaan ulkomaille tapahtuvaa opiskelua lähimmän viiden vuoden aikana. Maaseutukunnissa asuvista nuorista puolestaan kaksi prosenttia uskoi varmasti hakeutuvansa opiskelemaan ulkomaille. Mahdollisena pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista ulkomaille tapahtuvaa opiskelua pitää

neljännes vastanneista. Maaseutukunnissa puolestaan vajaa viidennes (17 %) piti kohdallaan opiskelua ulkomaille mahdollisena.

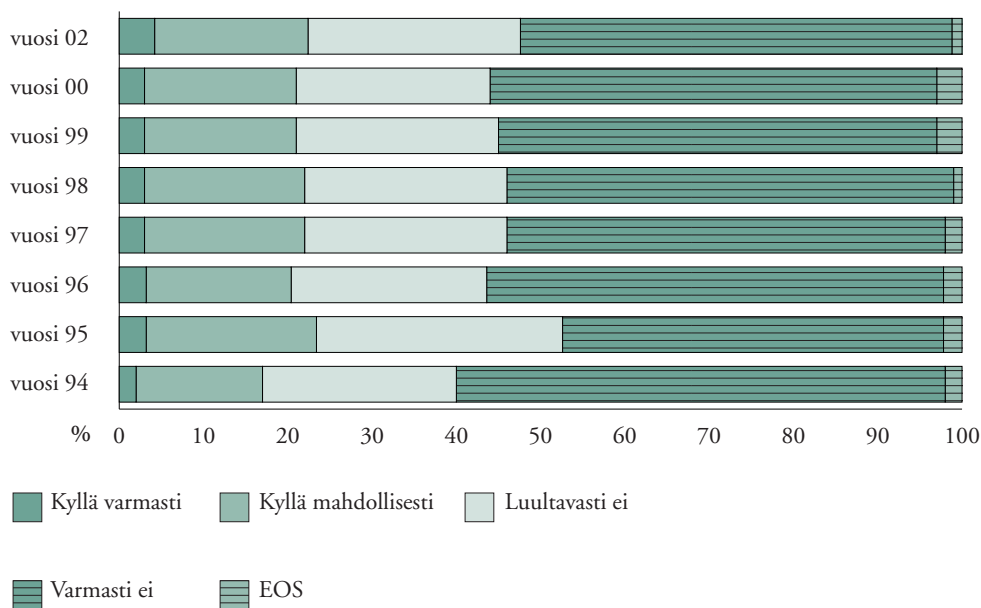
Ulkomaille tapahtuvan opiskelun todennäköisyys kasvaa myös nuoren oman koulutuksen myötä. Yliopistossa opiskelevista nuorista 14 % piti varmana ulkomaille opiskelemaan lähtöä. Vastaavasti ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista nuorista ajatteli kolme prosenttia. Ammatikorkeakoulussa opiskelevista nuorista ulkomaille oli varmasti menossa jatkamaan tai täydentämään opintojaan yhdeksän prosenttia vastanneista.

1.3.3. Ulkomaille työskentely

Barometrien toteutuksen aikana ulkomaille töihin lähtö ei ole tulevaisuuden vaihtoehtona yleistynyt nuorten keskuudessa. Vuoden 1994 barometriin haastatelluista nuorista neljä prosenttia piti kohdallaan varmana työskentelyä ulkomaille lähimmän viiden vuoden aikana. Mahdollisena ulkomaille töihin hakeutumista vuonna 1994 nuorista piti kohdallaan neljännes (24 %) vastanneista.

Kevään 2000 barometriin haastatelluista nuorista

Aiotko lähimmän viiden vuoden aikana hakeutua opiskelemaan ulkomaille?

rista varmana ulkomaille töihin lähtöä lähimmän viiden vuoden aikana piti viisi prosenttia vastanneista. Mahdollisena ulkomaille töihin lähdön katsoi kohdallaan 29 % vastanneista. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista nuorista varmana ulkomaille töihin lähtöä piti kuusi prosenttia vastanneista. Mahdollisena ulkomaille lähdön mainitsi tänä vuonna puolestaan 29 % vastanneista.

Ulkomaille töihin hakeutumiseen vaikuttaa ennen muuta nuoren oma koulutustausta. Mitä korkeampi nuoren koulutus on, sitä todennäköisempää on hakeutuminen ulkomaille töihin. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista varmana ulkomaille työskentelyä kohdallaan piti lähimmän viiden aikana joka kymmenes vastanneista. Mahdollisena ulkomaille työskentelyä korkeakoulututkinnon suorittaneista lähimmän viiden vuoden aikana kohdallaan piti 41 % vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista varmana ulkomaille työskentelyä lähimmän viiden vuoden aikana piti viisi prosentti ja mahdollisena piti runsas viidennes (21 %) vastanneista. Ammattikorkeakoulun suorittaneis-

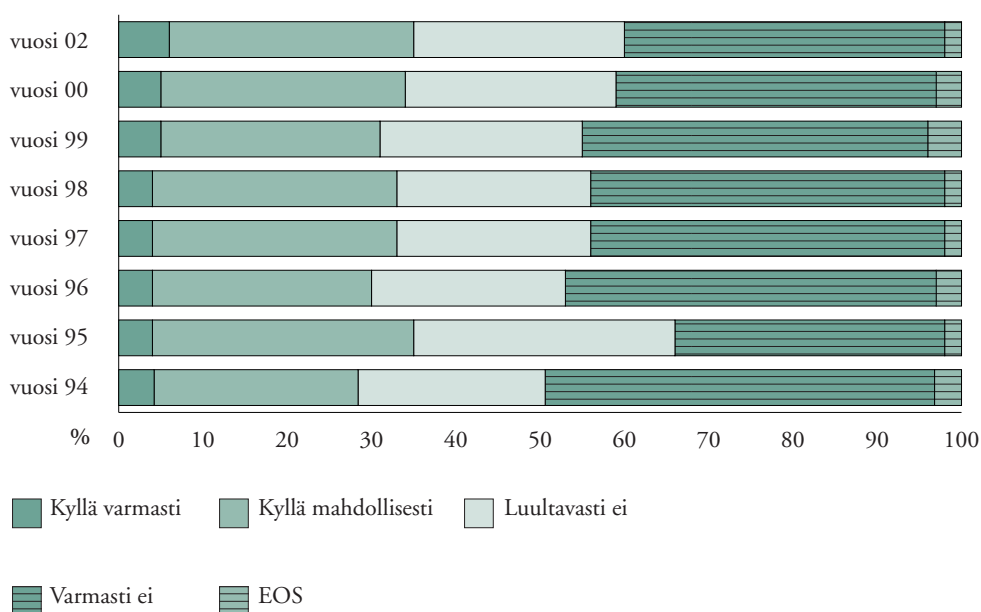
ta nuorista varmasti ulkomaille töihin oli lähdössä viisi prosenttia ja mahdollisena sitä piti kohdallaan runsas kolmannes (35 %) vastanneista.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna ulkomaille töihin lähtemisen kokevat mahdollisena 20–24-vuotiaat nuoret. Näistä yli kolmannes (36 %) katsoi ulkomaille työskentelyn mahdolliseksi lähimmän viiden vuoden aikana. Nuorimmissa ikäryhmässä mahdollisena ulkomaille työskentelyä piti neljännes (26 %) vastanneista.

Työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla ulkomaille töihin lähteminen ei ole muodostunut työttömyyden vaihtoehdoksi. Työttömistä nuorista varmana ulkomaille työskentelyä lähimmän viiden vuoden aikana kohdallaan piti viisi prosenttia vastanneista. Mahdollisena ulkomaille töihin lähtöä työttömistä nuorista piti runsas neljännes (27 %). Palkansaajien kohdalla mahdollisuus ulkomaille töihin lähtöön on yhtä vähäistä. Palkansaajista varmana ulkomaille töihin lähtöä piti neljä prosenttia ja mahdollisena 27 % vastanneista.

Pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret ovat muita varmemmin lähdössä myös töihin ulkomaille.

Aiotko lähimmän viiden vuoden aikana hakeutua töihin ulkomaille?

Joka kymmenes pääkaupunkiseudulla asuva nuori pitää ulkomailla työskentelyä lähimmän viiden vuoden aikana varmana omalla kohdallaan. Mahdollisena pääkaupunkiseudun nuorista ulkomaille töihin lähdön kokee 39 % vastanneista. Maaseutukunnissa varmana ulkomaille töihin lähtöä piti viisi prosenttia haastatelluista nuorista. Mahdolliseksi ulkomaille töihin lähdön arveli kohdallaan vajaa viidennes (23 %) maaseudulla asuvista nuorista.

1.3.4. Yrityksen perustaminen ei kiinnosta

Työttömyyden yhtenä vaihtoehtona on esitetty yrittäjyyttä; työttömille nuorille on suunnattu muun työvoimakoulutuksen ohella oman yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvää kurssitusta. Nuorilta onkin vuodesta 1994 lähtien kysytty heidän mielipidettään yrittäjyydestä sekä suunnitelmista perustaa oma yritys lähimmän viiden vuoden aikana.

Kaikista haastatelluista nuorista varmana oman yrityksen perustamista lähimmän viiden vuoden aikana piti kaksi prosenttia. Mahdollisena oman yrityksen perustamista piti 12 % vastanneista ja ehdottoman kielteisesti yrityksen perustamiseen lähitulevaisuudessa suhtautui 59 % nuorista.

Miehet ovat naisia jonkin verran valmiimpia oman yrityksen perustamiseen. Miehistä oman yrityksen aikoi varmasti käynnistää lähimmän viiden vuoden aikana neljä prosenttia vastanneista. Naisista vastaavalla varmuudella yrityksen perustamiseen suhtautui prosentti vastanneista. Ehdottoman kielteisesti oman yrityksen perustamiseen naisista suhtautui kaksi kolmasosaa vastanneista; miehistä puolestaan ehdottoman kielteisiä yritystoiminnan käynnistämiseen tulevaisuudessa suhtautui puolet vastanneista.

Ikäryhmittäin oman yritystoiminnan käynnistämiseen kielteisimmän suhtautuvat nuorimmat barometriin haastatellut. Ikäryhmässä 15–19 vuotta varmana yrityksen perustamista piti prosentti vastanneista. Lähes kaksi kolmasosaa katsoi yritystoiminnan omalla kohdallaan täysin mahdolliseksi tulevaisuudessa. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä (25–29 vuotta) varma-

na yritystoiminnan käynnistämistä piti kolme prosenttia vastanneista. Rungas puolet (57 %) piti yrityksen perustamista kohdallaan mahdollisena lähimmän viiden vuoden aikana.

Yritystoiminnan käynnistäminen ei kiinnosta laajasti myöskään työttömiä tai lomautettuja nuoria. Näistä kolme prosenttia piti omalla kohdallaan varmana yritystoiminnan käynnistämistä. Lähes kaksi kolmasosaa (61 %) oli ehdottoman varmoja siitä, ettei yrittäjyys tule olemaan heidän kohdallaan tulevaisuuden vaihtoehto. Palkansaajista yritystoiminnan käynnistämistä piti varmana kohdallaan kolme prosenttia vastanneista.

Halu käynnistää oma yritystoiminta laskee myös koulutuksen mukana. Yliopistotutkinnon suorittaneista nuorista prosentti piti varmana yrityksen perustamista ja puolestaan kaksi kolmasosaa piti ajatusta täysin mahdollisena. Ammatikorkeakoulu tutkinnon suorittaneista varmana yrittäjäksi ryhtymistä piti kolme prosenttia vastanneista ja ehdottoman kielteisesti yrittäjyyteen suhtautui vajaa puolet. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista yrittäjäksi varmasti oli ryhtymässä neljä prosenttia vastanneista.

1.4. Nuoret tyytyväisiä elämäänsä

1.4.1. Taloudellinen asema tyydyttää

Nuorisobarometreissa on vuosina 1997, 1998 ja 2001 kysytty nuorten tyytyväisyyttä omaan taloudelliseen tilanteeseensa sekä tyytyväisyyttä omaan elämäänsä ylipäätään. Tyytyväisyys omaan taloudelliseen tilanteeseen on barometrien toteuttamisen aikana lisääntynyt. Kouluarvosanoilla mitattuna arvosanan kymmenen omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi sekä vuoden 1998 että vuoden 2001 barometriin vastanneista nuorista kolme prosenttia. Arvosanan yhdeksän antoi vuoden 1997 barometriin vastanneista nuorista 11 % ja vuosina 1998 ja 2001 puolestaan 16 % vastanneista. Vuosina 1997 ja 1998 kolmannes nuorista antoi taloudelliselle tilanteelleen arvosanan kahdeksan; vuonna 2001 40 % arvioi omaa taloudellista tilannettaan arvosanalla kahdeksan. Heikoimman arvosanan omasta taloudellisesta tilanteestaan

antoi kaksi prosenttia vastanneista.

Vuoden aikana nuorten tyytyväisyys omaan taloudelliseen tilanteeseen ei ole ainakaan heikentynyt. Huonoimman arvosanan omasta taloudellisesta tilanteesta antoi edelleenkin kaksi prosenttia vastanneista. Omaa taloudellista tilannettaan arvioidessaan nuoret antavat sille yleisimmin arvosanan kahdeksan. Kaikista vastanneista 37 % arvioi tyytyväisyyttä omaan taloudelliseen tilanteeseen juuri arvosannalla kahdeksan Arvosanan yhdeksän omalle taloudelliselle tilanteelleen vuoden 2002 barometriin haastatelluista nuorista antoi viidennes (19 %). Täyden kympin omalle taloudelliselle tilanteelleen kaikista nuorista antoi neljä prosenttia vastanneista.

Miehet ovat naisia jonkin verran tyytyväisempiä omaan taloudelliseen tilanteeseensa. Miehistä arvosanan yhdeksän omalle taloudelliselle tilanteelle antoi runsas viidennes (22 %) vastanneista. Naisista vastaavasti arvosanan yhdeksän omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi 16 % vastanneista. Tyytyväisyys omaan taloudelliseen tilanteeseen on sidoksissa myös vastaajan ikään. Nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä arvosanan yhdeksän omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi runsas viidennes (22 %) vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä arvosannalla yhdeksän omaa taloudellista tilannettaan kuvasi 16 % vastanneista.

Asuinpaikan mukaan tyytyväisimpiä omaan taloudelliseen tilanteeseen ovat edellisvuoden tapaan maaseudulla asuvat nuoret. Näistä 58 % antoi arvosanan yhdeksän tai kahdeksan omalle taloudelliselle tilanteelleen. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista vastaavasti arvioi tilannettaan 53 % vastanneista. Alueellisesti Pohjois-Suomessa asuvat nuoret ovat jonkin verran muita tyytyväisempiä omaan taloudelliseen tilanteeseensa. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista arvosanan kahdeksan tai yhdeksän omasta taloudellisesta tilanteestaan antoi 60 % vastanneista. Etelä ja Väli-Suomessa asuvista nuorista vastaavilla arvosanoilla omaa taloudellisesta tilannettaan kuvasi 55 %.

Taloudellisen tilanteen kohdalla työttömät nuoret ovat erottuneet selkeänä ryhmänä muista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista arvosanan

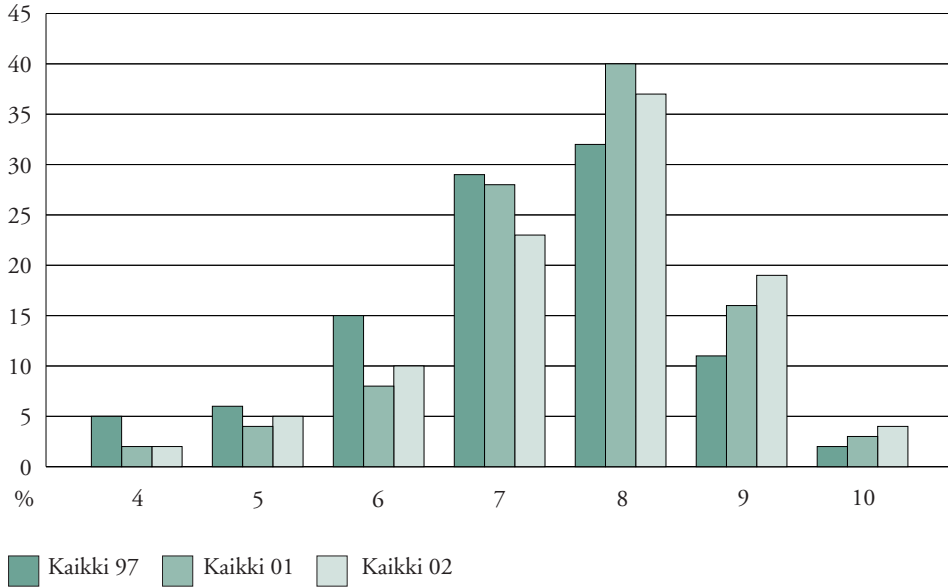
neljä tai viisi omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi lähes viidennes (19 %) vastanneista. Luku oli vuoden 2001 barometrissa täsmälleen sama. Työttömien nuorten kohdalla tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen on kuitenkin parantunut. Vuoden 1998 barometriin vastanneista työttömistä nuorista arvosanan neljä tai viisi omalle taloudelliselle tilanteelleen antoi runsas neljännes (26 %) vastanneista. Työttömistä nuorista omaa taloudellista tilannettaan arvosanoilla kahdeksan ja yhdeksän arvioi vuoden 2001 barometrissä neljännes (25 %) ja vuoden 2002 barometrissä runsas neljännes (27 %) vastanneista.

Palkansaajien kohdalla tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen on hivenen parantunut. Vuonna 1998 arvosanan kahdeksan tai yhdeksän omasta taloudellisesta tilanteestaan antoi 58 % palkansaajista. Vuoden 2001 barometriin haastatelluista palkansaajista vastaavat arvosanat taloudelliselle tilanteelleen antoi 62 %. Tänä vuonna palkansaajista 64 % antoi omalle taloudelliselle tilanteelleen arvosanan kahdeksan tai yhdeksän. Opiskelijoistakin yli puolet (55 %) antoi omalle taloudelliselle tilanteelleen arvosanan kahdeksan tai yhdeksän.

1.4.2. Elämä kaiken kaikkiaan kohdallaan

Taloudelliseen tilanteeseen verrattuna nuoret ovat olleet tyytyväisempiä omaan elämäänsä ylipäättään. Vuoden 1997 barometriin haastatelluista nuorista 41 % antoi omasta elämäntilanteestaan arvosanan yhdeksän. Vuotta myöhemmin tyytyväisyys oli jonkin verran lisääntynyt. Vuoden 1998 barometriin haastatelluista nuorista arvosanan yhdeksän elämälleen kaiken kaikkiaan antoi 44 % vastanneista. Tuostakin nuorten tyytyväisyys elämäänsä ylipäättään on barometrin mukaan vain lisääntynyt. Vuonna 2001 arvosanan yhdeksän omalle elämäntilanteelleen antoi lähes puolet (49 %) vastanneista. Kukaan vuoden 2001 barometriin haastatelluista nuorista ei arvioinut elämäänsä arvosannalla neljä. Vuoden aikana tilanne ei ole muuttunut vaan edelleenkin lähes puolet (49 %) antoi omalle elämäntilanteelleen arvosanan yhdeksän.

Kuinka tyytyväinen olet omaan taloudelliseen tilanteeseesi?

Naiset ovat olleet miehiä jonkin verran tyytyväisempiä elämäänsä. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista naisista kiitettävän arvosanan elämälleen antoi kaksi kolmasosaa (66 %) vastanneista. Naisten kohdalla tyytyväisyys on lisääntynyt selvästi vuoteen 1998 verrattuna. Tuoloin kiitettävän arvosanan elämälleen naisista antoi 58 % vastanneista. Miehistä 58 % arvioi kiitettävällä arvosanalla omaa elämäänsä vuonna 2002; vuoden 1998 barometriin haastatelluista miehistä vastaavalla tavalla elämäänsä arvioi puolet vastanneista.

Tyytyväisyys elämään kaiken kaikkiaan on korkeinta vuoden 2002 barometrin mukaan nuorimmassa ikäryhmässä. Tässä ikäryhmässä kiitettävän arvosanan elämästään kaiken kaikkiaan antoi 64 % vastanneista ja vanhimmassa ikäryhmässä 57 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta kiitettävän arvosanan elämästään kaiken kaikkiaan oli valmis antamaan 63 % vastanneista.

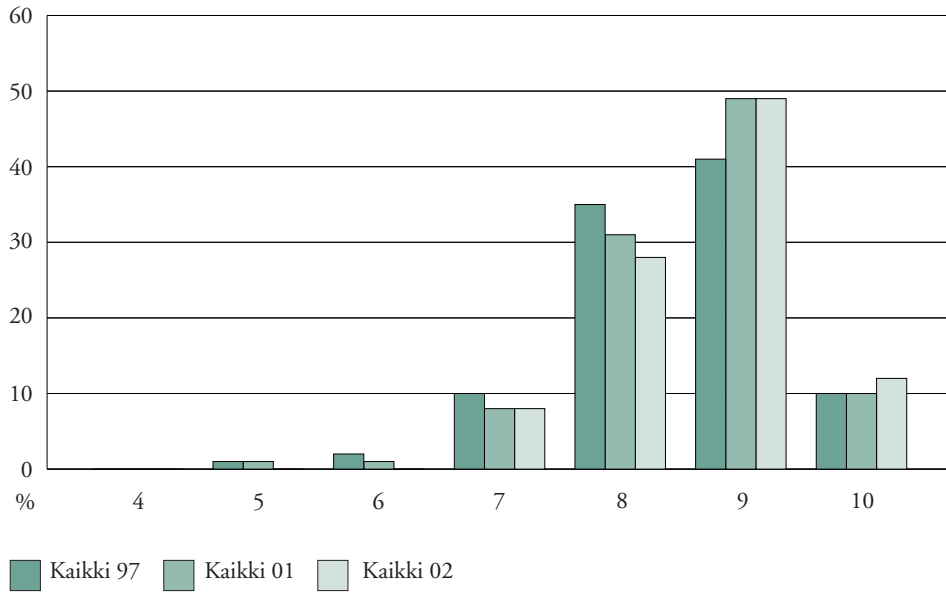
Alueittain tarkasteltuna tyytyväisyys elämään kaiken kaikkiaan on yleisintä Uudellamaalla. Uudellamaalla asuvista nuorista kiitettävän arvosanan elämästään ylipäätään antoi kaksi kolmasosaa (66 %) vastanneista. Itä-Suomessa asuvista nuorista vastaavalla tavalla elämäänsä arvioi runsas puolet (59 %) vastanneista. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista omaa elämäänsä kaiken kaikkiaan arvioi kiitettävällä arvosanalla kaksi kolmasosaa (66 %) vastanneista. Ero maaseutukunnissa asuviin nuoriin on selkeä. Maaseudulla asuvista nuorista kiitettävällä arvosanalla omaa elämäänsä arvioi 57 % vastanneista.

Tyytyväisyyteen vaikuttaa jonkin verran nuoren koulutustausta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 61 % antoi kiitettävän arvosanan kaiken kaikkiaan elämästään. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista kiitettävällä arvosanalla elämäänsä arvioi runsas puolet (58 %). Tyytymättömyyttä elämään lisää selkeästi työttömyys. Työttömien nuorten kohdalla kiitettävän arvosanan elämästään kaiken kaikkiaan antoi 34 % vastanneista. Luku on kuitenkin merkittävästi korkeampi kuin vuoden 1998 barometriin haastateltujen työttömien nuorten keskuudessa. Tuoloin alle kolmannes (28 %) työttömistä nuorista

antoi tyytyväisyyden suhteen elämälleen kiitetävän arvosanan. Palkansaajista puolestaan 61 % antoi elämälleen ylipäätään kiitetävän arvosanan.

Opiskelijoista kiitettävällä arvosanalla omaa elämänsä arvioi kaksi kolmasosaa (65 %) vastan-

Kuinka tyytyväinen olet elämäsi kaiken kaikkiaan?

2. ODOTUKSET TULEVALLE HALLITUSKAUDELLE

2.1. Nykyisen hallituksen työttömyyden hoito

Vuoden 2002 barometrissä nuorilta kysyttiin mielipidettä siitä, kuinka hyvin nykyinen hallitus on onnistunut vähentämään työttömyyttä. Väitteen ”Nykyinen hallitus on onnistunut hyvin työttömyyden vähentämisessä” kanssa samaa mieltä kaikista nuorista oli kolmannes. Miehet katsoivat naisia yleisemmin hallituksen onnistuneen työllisyyspolitiikassa. Miehistä 38 % piti hallituksen toiminnan tuloksia hyvinä ja naisista 29 % ajatteli vastaavasti. Työttömistä nuorista katsoi hallituksen onnistuneen hyvin työllisyys-

den hoidossa vajaa kolmannes (30 %) vastanneista. Palkansaajien kohdalla luku on lähes sama.

Kriittisyys hallituksen onnistumista kohtaan kasvaa selkeästi iän mukana. Nuorimmassa haastattelussa ryhmässä lähes puolet (46 %) katsoi hallituksen onnistuneen hyvin työttömyyden vähentämisessä. 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä hallituksen toimintaa piti hyvänä 27 % ja 25–29-vuotiaiden ikäryhmässä 25 % katsoi hallituksen onnistuneen hyvin työllisyyspolitiikan hoidossa.

Alueellisesti kriittisintä suhtautuminen hallituksen työllisyyspolitiikkaa kohtaan on Pohjois-Suomessa. Pohjoisessa asuvista nuorista neljäs katsoi hallituksen onnistuneen hyvin työttömyyden vähentämisessä. Uudellamaalla asuvista nuorista puolestaan yli kolmannes (35 %) pitää hallituksen toimintaa hyvänä.

Poliittisen kannan kautta tarkasteltuna kriittisimmin hallituksen työllisyyspolitiikkaan suhtautuvat vasemmistoliittoa kannattavat nuoret. Näistä vajaa viidennes (17 %) piti hallituksen toimintaa hyvänä työttömyyden vähentämiseksi. Keskustaa kannattavista nuorista hallituksen toimintaa piti hyvänä vajaa kolmannes (31 %) ja kokoomuksen kannattajista runsas kolmannes

Nykyinen hallitus on onnistunut hyvin työttömyyden vähentämisessä

(36 %) vastanneista. Myönteisimmin hallituksen työllisyyspolitiikkaan suhtautuivat sosiaalidemokraatteja kannattavat nuoret, joista 41 % katsoi hallituksen onnistuneen hyvin työttömyyden vähentämisessä.

Vastaavanlainen kysymys oli mukana myös syksyn 1998 barometrissä. Tuolloin barometrisä haastatelluille esitettiin väite ”Nykyinen hallitus on onnistunut tavoitteissaan työttömyyden vähentämiseksi”. Syksyllä 1998 väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 41 % vastanneista. Yli puolet (55 %) vastanneista suhtautui tuolloin kriittisesti hallituksen onnistumiseen työttömyyden vähentämiseksi. Miehet katsoivat naisia useammin myös syksyllä 1998 hallituksen onnistuneen vähentämään työttömyyttä. Barometriin haastatelluista miehistä esitetyn väitteen suhteen samaa mieltä oli 46 % vastanneista. Naisista puolestaan runsas kolmasosa (35 %) katsoi vuonna 1998 hallituksen onnistuneen vähentämään työttömyyttä.

2.2. Sosiaalinen eriarvoisuus kasvaa

Työttömyyteen ja sen yhteiskunnallisten seurausten kokemiseen nuorilta on barometreissä kysytty heidän käsitystään sosiaalisen eriarvoisuuden kasvusta eri väestöryhmien välillä. Tähän teemaan liittyen nuorille on esitetty väite ”Sosiaalinen eri-

arvoisuus on kasvanut eri väestöryhmien välillä” syksyllä 1996, 1998 ja 2002.

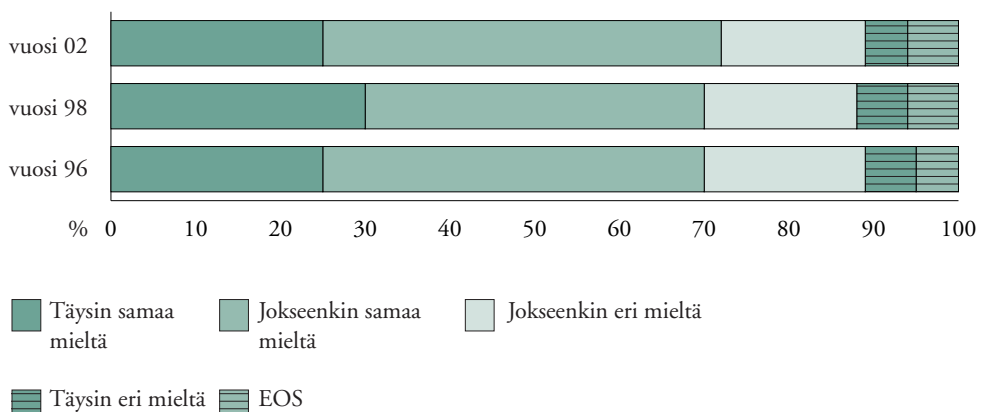
Vuoden 2002 barometriin vastanneista nuorista 72 % katsoo sosiaalisen eriarvoisuuden kasvaneen eri väestöryhmien välillä. Nuorten kohdalla suhtautumisessa sosiaalisen eriarvoisuuden kasvuun eri väestöryhmien välillä ei ole juurikaan tapahtunut muutoksia. Vuoden 1998 barometriin haastatelluista nuorista 70 % uskoi eriarvoisuuden kasvaneen ja vuonna 1996 luku oli 72 %.

Naiset kokevat miehiä useammin eriarvoisuuden kasvaneen. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista naisista 76 % uskoi eriarvoisuuden kasvaneen eri väestöryhmien välillä. Vuonna 1998 naisten kohdalla luku oli 74 %. Tämän vuoden barometriin haastatelluista miehistä puolestaan kaksi kolmasosaa (67 %) koki eriarvoisuuden lisääntyneen; luku oli sama vuonna 1998.

Sosiaalisen eriarvoisuuden kasvun kokeminen liittyy selkeästi nuorten ikään. Nuorimmissa ikäryhmässä eriarvoisuuden katsoi lisääntyneen eri väestöryhmien välillä 68 % vastanneista. Vastavasti vanhimmissa barometriin haastatellussa ikäryhmässä sosiaalisen eriarvoisuuden katsoi kasvaneen peräti 80 % vastanneista. Erot eri ikäryhmien välillä ovat tulleet esiin myös aiemmin toteutetuissa barometreissä.

Työttömistä tai lomautetuista nuorista sosiaali-

Sosiaalinen eriarvoisuus on kasvanut eri väestöryhmien välillä

sen eriarvoisuuden koki kasvaneen 72 % vastanneista. Vuonna 1998 luku oli 77 %. Palkansaajista eriarvoisuuden eri väestöryhmien välillä katsoi kasvaneen 73 % vastanneista. Alueittain tarkasteltuna eriarvoisuuden kasvun kokevat ennen muuta Uudellamaalla ja Itä-Suomessa asuvat nuoret. Näistä 74 % katsoo eriarvoisuuden eri väestöryhmien välillä kasvaneen. Vastaavasti Pohjois-Suomessa asuvista nuorista kaksi kolmasosaa (66 %) piti eriarvoisuuden kasvua todellisenä.

2.3. Omista eduista tinkiminen

Työttömyydestä ja sen hoidosta barometreissä on esitetty useita eri kysymyksiä. Työttömyyden yhtenä hoitokeinona on ollut Suomen kansainvälisestä kilpailukyvyistä huolehtiminen ja sen parantaminen. Barometreissä nuorilta on kysytty mielipidettä kansainvälisen kilpailukyyn parantamisesta väitteellä ”Meidän tulisi kaikkien tinkiä omista eduistamme maamme kansainvälisen kilpailukyyn turvaamiseksi”. Väite on esitetty aiemmin vuosina 1998 ja 1996.

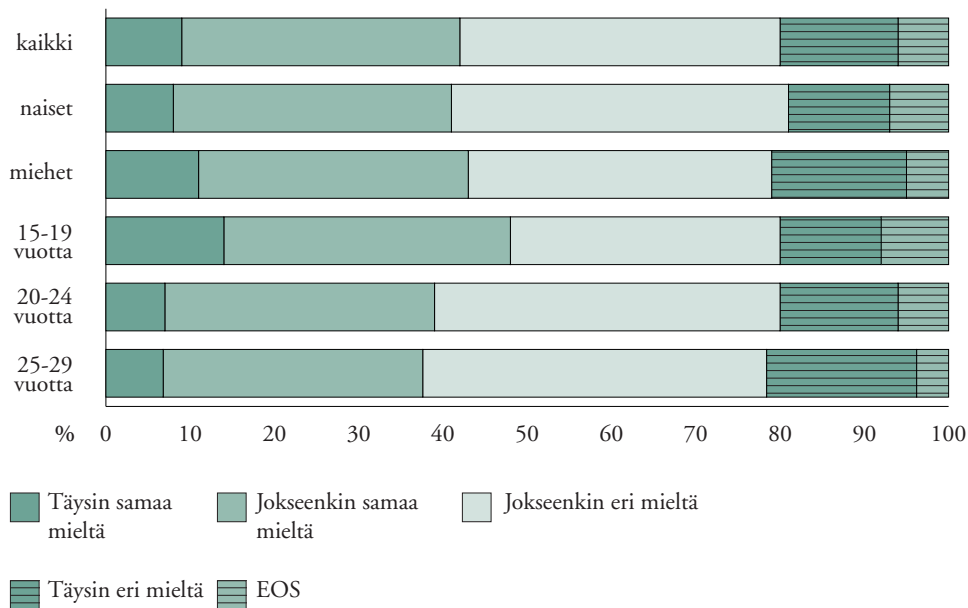
Vuoden 2002 barometriin vastanneista nuori-

rista 42 % piti tärkeänä omista eduista tinkimistä kansallisen kilpailukyyn turvaamiseksi. Nuorten suhtautumien omista eduista tinkimiseen kansallisen kilpailukyyn turvaamiseksi on muuttanut kriittisemmäksi. Vuoden 1998 barometriin haastatelluista nuorista omista eduista tinkimistä piti välttämättömänä lähes puolet (49 %) vastanneista. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista puolestaan yli puolet (55 %) piti tärkeänä omista eduista tinkimistä kansainvälisen kilpailukyyn turvaamiseksi.

Miehet ovat korostaneet naisia useammin tarvetta tinkiä omista eduista kansainvälisen kilpailukyyn turvaamiseksi. Miehistä yli puolet (52 %) katsoi syksyn 1998 barometrissä välttämättömäksi turvata Suomen kansainvälinen kilpailukyky omista eduista tinkimällä. Naisista 46 % uskoi kansainvälisen kilpailukyyn turvaamisen perustuvan omista eduista tinkimiselle. Tämän syksyn barometrissä sukupuolten välinen ero on tasoittunut. Nyt miehistä omista eduista tinkimistä piti välttämättömänä 43 % ja naisista 41 % vastanneista.

Eri ryhmistä omista eduista tinkimiseen kriitti-

Meidän tulisi kaikkien tinkiä omista eduistamme kansainvälisen kilpailukyyn turvaamiseksi

nen suhtautuminen on kasvanut sekä palkansaajien että erityisesti työttömien nuorten keskuudessa. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista palkansaajista omista eduistaan tinkimistä piti välttämättömänä 38 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista puolestaan kolmannes (33 %) katsoi välttämättömäksi omista eduista tinkimisen kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaamiseksi. Vuoden 1998 barometriin haastatelluista palkansaajista omista eduista tinkimistä piti välttämättömänä 47 % vastanneista ja työttömistä tai lomautetuista nuorista kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaamista omista eduista tinkimällä piti tärkeänä 57 % barometriin vastanneista.

Alueittain tarkasteltuna halukkuus omista eduista tinkimiseen on suurinta Itä-Suomessa ja vähäisintä Uudellamaalla. Itä-Suomessa asuvista nuorista puolet katsoi tärkeäksi kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaamisen omista eduistamme tinkimällä. Uudellamaalla asuvista nuorista puolestaan omista eduistaan oli valmis tinkimään runsas kolmannes vastanneista. Poliittisen kannan kautta tarkasteltuna omista henkilökohtaisista eduista tinkimistä pitivät tärkeänä vasemmistoliittoa ja keskustaa kannattavat nuoret. Näistä 45 % piti tärkeänä omista eduista tinkimistä. Kokoomusta kannattavista nuorista vastaavasti ajatteli 37 % ja sosiaalidemokraatteja kannattavista nuorista 41 %.

2.4. Mihin yhteiskunnassa panostettava

2.4.1. *Terveydenhuolto, rikollisuuden torjunta ja vanhustenhuolto*

Nuorilta on barometreissä kysytty mielipidettä tärkeiksi koetuista yhteiskunnallisista asioista. Syksyn 1996 barometrissä nuorilta kysyttiin mielipidettä siitä, mihin asioihin päätöksentekijöiden tuli tuolloin panostaa. Vaihtoehtoina syksyn 1996 barometrissä nuorille annettiin maanpuolustus, sosiaali- ja terveyspalvelut, työllisyys, koulutus, ympäristönsuojelu ja asuntojen rakentaminen.

Tärkeimpänä yhteiskunnallisena kysymyksenä vuonna 1996 nuoret nostivat esiin työllisyyden hoidon, jonka lähes kaksi kolmasosaa vastanneista katsoi tärkeimmäksi yhteiskunnallisen

päätöksenteon kohteeksi. Toiseksi tärkeimmäksi asiaksi nuoret nostivat päätöksenteon kohteena syksyn 1996 barometrissä sosiaali- ja terveyspalvelut, joita 12 % vastanneista piti tärkeimpänä panostamisen kohteena.

Vuoden 1998 barometrissä kysymys muotoiltiin hieman toisin. Tuolloin nuoria pyydettiin nimeämään tärkein ja toiseksi tärkein asia, johon seuraavan hallituksen tulisi erityisesti panostaa. Vaihtoehtoina haastateltaville annettiin maanpuolustus, sosiaali- ja terveyspalvelut, työllisyys, koulutus, ympäristönsuojelu, asuntojen rakentaminen ja valtion velan vähentäminen.

Työllisyyden nuoret nostivat vuonna 1998 edelleen tärkeimmäksi panostuksen kohteeksi; vastanneista 45 % piti tuolloin työllisyyttä tärkeimpänä päätöksenteon kohteena hallitukselle. Miesten kohdalla työllisyyttä piti tärkeimpänä panostuksen kohteena lähes puolet vastanneista ja naisista työllisyyden hoidon nosti keskeisimmäksi päätöksenteon kohteeksi 40 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista työllisyyden hoidon katsoi tärkeimmäksi asiaksi hallituksen toiminnassa 52 % vastanneista ja palkansaajista 45 % vastanneista.

Työllisyyden jälkeen nuoret korostivat vuonna 1998 panostuksen kohteena sosiaali- ja terveyspalveluita. Kaikista vastanneista 23 % piti sosiaali- ja terveyspalveluita tärkeimpänä hallituksen päätöksenteon tai panostuksen kohteena. Sosiaali- ja terveyspalvelujen kohdalla niiden korostamisessa tulee selvä ero naisten ja miesten välillä. Naisista sosiaali- ja terveyspalveluita korosti tärkeimpänä panostuksen kohteena seuraavan hallituksen ohjelmassa lähes kolmannes (32 %) vastanneista. Miehistä vastaavasti sosiaali- ja terveyspalveluiden roolia korosti panostuksen kohteena 14 % vastanneista.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen rooli korostui myös iän myötä. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä sosiaali- ja terveyspalveluita tärkeimpänä päätöksenteon kohteena hallituksen toiminnassa korosti neljännes vastanneista. Vastaavasti nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä sosiaali- ja terveyspalveluita piti tärkeimpänä päätöksenteon kohteena 16 % vastanneista.

Tämän vuoden barometrissä nuoret saivat arvioida viidentoista eri vaihtoehdon kohdalla niiden tärkeyttä seuraavan hallituksen panostuksen kohteena. Nuorille esitettiin arvioitavaksi seuraavat asiat: terveydenhuolto, koulutus, työllisyyden hoito, maanpuolustus, maatalouden tuki, asumistuki, liikuntapalvelut, nuorisotyö, vanhusten huolto, lapsiperheiden tukeminen, kulttuuripalvelut, ympäristönsuojelu, valtion velan lyhentäminen, asuntotuotanto ja rikollisuuden torjunta.

Tämän vuoden tulos seuraa edellisten barometrien linjaa. Nuoret korostavat edelleenkin vahvasti sosiaali- ja terveystaloudellisia panostuksen kohteena. Terveydenhuoltoa nuorista 78 % piti todella tärkeänä asiana seuraavan hallituksen toiminnassa. Terveydenhuollon tärkeyttä korostavat erityisesti naiset. Heistä peräti 83 % piti terveydenhuoltoa erityisen tärkeänä asiana seuraavan hallituksen toimenpidelistalla. Miehistä terveydenhuoltoa yhtä tärkeänä piti 73 % vastanneista.

Terveydenhuollon jälkeen nuoret nostavat tärkeänä asiana esille rikollisuuden torjunnan. 76 % nuorista piti rikollisuuden torjuntaa erityisen tärkeänä asiana, johon seuraavan hallituksen tulisi panostaa. Suhtautumisessa rikollisuuden torjunnan tärkeyteen tulee eroja nuorten asuinpaikan mukaan. Uudellamaalla asuvista nuorista 69 % piti rikollisuuden torjuntaa todella tärkeänä asiana. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan 84 % nosti rikollisuuden torjunnan erityisen tärkeäksi asiaksi seuraavan hallituksen toiminnassa.

Nuoret pitävät tärkeänä asiana myös vanhusten huoltoa. Kaikista nuorista 72 % piti vanhusten huoltoa todella tärkeänä asiana seuraavan hallituksen ohjelmassa. Vanhusten huollon tärkeyttä korostivat naiset. Heistä 77 % piti vanhusten huoltoa erityisen tärkeänä asiana. Miehistä vastaavasti ajatteli kaksi kolmasosaa vastanneista.

2.4.2. Työllisyys, lapsiperheet ja koulutus

Nuoret korostavat tärkeinä asioina seuraavan hallituksen ohjelmassa myös työllisyyden hoitoa, lapsiperheiden asemaa ja koulutusta. Kaikista nuorista työllisyyden hoitoa tärkeänä asiana piti 70 % vastanneista. Työllisyyden hoidon tärkey-

den korostaminen on sidoksissa vastaajan ikään. Nuorimmassa ikäryhmässä työllisyyden hoitoa piti todella tärkeänä kaksi kolmasosaa (65 %) ja vanhimmassa ikäryhmässä 73 % vastanneista.

Työllisyyden hoidon korostamisessa on myös alueellisia eroja. Uudellamaalla asuvista nuorista kaksi kolmasosaa pitää työllisyyden hoitoa todella tärkeänä asiana seuraavan hallituksen ohjelmassa. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan työllisyyden tärkeyttä korosti 75 % vastanneista. Työttömistä nuorista 74 % ja palkansaajista 72 % korosti erityisesti työllisyyden hoidon tärkeyttä seuraavan hallituksen ohjelmassa.

Lapsiperheiden tukemista tärkeänä asiana piti 70 % vastanneista. Naiset korostavat miehiä useammin lapsiperheiden aseman tärkeyttä hallituksen toiminnassa. Naisista 75 % piti lapsiperheiden tukemista seuraavan hallituksen kohdalla todella tärkeänä asiana. Miehistä vastaavasti lapsiperheiden asemasta ajatteli kaksi kolmasosaa (65 %) vastanneista. Lapsiperheiden tukemista muita useammin korostivat Pohjois-Suomessa asuvat nuoret ja vanhimmat barometriin haastatellut ikäryhmät.

Lähes yhtä tärkeänä asiana nuoret kokivat seuraavan hallituksen ohjelmassa koulutuksen. Kaikista nuorista 67 % piti koulutusta todella tärkeänä asiana seuraavan hallituksen ohjelmassa. Koulutuksen merkitystä korostivat erityisesti korkeakoulussa opiskelevat tai korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret. Näistä 77 % piti koulutusta tärkeänä asiana ajatellen seuraavan hallituksen ohjelmaa ja toimintaa. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan vajaa kaksi kolmasosaa (62 %) piti koulutusta todella tärkeänä asiana hallituksen ohjelmassa.

2.4.3. Nuorisotyö, ympäristönsuojelu ja asumistuki

Nuoret korostavat myös nuorisotyön merkitystä seuraavan hallituksen ohjelmassa. Kaikista nuorista kaksi kolmasosaa piti nuorisotyötä todella tärkeänä asiana hallituksen toiminnassa. Nuorisotyön tärkeyden korostamisen kohdalla ei juurikaan tule eroja eri vastaajaryhmien välillä. Naiset korostavat miehiä hieman yleisemmin nuorisotyön tärkey-

tä; samoin työttömät palkansaajiin verrattuna.

Ympäristönsuojelua todella tärkeänä asiana seuraavan hallituksen ohjelmassa korosti runsas puolet (55 %) vastanneista. Naiset kokevat miehiä useammin ympäristönsuojelun tärkeäksi asiaksi. Naisista 61 % ja miehistä 49 % piti ympäristönsuojelua todella tärkeänä asiana hallituksen ohjelmassa. Samoin ympäristönsuojelun tärkeyttä korostivat Etelä-Suomessa asuvat nuoret Pohjois-Suomessa asuvia nuoria yleisemmin. Myös työttömät nuoret kokivat ympäristönsuojelun palkansaajia useammin tärkeäksi asiaksi seuraavan hallituksen toimissa.

Asumistukea todella tärkeänä asiana kaikista nuorista seuraavan hallituksen ohjelmassa piti puolet vastanneista. Asumistuenkin kohdalla naiset pitivät sitä miehiä tärkeämpänä asiana hallituksen toiminnassa. Samoin asumistukea korostivat tärkeänä asiana nuorimmat ikäryhmät. Koulutustaustan kautta tarkasteltuna ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret kokivat asumistuen erityisen tärkeäksi asiaksi.

Muista annetuista vaihtoehdoista 39 % nuorista piti maatalouden tukemista sekä valtion velan vähentämistä todella tärkeänä asiana seuraavan hallituksen ohjelmassa. Maatalouden tärkeys korostui luonnollisesti maaseutukunnissa ja Pohjois-Suomessa asuvien nuorten keskuudessa. Maaseutukunnissa asuvista nuorista maatalouden tukemista todella tärkeänä piti puolet vastanneista. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista maatalouden tärkeyden tunnisti vastaavalla tavalla kolmannes nuorista.

Miehet korostivat valtion velan lyhentämistä naisia useammin tärkeänä asiana seuraavan hallituksen ohjelmassa. Miehistä 42 % piti valtion velan lyhentämistä tärkeänä asiana. Naisista vastaavasti ajatteli runsas kolmannes vastanneista.

Asuntotuotantoa todella tärkeänä piti 38 % ja liikuntapalveluita 35 % nuorista. Asuntotuotannon tärkeyttä korostivat muita useammin pääkaupunkiseudulla asuvat sekä ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret. Liikuntapalvelut todella tärkeäksi asiaksi seuraavan hallituksen ohjelmassa katsoivat nuorimmat ikäryhmät. Nais-

tä 40 % piti liikuntapalveluista todella tärkeänä, kun vanhimmissa ikäryhmässä liikuntapalveluita hallituksen ohjelman kannalta tärkeänä piti vajaa kolmannes vastanneista.

Maanpuolustusta todella tärkeänä asiana kaikista nuorista piti runsas neljännes. Suhtautumisessa maanpuolustukseen tulee selkeä ero naisten ja miesten välillä. Miehistä maanpuolustusta todella tärkeänä asiana seuraavan hallituksen ohjelmassa piti vajaa kolmannes. Naisista puolestaan runsas viidennes piti maanpuolustusta todella tärkeänä asiana. Myös nuorimmat ikäryhmät korostavat maanpuolustusta jonkin verran vanhempia ikäryhmiä useammin todella tärkeänä asiana seuraavan hallituksen ohjelmassa. Kulttuuripalveluita kaikista nuorista todella tärkeänä asiana piti vajaa viidennes (17 %) vastanneista.

2.5. Hyvinvointivaltion palveluita arvostetaan

2.5.1. Vanhukset, terveydenhuolto ja lapsiperheet
Barometreissä nuoret ovat saaneet arvioida tai esittää oman mielipiteensä siitä, mihin julkisten menojen leikkaukset pitäisi kohdentaa, jos kansantalouden kehitys heikkenee. Kysymys esitettiin ensimmäisen kerran kevään 1998 barometrissä ja toistettiin vuoden 2002 haastattelun yhteydessä. Vuonna 1998 nuorille esitettiin barometrissä yhdeksän menokohtaa, joiden osalta he saivat arvioida leikkausten kohdentamisen asteikolla paljon, jonkin verran, vähän tai ei lainkaan. Leikattavina menokohtina nuorille annettiin terveydenhuolto, koulutusmenot, työttömyysturva, puolustusmenot, asumistuet, maataloustuet, liikunta- ja nuorisotyö, vanhusten huolto ja lapsiperheiden tuet.

Tämän vuoden barometrissä eri vaihtoehtoja lisättiin. Nyt nuoret saivat arvioida leikkausten kohdentamista terveydenhuollon, koulutusmenojen, työttömyysturvan, puolustusmenojen, asumisen tukien, maataloustuen, liikuntapalveluiden, nuorisotyön, vanhusten huollon, lapsiperheiden tukien, kulttuuripalveluiden, ympäristönsuojelun menojen, valtion velan lyhentämisen sekä järjestyksen valvonnan osalta.

Vuoden 1998 barometrin antaman tuloksen mukaan nuoret olivat haluttomimpia kohdentamaan julkisten menojen leikkaukset vanhusten huoltoon, terveydenhuoltoon ja lapsiperheiden tukemiseen. Vanhusten huoltoon kaikista vastanneista oli valmis hyväksymään leikkausten kohdentamisen paljon tai jonkin verran 7 % vastanneista. Vastaavasti 80 % kaikista barometriin haastatelluista nuorista ei ollut lainkaan valmis kohdentamaan julkisten menojen leikkauksia vanhusten huoltoon. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista nuorista vanhusten huoltoon oli valmis kohdentamaan leikkauksia joko paljon tai jonkin verran 8 % vastanneista, Edelleenkin 78 % nuorista ei hyväksynyt lainkaan vanhusten huoltoon kohdentuvia julkisten menojen leikkauksia, jos kansantalouden kehitys heikkenee.

Naisista vanhusten huoltoon kohdentuvia leikkauksia ei ollut lainkaan valmis hyväksymään 83 % vastanneista. Miesten kohdalla luku oli 74 %. Vanhusten huollon leikkausten hyväksymiseen vaikutti jonkin verran vastaajien ikä. Nuorimmassa ikäryhmässä vanhusten huoltoon kohdentuvia leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan 72 % vastanneista ja vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä vanhusten huollon leikkauksiin ehdottoman kielteisesti suhtautui 87 % vastanneista.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret ovat haluttomimpia kohdentamaan julkisten menojen leikkauksia vanhusten huoltoon. Tässä ryhmässä vuonna 1998 ehdottoman kielteisesti leikkausten kohdentamiseen vanhuksiin suhtautui 89 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista vanhusten huoltoon kohdentuvia leikkauksia ei puolestaan hyväksynyt lainkaan vuonna 1998 74 % vastanneista. Tänä vuonna ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vanhusten huoltoon kohdentuvia leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan 84 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista vanhusten huoltoon kohdentuviin leikkauksiin suhtautui yhtä jyrkästi 75 % vastanneista.

Terveydenhuollon menoista kaikista vastanneista oli valmis leikkaamaan paljon tai jonkin verran

7 % ja vastaavasti 81 % vastanneista ei ollut lainkaan halukas hyväksymään terveydenhuollon menoihin kohdentuvia leikkauksia. Naiset olivat myös terveydenhuollon leikkausten suhteen miehiä kriittisempiä. Naisista terveydenhuoltoon kohdentuvia leikkauksia ei ollut lainkaan valmis hyväksymään 83 % vastanneista. Miehistä terveydenhuoltoon kohdentuviin menoleikkauksiin suhtautui yhtä kielteisesti 78 % vastanneista.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna terveydenhuoltoon kohdentuviin leikkauksiin suhtauduttiin kielteisimmin vanhimmissa haastatelluissa ikäryhmissä. Nuorimmassa ikäryhmässä terveydenhuollon leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan 75 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta terveydenhuollon jättäisi kokonaan leikkausten ulkopuolelle 81 % vastanneista. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä puolestaan 86 % ei hyväksynyt lainkaan terveydenhuollon leikkauksia.

Nuorten koulutustaustan kautta tarkasteltuna saadaan eroja myös suhtautumisessa terveydenhuollon leikkauksiin. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista terveydenhuoltoon kohdentuvia leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan 85 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten kohdalla vastaava luku oli 76 %.

Vanhusten huollon ja terveydenhuollon menojen ohella nuoret ovat haluttomia kohdentamaan julkisten menojen leikkauksia lapsiperheiden tukeen. Vuonna 1998 kaikista vastanneista 73 % katsoi, ettei leikkauksia saisi kohdentaa lainkaan lapsiperheiden tukiin. Tämän vuoden barometriin haastatelluista nuorista puolestaan 75 % katsoi, että lapsiperheiden tuet tulisi jättää kokonaan julkisten menoleikkausten ulkopuolelle.

Naisista lapsiperheille kohdentuvien tukien leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan 77 % vastanneista ja miehistä lapsiperheiden tukien leikkauksiin suhtautui vastaavalla tavalla 73 % vastanneista. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä oltiin kaikkein kriittisimpiä lapsiperheiden tukien leikkaamiseen. Tässä ryhmässä 80 % ei ollut valmis hyväksymään lainkaan lapsiperheille kohdentuvien tukien leikkauksia. Nuorimmassa ikäryhmässä vastaavasti ajatteli 71 % vastanneista.

Koulutustausta erottelee myös suhtautumista lapsiperheiden tukien leikkaamiseen. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista lapsiperheiden tuet jättäisi kokonaan leikkausten ulkopuolelle 81 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan runsas kaksi kolmasosaa (69 %) ei ollut valmis hyväksymään julkisten menojen leikkausten kohdentamista lapsiperheiden tukiin.

2.5.2. Järjestyksen valvonta, nuorisotyö ja koulutus

Vuoden 2002 barometrissä yhtenä julkisten menojen leikkauskohteena on järjestyksen valvonta. Kaikista nuorista 61 % oli sitä mieltä, ettei järjestyksen valvontaan saisi kohdentaa lainkaan leikkauksia kansantalouden kehityksen heiketessä. Kaksi prosenttia nuorista oli valmis kohdentamaan järjestyksen valvontaan leikkauksia paljon. Miehet arvostavat hivenen naisia yleisemmin järjestyksen valvonnan roolia. Lähes kaksi kolmasosaa (64 %) miehistä ei ollut lainkaan valmis kohden-

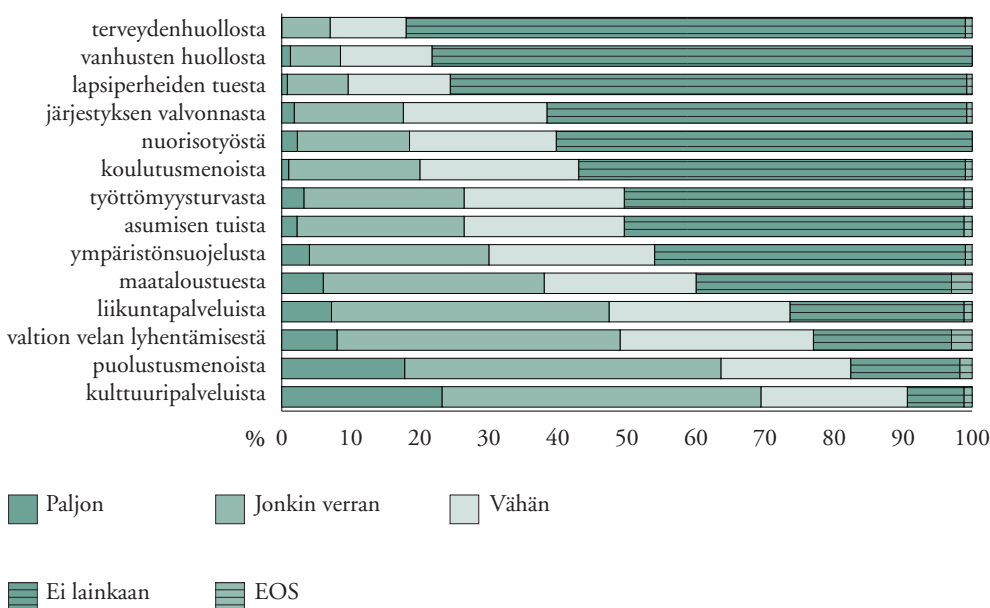
tamaan leikkauksia järjestyksen valvontaan. Naisien kohdalla vastaava luku oli 58 %.

Haluttomuus kohdentaa menoleikkauksia järjestyksenvalvontaan kasvaa myös vastaajan iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä puolet (51 %) katsoi, ettei järjestyksen valvontaan saa kohdentaa lainkaan leikkauksia. Ikäryhmässä 20–24 vuotta järjestyksen valvontaan kohdentuvia leikkauksia ei hyväksynyt 64 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 69 % vastanneista.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret ovat korkeakoulututkinnon suorittaneita nuoria haluttomampia kohdentamaan leikkauksia järjestyksen valvontaan. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista kaksi kolmasosaa (67 %) ei ollut lainkaan valmis hyväksymään järjestyksen valvontaan kohdentuvia leikkauksia. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti ajatteli 58 % vastanneista.

Nuorisotyöstä 60 % vastanneista ei ollut halukas leikkaamaan lainkaan. Naiset arvostavat nuo-

Jos Suomen kansantalouden kehitys heikkenee, niin olisiko seuraavista menokohdista leikattava?

risotyötä miehiä useammin. Naisista kaksi kolmasosaa (66 %) ei hyväksynyt lainkaan nuorisotyöhön kohdentuvia leikkauksia. Miehistä puolestaan runsas puolet (55 %) vastanneista suhtautui yhtä jyrkästi nuorisotyöhön kohdentuviin leikkauksiin.

Nuorisotyön kohdalla hivenen yllättää se, että valmius hyväksyä siihen kohdentuvat leikkaukset ovat suurimmat nuorimmassa ikäryhmässä. Näistä neljännes (24 %) oli valmis hyväksymään nuorisotyöhön kohdentuvat leikkaukset. Ikäryhmässä 20–24 vuotta nuorisotyön leikkaukset oli valmis hyväksymään 18 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 12 % vastanneista.

Koulutusmenoihin kohdentuvia leikkauksia yli puolet (56 %) nuorista ei hyväksynyt lainkaan. Naisten ja miesten suhtautuminen koulutusmenoihin kohdentuviin leikkauksiin ei ollut eroja. Myös ikäryhmittäin tarkasteltuna nuoret suhtautuivat yhdenmukaisesti koulutusmenojen leikkauksiin. Kaikissa ikäryhmissä runsas puolet vastanneista suhtautui kielteisesti koulutusmenojen leikkauksiin osana julkisten menojen leikkauksia.

Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista koulutusmenoihin kohdentuvia leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan 60 % vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista koulutusmenojen leikkauksia ei hyväksynyt 57 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista kaksi kolmasosaa (65 %) katsoi, ettei koulutusmenoista tulisi leikata lainkaan kansantalouden tilanteen heiketessä. Palkansaajista ehdottoman kielteisesti koulutusmenojen leikkaamiseen suhtautui runsas puolet (54 %) vastanneista.

2.5.3. Työttömyysturva, asumisen tuet ja ympäristönsuojelu

Vuonna 1998 kaikista barometriin haastatelluista nuorista yli puolet (55 %) suhtautui ehdottoman kielteisesti työttömyysturvaan kohdentuviin leikkauksiin. Tänä vuonna työttömyysturvan kokonaan leikkausten ulkopuolelle jättäisi vajaa puolet (49 %) vastanneista. Naiset suhtautuvat miehiä kielteisemmin myös työttömyysturvaan kohdentuviin leikkauksiin. Naisista yli puolet katsoi, ettei työttömyysturvaan saisi kohdentaa lainkaan leik-

kauksia, vaikka kansantalouden kehitys heikkenisi. Miehistä työttömyysturvan leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan alle puolet (44 %) vastanneista. Vuonna 1998 naisista työttömyysturvan leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan 58 % vastanneista ja miehistä työttömyysturvan leikkauksiin suhtautui tuolloin yhtä kriittisesti 51 % vastanneista.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna vanhimmassa barometriin haastatellussa ryhmässä työttömyysturvan leikkauksiin suhtauduttiin hivenen muita kielteisemmin. Ikäryhmässä 25–29 vuotta 53 % vastanneista ei hyväksynyt lainkaan työttömyysturvaan kohdentuvia leikkauksia. Nuorimmassa ikäryhmässä (15–19-vuotiaat) puolet (49 %) halusi jättää työttömyysturvan kokonaan menoleikkausten ulkopuolelle. Nuorten koulutustausta nousee suhtautumisessa työttömyysturvan leikkauksiin selvästi esiin. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista työttömyysturvaan ei halunnut kohdentaa lainkaan leikkauksia 58 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti työttömyysturvan suhtautui 32 % vastanneista.

Palkansaajista työttömyysturvan leikkauksiin ehdottoman kielteisesti suhtautui puolet vastanneista ja työttömistä tai lomautetuista nuorista työttömyysturvan leikkaamista ei hyväksynyt lainkaan 67 % vastanneista. Pääkaupunkisedulla asuvat nuoret hyväksyvät muita useammin työttömyysturvaan kohdentuvat leikkaukset. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista yli kolmannes (36 %) katsoi, että työttömyysturvaan voidaan kohdentaa leikkauksia joko paljon tai jonkin verran. Maaseutukunnissa vastaavasti työttömyysturvaan kohdentuvat leikkaukset oli valmis hyväksymään neljännes vastanneista.

Barometriin haastatelluista nuorista puolet ei ollut halukas hyväksymään lainkaan asumisen tukiin kohdentuvia leikkauksia. Asumisen tukienkin kohdalla naiset olivat miehiä kriittisempiä leikkausten kohdentamisessa. Naisista asumisen tukiin kohdentuvia leikkauksia ei hyväksynyt osana julkisten menojen leikkauksia 54 % vastanneista. Miehistä puolestaan 45 % ei hyväksynyt lainkaan asumisen tukiin kohdentuvia leikkauk-

sia osana julkisen sektorin säästöjä.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna asumistuen leikkauksiin suhtautui kriittisimmin 20–24-vuotiaat. Näistä asumistuen leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan yli puolet (52 %) vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä asumisen tukiin kohdentuvia leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan 47 % vastanneista. Koulutustaustan kautta tarkasteltuna ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista asumistuen leikkauksia ei hyväksynyt lainkaan 52 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista asumistuen leikkaamiseen vastaavalla tavalla suhtautui runsas neljännes (27 %) vastanneista. Palkansaajista puolet (48 %) ei hyväksynyt lainkaan asumistuen leikkauksia ja työttömistä tai lomautetuista nuorista asumistuen leikkauksiin yhtä kriittisesti suhtautui 59 % vastanneista.

Ympäristönsuojelun menot jättäisi kokonaan mahdollisten leikkausten ulkopuolelle 45 % nuorista. Suhtautumisessa ympäristönsuojeluun tulee eroja eri vastaajaryhmien välillä. Naisista puolet jättäisi ympäristönsuojelun menot kokonaan leikkausten ulkopuolelle. Miehistä puolestaan 39 % katsoi, ettei ympäristönsuojelun menoja saanut leikata lainkaan kansantalouden kehityksen heiketyksessä. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista ympäristönsuojelun menojen leikkaukseen ehdottoman kielteisesti suhtautui puolet vastanneista. Maaseudulla asuvista nuorista ympäristönsuojeluun kohdentuvia leikkauksia ei ollut lainkaan valmis hyväksymään 39 % vastanneista.

Palkansaajista ympäristönsuojeluun kohdentuvia leikkauksia ei hyväksynyt 43 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista puolestaan puolet suhtautui ehdottoman kielteisesti ympäristönsuojeluun kohdentuvien menojen leikkauksiin. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista ympäristönsuojeluun kohdentuvia menoja ei halunnut leikata lainkaan 37 % ja ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista 41 % vastanneista.

2.5.4. Maataloustuet ja valtion velka

Maataloustuen 37 % kaikista nuorista jättäisi kokonaan mahdollisten menoleikkausten ulkopuolelle. Vastaavasti 38 % kaikista nuorista kat-

soi maataloustuesta voitavan leikata paljon tai jonkin verran. Miehistä 40 % katsoi maataloudesta voitavan leikata ja naisista maatalouteen kohdentuvat leikkaukset hyväksyi 36 % vastanneista. Ikäryhmittäin tarkasteltuna maataloustukien leikkaaminen hyväksytään yleisemmin vanhimmassa haastatellussa ryhmässä. 25–29-vuotiaista maatalouteen kohdentuvat menoleikkaukset oli valmis hyväksymään 43 % vastanneista. Vastaavasti ikäryhmässä 20–24 vuotta maatalouden tukien leikkaukset hyväksyi 37 % ja nuorimmassa ikäryhmässä 36 % vastanneista.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 43 % oli valmis hyväksymään maatalouteen kohdentuvat leikkaukset. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista maataloustukeen kohdentuvat leikkaukset hyväksyi 40 % vastanneista. Palkansaajien ja työttömien nuorten kohdalla ei ole juurikaan eroja suhtautumisessa maataloustukien leikkauksiin. Palkansaajista 42 % katsoi, että maataloustuesta voidaan leikata ja työttömistä tai lomautetuista nuorista maataloustuen leikkaukset hyväksyi 39 % vastanneista.

Alueellisesti tarkasteltuna maatalouden tukiin kohdentuvat leikkaukset hyväksytään pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista vajaa puolet (46 %) katsoi, että maatalouden tuista voidaan leikata paljon tai jonkin verran. Maaseutukunnissa maatalouden tukien leikkaukset oli valmis hyväksymään vajaa kolmannes (30 %) vastanneista. Itä-Suomessa asuvat nuoret suhtautuvat muita kriittisemmin maataloustukien mahdollisiin leikkauksiin. Näistä 28 % katsoi maataloustuesta voitavan leikata, kun taas Uudella maalla asuvista nuorista maataloudentukiin kohdentuvat leikkaukset hyväksyi 46 % vastanneista.

Valtion velan lyhentämiseen varatuista menoista kansantalouden kehityksen heiketyksessä kaikista nuorista oli valmis leikkaamaan paljon tai jonkin verran puolet vastanneista. Valtion velan lyhentämiseen kohdentuvat leikkaukset vanhin ikäryhmä on valmis hyväksymään muita useammin. Näistä valtion velan lyhentämiseen varattuja määrärahoja oli valmis leikkaamaan yli puo-

let (52 %) vastanneista. Nuorimmassa ikäryhmässä 47 % katsoi menoleikkaukset voitavan kohdentaa valtion velan lyhentämiseen.

2.5.5. Puolustusmenot, liikunta- ja kulttuuripalvelut

Liikuntapalveluihin 47 % nuorista katsoi voitavan kohdentaa leikkauksia paljon tai jonkin verran. Naiset hyväksyvät miehiä hivenen useammin liikuntapalveluihin kohdentuvat leikkaukset. Naisista puolet katsoi liikuntapalveluista voitavan leikata kansantalouden kehityksen heikentessä. Miehistä puolestaan 45 % hyväksyi liikuntapalveluihin kohdentuvat leikkaukset.

Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista yli puolet (53 %) oli valmis hyväksymään liikuntapalveluihin kohdentuvat leikkaukset. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista liikuntapalveluiden leikkaukset hyväksyi puolestaan vajaa puolet (49 %) vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 15 % oli valmis leikkaamaan paljon liikuntapalveluista. Muiden nuorten kohdalla vastaavasti ajatteli seitsemän prosenttia vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista liikuntapalveluihin kohdentuvat leikkaukset hyväksyi puolet vastanneista. Palkansaajista puolestaan liikuntapalveluista oli valmis leikkaamaan 47 % vastanneista.

Näitä selkeämpi leikkaukskohde kansantalouden kehityksen heikentessä nuorten mielestä on puolustusmenot ja kulttuuripalvelut. Kaikista haastelluista nuorista lähes kaksi kolmasosaa (64 %) katsoi, että puolustusmenoista voidaan kansantalouden kehityksen heikentessä leikata paljon tai jonkin verran. Miesten ja naisten suhtautumisessa puolustusmenojen leikkauksiin ei ole juurikaan eroja. Puolustusmenojen leikkaukset hyväksytään yleisemmin barometriin haastatelluissa vanhemmissa ikäryhmissä. Näistä 72 % katsoi puolustusmenoja voitavan leikata paljon tai jonkin verran. Ikäryhmässä 20–24 vuotta puolustusmenojen leikkaukset oli valmis hyväksymään 65 % vastanneista. Nuorimmassa ikäryhmässä (15–19 vuotta) puolustusmenojen leikkaukset hyväksyi 55 % vastanneista.

Suhtautumiseen puolustusmenojen leikkauksiin vaikutti myös nuorten koulutustausta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolustusmenojen leikkaukset hyväksyi 74 % ja ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista 62 % vastanneista. Työttömiä ja palkansaajia verrattaessa palkansaajat ovat jonkin verran halukkaampia hyväksymään puolustusmenoihin kohdentuvat leikkaukset. Palkansaajista puolustusmenoja katsoi voitavan leikata paljon tai jonkin verran 68 % vastanneista ja työttömistä puolustusmenoihin kohdentuvat leikkaukset hyväksyi 62 % vastanneista.

Alueellisesti tarkasteltuna puolustusmenojen leikkaukset hyväksyivät yleisimmin pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret. Näistä 74 % katsoi puolustusmenoja voitavan leikata paljon tai jonkin verran. Vastaavasti maaseudulla asuvista nuorista ajatteli runsas puolet (57 %) vastanneista.

Kulttuuripalveluihin kohdistuvat leikkaukset oli valmis hyväksymään 69 % vastanneista. Barometrin mukaan naiset arvostavat miehiä useammin kulttuuripalveluita. Naisista kulttuuripalveluihin kohdentuvat leikkaukset oli valmis hyväksymään kaksi kolmasosaa vastanneista. Miehistä puolestaan 73 % oli valmis leikkaamaan kulttuuripalveluista joko paljon tai jonkin verran. Myös vanhemmissa ikäryhmässä valmius kulttuuripalvelujen leikkaamisen on muita suurempaa. 25–29-vuotiaista 76 % hyväksyi kulttuuripalveluihin kohdistuvat leikkaukset kansantalouden kehityksen heikentessä. Nuorimmassa ikäryhmässä kulttuuripalveluiden leikkaukset hyväksyi kaksi kolmasosaa vastanneista.

Palkansaajista kulttuuripalveluiden leikkaukset hyväksyi 78 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista kulttuuripalveluihin kohdentuvat menoleikkaukset oli puolestaan valmis hyväksymään 62 % vastanneista.

2.6. EU-jäsenyyden edullisuus

Suomen EU-jäsenyys ja sen vaikutukset nuorten elämään ovat olleet esillä aikaisemmissa nuorisobarometreissa. Tähän liittyen nuorille esitettiin barometrissä väite ”EU-jäsenyys on osoittautunut edulliseksi Suomelle”. Väite oli edellisen

kerran mukana vuoden 1997 barometrissä. Tuosta vuodesta nuorten kriittinen suhtautuminen EU-jäsenyyttä kohtaan näyttää jonkin verran kasvaneen. Vuonna 1997 kaikista vastanneista puolet piti EU-jäsenyyttä Suomelle edullisena. Tämän vuoden barometriin haastatelluista nuorista puolestaan 41 % katsoi EU-jäsenyyden osoittautuneen edulliseksi Suomelle. Kysymyksen kohdalla joka kymmenes nuori ei pystynyt arvioimaan EU-jäsenyyden edullisuutta.

Naiset suhtautuvat miehiä jonkin verran kriittisemmin EU-jäsenyyden edullisuuteen. Naisista väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 39 % ja miehistä 43 % vastanneista. EU-jäsenyyden kokemiseen vaikuttaa selkeästi vastaajan ikä. Mitä nuorempi vastaaja on, sitä myönteisempänä tai edullisempänä hän EU-jäsenyyden kokee Suomen kannalta. Ikäryhmässä 15–19 vuotta EU-jäsenyyden edullisuuden Suomelle koki puolet vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä (25–29 vuotta) jäsenyyden koki edullisena kolmannes vastanneista. Vuoden 1997 barometrissä nuorimmassa ikäryhmässä yli puolet (53 %) piti EU-jäsenyyttä edullisena. Tuolloin vanhimmassa ikäryhmässäkin lähes puolet (47 %) koki jäsenyyden myönteisenä. Kriittisyys EU-jäsenyyttä kohtaan näyttää kasvaneen ennen muuta barometriin haastatellussa vanhimmassa ikäryhmässä.

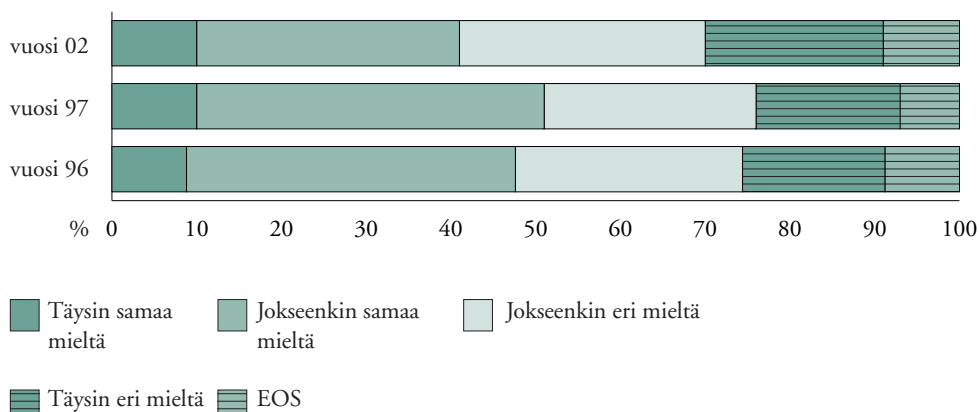
Nuorten koulutustausta vaikuttaa myös EU-jäsenyyden myönteisyyden kokemiseen. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista EU-jäsenyyden koki edulliseksi Suomelle 51 % ja ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti katsoi 31 % vastanneista.

Alueellisesti tarkasteltuna myönteisimmän EU-jäsenyyteen suhtautuivat pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla asuvat nuoret. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista 46 % koki EU-jäsenyyden edullisena Suomelle. Vastaavasti maaseudulla asuvista nuorista EU-jäsenyyden edullisuudesta ajatteli 39 % vastanneista. Uudellamaalla asuvista nuorista EU-jäsenyyden edullisuutta korosti 44 % ja Itä-Suomessa asuvista nuorista 37 % vastanneista.

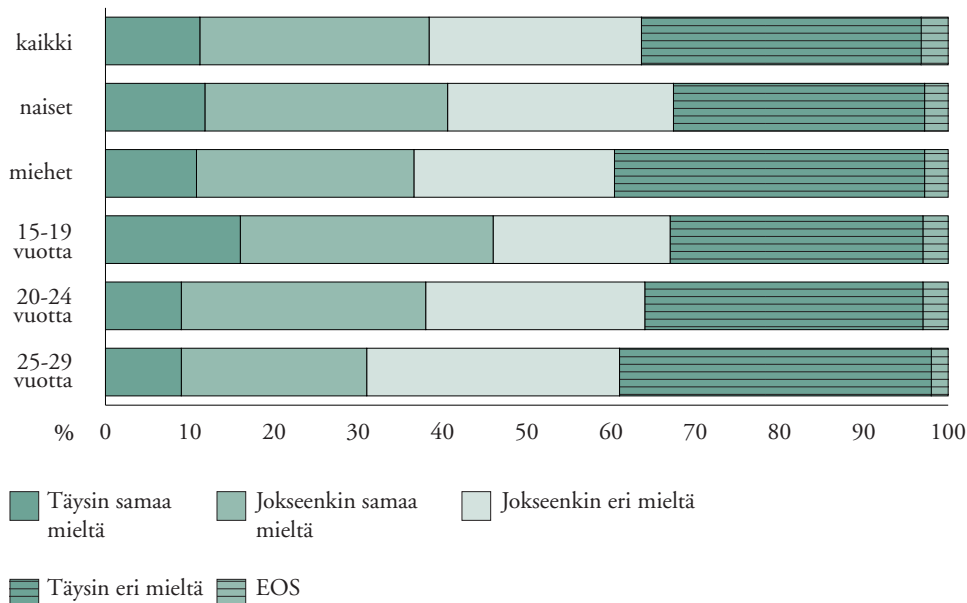
Palkansaajien ja työttömien nuorten kohdalla ei ole eroja EU-jäsenyyden edullisuuden kokemisessa. Palkansaajista 32 % ja työttömistä nuorista 31 % katsoi EU-jäsenyyden osoittautuneen edulliseksi Suomelle. Vuoden 1997 barometriin haastatelluista palkansaajista ja työttömistä nuorista puolet koki EU-jäsenyyden edulliseksi.

Poliittisen kannan kautta tarkasteltuna kriittisimmän EU-jäsenyyteen suhtautuvat vasemmistoliihtoa ja keskustaa kannattavat nuoret. Näistä 36 % katsoi jäsenyyden osoittautuneen edulliseksi Suomelle. Kokoomusta kannattavista nuorista jäsenyyden koki edullisena 49 % ja sosiaalidemokraat-

EU-jäsenyys on osoittautunut edulliseksi Suomelle

Euron käyttöönotto on lisännyt mielenkiintoani EU:n päätöksentekoa kohtaan

teja kannattavista nuorista 44 % vastanneista.

Barometrissä nuorilta kysyttiin myös sitä, onko euron käyttöönotto lisännyt heidän mielenkiintoaan Euroopan unionin päätöksentekoa kohtaan. Kaikista nuorista 38 % katsoi euron käyttöönoton lisänneen heidän mielenkiintoaan yleensä Euroopan unionin päätöksentekoa kohtaan. Naiset katsovat jonkin verran miehiä yleisemmin euron lisänneen heidän mielenkiintoaan koko Euroopan unionin päätöksentekoon. Naisista 41 % oli esitetyn väitteen ”Euron käyttöönotto on lisännyt mielenkiintoani Euroopan unionin päätöksentekoa kohtaan” kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Miehistä puolestaan 37 % katsoi kohdallaan mielenkiinnon Euroopan unionin päätöksentekoa kohtaan kasvaneen euron käyttöönoton jälkeen.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuorimmat haastattelut katsoivat muita yleisemmin euron lisänneen heidän mielenkiintoaan ylipäätään Euroopan unionin päätöksentekoa kohtaan. Heistä lähes puolet (46 %) katsoi euron lisänneen mielenkiintoa koko Euroopan unionia kohtaan. 20–24-

vuotiaista 38 % katsoi euron lisänneen heidän mielenkiintoa EU:n päätöksentekoa kohtaan. Vanhimmassa ikäryhmässä vastaavasti ajatteli vajaa kolmannes (31 %) vastanneista.

2.7. NATO-jäsenyys askarruttaa

Nuorilta tiedusteltiin vuoden 1997 barometrissä mielipidettä Suomen mahdollisesta NATO-jäsenyydestä. Barometrissä esitettiin väite ”Suomen tulee pyrkiä aktiivisesti sotilasliitto NATOn jäseneksi”. Kaikista haastatelluista nuorista kolmannes oli väitteen kansa samaa mieltä ja yli puolet (54 %) katsoi, ettei Suomen tule pyrkiä aktiivisesti NATOn jäseneksi. Kantaansa NATO-jäsenyyteen ei osannut sanoa useampi kuin joka kymmenes haastatelluista nuorista. Miehet olivat barometrin mukaan NATO-jäsenyydelle myönteisempiä kuin naiset. Miehistä väitteen suhteen samaa mieltä vuonna 1997 oli 39 % ja naisista neljännes barometriin vastanneista.

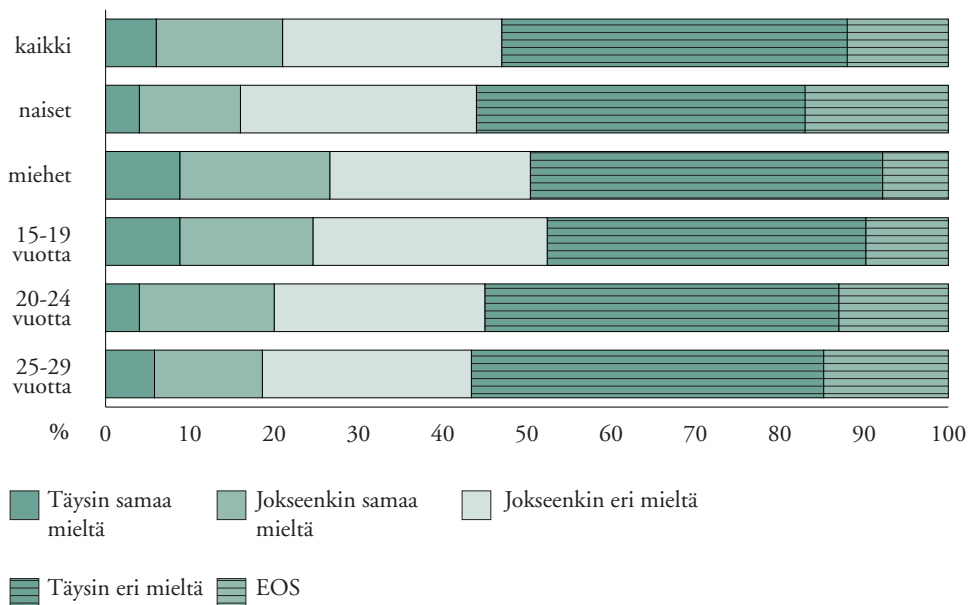
Vuoden 2002 barometrissä nuorille esitettiin NATO-jäsenyyteen liittyen väite ”Suomen tulee liittyä Naton jäseneksi seuraavalla vaalikaudella”.

Kaikista vastanneista viidennes (21 %) oli väitteen kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Miehet suhtautuvat edelleen naisia myönteisemmin NATO-jäsenyyteen. Naisista 16 % katsoi, että Suomen tulee liittyä NATO:n jäseneksi seuraavalla vaalikaudella. Miehistä puolestaan 27 % kannatti NATO-jäsenyyttä.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista NATO-jäsenyyttä kannatti 17 % vastanneista. Amma-

tillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan 23 % katsoi, että Suomen tulisi liittyä NATO:n jäseneksi seuraavalla vaalikaudella. Poliittisen kannan kautta tarkasteltuna kriittisimmin NATO-jäsenyyteen suhtautuivat vihreitä kannattavat nuoret. Näistä 14 % katsoi, että Suomen tulisi liittyä NATO:n jäseneksi. Kokoomusta kannattavista nuorista puolestaan 28 % piti NATO-jäsenyyttä myönteisenä ratkaisuna.

Suomen tulee liittyä Naton jäseneksi seuraavalla vaalikaudella

3. ARVOSTUKSET JA ELÄMÄNTAPA

3.1. Nuorten valmius osallistua ja vaikuttaa

3.1.1. Mielenosoitukset ja vetoamukset

Syksyn 1996 ja syksyn 1998 barometreissä haastatelluilta nuorilta on kysytty heidän valmiuttaan vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin eri tavoin. Vuosien 1996 ja 1998 barometrien antaman tuloksen mukaan nuoret ovat suhteellisen valmiitta osallistumaan mielenosoituksiin, allekirjoittamaan vetoamuksen tai adressin sekä osallistumaan lakkoon tai ostoboikottiin. Vahvoihin vaikuttamisen keinoihin, kuten rakennusten valtaukseseen tai väkivallan käyttöön, suomalaiset nuoret eivät olleet valmiita turvautumaan, vaikka asia olisikin tärkeä.

Tämän vuoden barometrissä nuorille toistettiin yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyvä kysymys. Kaikista vastanneista viidennes (21 %) oli varmasti valmis osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen, jos asia vain olisi riittävän tärkeä. Valmius mielenosoituksiin osallistumiseen ei ole ainakaan barometrien mukaan kasvanut nuorten keskuudessa. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista kolmannes ilmoitti olevansa varmasti valmis osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen, jos asia olisi tärkeä. Vuoden 1998 barometriin haastatelluista nuorista vastaavasti julkiseen mielenosoitukseen oli varmasti valmis lähtemään 29 % vastanneista.

Naiset ovat miehiä useammin valmiitta osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen asian ollessa riittävän tärkeä. Naista julkiseen mielenosoitukseen oli valmiita lähtemään 23 % vastanneista. Miesten kohdalla vajaa viidennes (18 %) oli varmasti valmis osallistumaan mielenosoitukseen asian ollessa riittävän tärkeä. Syksyn 1998 barometrissä naisista 37 % ilmoitti olevansa varmasti valmis osallistumaan mielenosoitukseen. Miehistä varmasti mielenosoitukseen oli tuolloin valmis lähtemään viidennes (21 %) vastanneista.

Vuoden 1996 barometriin haastatelluista naisista varmasti mielenosoitukseen oli valmis 40 % ja miehistä 28 % vastanneista.

Poliittisen kannan kautta tarkasteltuna mielenosoituksiin ovat valmiimpia osallistumaan vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat. Vihreitä kannattavaista nuorista 41 % ilmoitti olevansa varmasti valmis osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen. Vasemmistoliiton kannattajista puolestaan 36 % katsoi olevansa ehdottoman varma valmiudestaan osallistua mielenosoitukseen. Sosiaalidemokraatteja kannattavista nuorista varmana mielenosoitukseen osallistumista piti 15 % vastanneista ja keskustaa kannattavista nuorista 12 % katsoi varmasti voivansa osallistua mielenosoitukseen asian ollessa riittävän tärkeä.

Alueellisesti nuoret ovat valmiimpia osallistumaan mielenosoituksiin pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun nuorista 29 % uskoi varmasti osallistuvansa mielenosoitukseen asian ollessa tärkeä. Maaseudulla asuvista nuorista puolestaan 16 % katsoi varmasti osallistuvansa mielenosoitukseen asian niin vaatiessa. Itä-Suomessa asuvista nuorista 15 % piti varmana omalla kohdallaan mielenosoitukseen osallistumista asian ollessa tärkeä. Uudellamaalla asuvista nuorista yli neljännes (26 %) katsoi varmasti voivansa osallistua julkiseen mielenosoitukseen. Eroja valmiudessa osallistua mielenosoitukseen on myös palkansaajien ja työttömien nuorten välillä. Työttömistä nuorista varmasti mielenosoitukseen oli osallistumassa neljännes (24 %) ja palkansaajista 16 % vastanneista.

Mielenosoituksiin liittyen nuorilta kysyttiin myös valmiutta osallistua mielenosoitukseen jonkin kansainvälisen kokouksen yhteydessä. Varmasti kaikista nuorista kansainvälisen kokouksen

yhteydessä järjestettävään mielenosoitukseen oli valmis osallistumaan 8 % vastanneista. Kovin merkittäviä eroja eri vastaajaryhmien välillä ei tule valmiudessa osallistua mielenosoitukseen jonkin kansainvälisen kokouksen yhteydessä.

Aiempiin barometreihin haastatellut nuoret ovat olleet valmiita vaikuttamaan asioihin allekirjoittamalla vetoomuksen tai adressin. Vuoden 1998 barometriin haastatelluista nuorista lähes kaksi kolmasosaa (65 %) oli varmasti valmis allekirjoittamaan vetoomuksen tai adressin asian ollessa tärkeä. Kaikista vastanneista ainoastaan neljä prosenttia suhtautui ehdottoman kielteisesti vetoomuksen tai adressin allekirjoittamiseen vaikuttamisen muotona. Tämän vuoden barometriin haastatelluista nuorista vetoomuksen tai adressin oli valmis allekirjoittamaan varmasti puolet (52 %) vastanneista. Ehdottoman kielteisesti vetoomuksen tai adressin allekirjoittamiseen suhtautui kahdeksan prosenttia nuorista.

Naiset ovat miehiä valmiimpia allekirjoittamaan myös vetoomuksia tai adresseja. Naisista 56 % katsoi olevansa varmasti valmis vetoomuksen allekirjoittamiseen asian ollessa tärkeä. Miehistä vastaavasti 47 % oli varmasti valmis allekirjoittamaan vetoomuksen. Valmius vetoomuksen tai adressin allekirjoittamiseen kasvaa iän myötä. Nuorimmasa haastatellussa ikäryhmässä varmasti vetoomuksen oli valmis allekirjoittamaan 44 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta vetoomuksen tai adressin oli varmasti allekirjoittamassa 55 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 57 % vastanneista.

3.1.2. Lakot ja boikotit

Mielenosoituksiin osallistumista useammin nuoret ovat valmiita lakkoon koulussa tai työpaikalla. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 59 % oli varmasti valmis osallistumaan lakkoon koulussa tai työpaikalla. Syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista puolestaan 55 % ilmoitti varmasti olevansa valmis osallistumaan lakkoon asian ollessa riittävän tärkeä. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista puolestaan alle puolet (41 %) oli valmis osallistumaan lakkoon koulussa tai työpaikalla asian ollessa riittävän tärkeä.

Naisten ja miesten välillä ei tämän vuoden barometrissä tullut eroja varmasti lakkoon valmiiden kohdalla. Ikäryhmittäin tarkasteluna valmius lakkoon osallistumiseen sen sijaan kasvaa iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä varmasti lakkoon koulussa tai työpaikalla oli valmis osallistumaan runsas kolmannes (35 %) vastanneista. Vastaavasti ikäryhmässä 20–24 vuotta lakkoon ilmoitti varmasti osallistuvansa 43 % ja ikäryhmässä 25–29 vuotta 47 % vastanneista.

Alueellisesti valmius lakkoon osallistumiseen on suurinta Uudellamaalla. Uudellamaalla asuvista nuorista 45 % ilmoitti olevansa varmasti valmis osallistumaan lakkoon asian niin vaatiessa. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan runsas kolmannes (35 %) katsoi voivansa osallistua varmasti lakkoon koulussa tai työpaikalla.

Poliittisen kannan perusteella valmiimpia lakkoon ovat vihreitä kannattavat nuoret. Näistä yli puolet (56 %) oli varmasti valmis osallistumaan lakkoon koulussa tai työpaikalla asian ollessa riittävän tärkeä. Keskustan ja kokoomuksen kannattajista puolestaan runsas kolmannes (35 %) piti kohdallaan varmana valmiutta osallistua lakkoon. Palkansaajanuorista lakkoon oli varmasti valmiita 44 % vastanneista.

Maksu- tai ostoboikottiin kaikista barometriin haastatelluista nuorista oli varmasti valmis osallistumaan neljännes. Naiset ovat miehiä valmiimpia osallistumaan maksu- tai ostoboikotteihin asian ollessa riittävän tärkeä. Syksyn 2002 barometriin haastatelluista naisista 27 % katsoi olevansa varmasti valmis osallistumaan maksu- tai ostoboikottiin. Barometriin haastateltujen miesten keskuudessa vastaavasti ajatteli 23 % vastanneista. Valmius osallistua maksu- tai ostoboikottiin näyttäisi myös laskeneen nuorten keskuudessa. Sekä syksyn 1996 että syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista varmasti maksu- tai ostoboikottiin oli valmis osallistumaan 39 % vastanneista.

Valmius osallistua maksu- tai ostoboikottiin vaihtelee vastaajan iän mukaan. Nuorimmassa ikäryhmässä (15–19 vuotta) varmasti osto- tai maksu- tai ostoboikottiin oli valmis osallistumaan 15 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta boikot-

tiin varmasti valmiita osallistumaan oli 32 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 28 % vastanneista. Maksu- tai ostoboikottiin poliittisen kannan kautta tarkasteltuna olivat valmiimpia vasemmistoliittoa kannattavat nuoret, joista lähes puolet (47 %) oli varmasti valmis osallistumaan boikottiin. Keskustaa kannattavista nuorista puolestaan vajaa viidennes (18 %) piti varmana osallistumista boikottiin asian ollessa tärkeä.

3.1.3. Yleisönosastoon kirjoittaminen ja nimien kerääminen

Yhtenä vaikuttamisen keinona nuorilta kysyttiin myös valmiutta kirjoittaa yleisönosastoon asian ollessa riittävän tärkeä. Yleisönosastoon kirjoittamisen kohdalla tuli selvästi esiin ero naisten ja miesten välillä. Naisista yleisönosastoon oli varmasti valmis kirjoittamaan asian ollessa tärkeä 39 % vastanneista. Miehistä puolestaan yleisönosastoon kirjoittamiseen oli varmasti valmis neljännes (25 %) vastanneista.

Valmius kirjoittaa yleisönosastoon laskee iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä 35 % vastan-

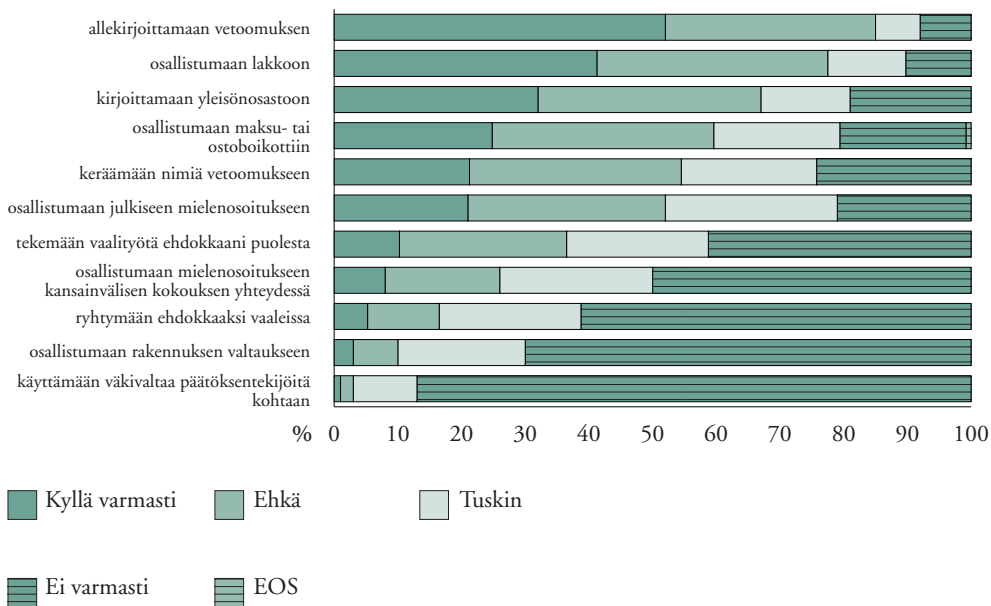
neista katsoi olevansa varmasti valmis kirjoittamaan yleisönosastoon asian ollessa riittävän tärkeä. Puolestaan vanhimmassa barometriin haastattelussa ikäryhmässä valmiuden kirjoittaa yleisönosastoon ilmaisi varmana 28 % vastanneista.

Valmiutta yleisönosastoon kirjoittamiseen lisää nuorten koulutus. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista varmasti yleisönosastoon oli valmis kirjoittamaan 26 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 31 % oli ehdottoman varmasti valmiita ottamaan kantaa tärkeäksi kokemiinsa asioihin yleisönosastoon kirjoittamalla.

Poliittisen kannan kautta tarkasteltuna vihreitä kannattavat nuoret ovat muita valmiimpia ottamaan kantaa yleisönosastoon kirjoittamalla. Vihreitä kannattavista nuorista 45 % oli varmasti valmis kirjoittamaan yleisönosastoon asian niin vaatiessa. Vastaavasti sosiaalidemokraatteja kannattavista nuorista yleisönosastoon oli valmis kirjoittamaan neljännes (26 %) vastanneista.

Vetoomuksen allekirjoittamista vaativampi vaikuttamisen muoto on nimien kerääminen vetoo-

Jos asia olisi mielestäsi tärkeä, niin olisitko valmis seuraaviin asioihin?

mukseen tai adressiin. Kaikista nuorista viidennes oli varmasti valmis keräämään nimiä vetoomuksen asian ollessa riittävän tärkeä. Syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista neljännes oli varmasti valmis keräämään nimiä asian ollessa tärkeä.

Naiset ovat miehiä selvästi valmiimpia myös nimien keräämiseen vetoomuksiin. Naisista 27 % katsoi olevansa varmasti valmis nimien keräämiseen, kun taas miehistä 15 % oli yhtä aktiivisia. Nimien keräämisen suhteen nuorin haastateltu ikäryhmä oli vanhinta valmiimpi. Nuorimmassa ikäryhmässä varmasti nimien keräämiseen oli valmis 23 % vastanneista ja vanhimmassa ikäryhmässä 18 % vastanneista.

3.1.4. Poliittinen vaikuttaminen

Vuoden 2002 barometrissä nuoret saivat vaikuttamisen muotoina arvioida myös mahdollisuutta ryhtyä ehdokkaaksi vaaleissa tai tekemään vaalityötä oman ehdokkaan hyväksi. Kaikista nuorista viisi prosenttia katsoi voivansa varmasti ryhtyä ehdokkaaksi vaaleissa jos asia olisi riittävän tärkeä. Puolestaan 61 % nuorista suhtautui ehdottoman kielteisesti mahdollisuuteen asettua ehdokkaaksi vaaleissa.

Kovin suuria eroja eri nuorisoryhmien välillä ei ole suhtautumisessa ehdokkaaksi asettumiseen. Ainostaan korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret näyttäisivät olevan muita valmiimpia olemaan ehdokkaana vaaleissa. Näistä seitsemän prosenttia piti mahdollisuutta kohdallaan varmana ja puolestaan 41 % katsoi, ettei missään tapauksessa voisi asettua ehdokkaaksi vaaleissa. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista kolme prosenttia oli varmasti valmis asettumaan vaaleissa ehdokkaaksi ja 70 % suhtautui asiaan ehdottoman kielteisesti.

Barometrissä kysyttiin myös nuorten valmiutta tehdä vaalityötä oman ehdokkaan puolesta asian ollessa riittävän tärkeä. Kaikista nuorista joka kymmenes piti kohdallaan varmana mahdollisuutta osallistua oman ehdokkaan vaalityöhön. Naiset ovat jonkin verran miehiä valmiimpia osallistumaan oman ehdokkaan puolesta tehtävään vaalityöhön. Naisista ehdottoman varmasti vaalityö-

hön oli valmis osallistumaan 11 % vastanneista. Miehistä vastaavasti ajatteli 8 % vastanneista.

3.1.5. Väkivaltainen vaikuttaminen ja rakennusten valtaaminen,

Voimakkaina vaikuttamisen muotoina nuoret ovat saaneet barometrissä arvioida omaa valmiutta osallistua rakennusten valtaukseseen tai valmiutta käyttää väkivaltaa poliittisia päättäjiä kohtaan. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista prosentti oli varmasti valmis käyttämään väkivaltaa poliittisia päätöksentekijöitä kohtaan, jos asia olisi tärkeä.

Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 92 % katsoi omalla kohdallaan mahdottomaksi tai epäili mahdollisuutta käyttää väkivaltaa poliittisia päättäjiä kohtaan. Syksyn 1998 barometriin vastanneista nuorista 95 % ei ollut valmis väkivallan käyttöön. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista puolestaan mahdottomana väkivallan käyttöä päätöksentekijöitä kohtaan piti 97 % vastanneista.

Rakennusten valtaukseseen tämän syksyn barometriin vastanneista nuorista varmasti oli valmis osallistumaan kolme prosenttia vastanneista. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista varmana rakennusten valtaukseseen osallistumista piti 6 % ja syksyn 1998 viisi prosentti. Vuonna 1998 ehdottoman kielteisesti rakennusten valtaamiseen tai siihen osallistumiseen suhtautui 62 % vastanneista. Tämän vuoden barometriin haastatelluista nuorista ehdottoman kielteisesti rakennusten valtaamiseen kohdallaan suhtautui 70 % vastanneista.

Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret ovat jonkin verran muita valmiimpia rakennusten valtaukseseen. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista viisi prosenttia katsoi voivansa varmasti osallistua rakennusten valtaukseseen asian niin vaatiessa. Maaseutukunnissa puolestaan kolme prosenttia piti omalla kohdallaan varmana rakennusten valtaukseseen osallistumista. Maaseutukunnissa puolestaan 72 % suhtautui ehdottoman kielteisesti rakennusten valtaukseseen; pääkaupunkiseudulla 62 % ei ollut valmis osallistumaan raken-

nusten valtaukseseen missään olosuhteissa.

Uudellamaalla rakennuksia oli valmis varmasti valtaamaan viisi prosenttia nuorista Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan vain prosentti oli ehdottoman varmasti valmis osallistumaan rakennusten valtaukseseen asian niin vaatiessa.

3.2. Nuoret poliittisina toimijoina

Nuorilta kysyttiin vuoden 2002 barometrissä myös heidän käsitystään itsestään poliittisina vaikuttajina. Nuorille annettiin viisi eri vaihtoehtoa: olet puolueen jäsen, haluaisit vaikuttaa enemmän maamme politiikkaan, mutta et ole löytänyt keinoja, olet kiinnostunut politiikasta ja seuraat säännöllisesti politiikan uutisia, seuraat politiikan uutisia satunnaisesti, sekä et ole lainkaan kiinnostunut politiikasta.

Yli puolet (52 %) kaikista nuorista sanoi seuraavansa satunnaisesti politiikan uutisia. Naiset katsovat miehiä useammin seuraavansa politiikan uutisia satunnaisesti. Naisista yli puolet (56 %) luonnehti itseään poliittisena vaikuttajana juuri politiikan uutisten satunnaisena seuraajana. Miehistä puolestaan puolet (49 %) piti itseään poliittisten uutisten satunnaisena seuraajana.

Poliittisten uutisten satunnainen seuraaminen kasvaa iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä alle puolet (45 %) luonnehti itseään politiikan vaikuttajana uutisten satunaiseksi seuraajaksi. Vastaavasti vanhimmassa ikäryhmässä satunaiseksi poliittisten uutisten seuraajaksi itsensä luokitteli 59 % vastanneista.

Kaikista nuorista yli neljännes (27 %) ei ollut lainkaan kiinnostunut politiikasta. Nuorimmassa ikäryhmässä 39 % ei ollut lainkaan kiinnostunut politiikasta. Ikäryhmässä 20–24 vuotta politiikkaan täysin välinpitämättömästi suhtautui neljännes vastanneista ja vanhimmassa ikäryhmässä vajaa viidennes (17 %).

Kiinnostukseen politiikkaa kohtaan vaikuttaa nuoren saama koulutus. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista lähes kolmannes (30 %) katsoi, ettei ollut lainkaan kiinnostunut politiikasta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista täysin välinpitämättömästi politiikkaan suh-

tautui seitsemän prosenttia vastanneista. Myös työttömistä nuorista kolmannes ilmoitti, ettei ollut lainkaan kiinnostunut politiikasta. Palkansaajista puolestaan neljännes katsoi, ettei poliittinen päätöksenteko kiinnostanut heitä lainkaan.

Politiikasta kiinnostuneita ja säännöllisesti politiikan uutisia seuraavia kaikista vastanneista oli 13 %. Miehet ovat naisia jonkin verran aktiivisempia politiikan uutisten säännöllisiä seuraajia. Miehistä 15 % katsoi olevansa kiinnostunut politiikasta ja seuraavansa säännöllisesti politiikan uutisia. Naisista vastaavasti 11 % katsoi olevansa säännöllisiä politiikan uutisten seuraajia. Kiinnostus poliittista päätöksentekoa kohtaan kasvaa selvästi iän myötä. Nuorimmassa haastattelussa ikäryhmässä vajaa kymmenes (8 %) katsoi seuraavansa politiikan uutisia säännöllisesti. Puolestaan ikäryhmässä 20–24 vuotta 14 % oli kiinnostunut politiikasta ja seurasi säännöllisesti politiikan uutisia. Vanhimmassa ikäryhmässä politiikan uutisia seurasi säännöllisesti 16 % vastanneista.

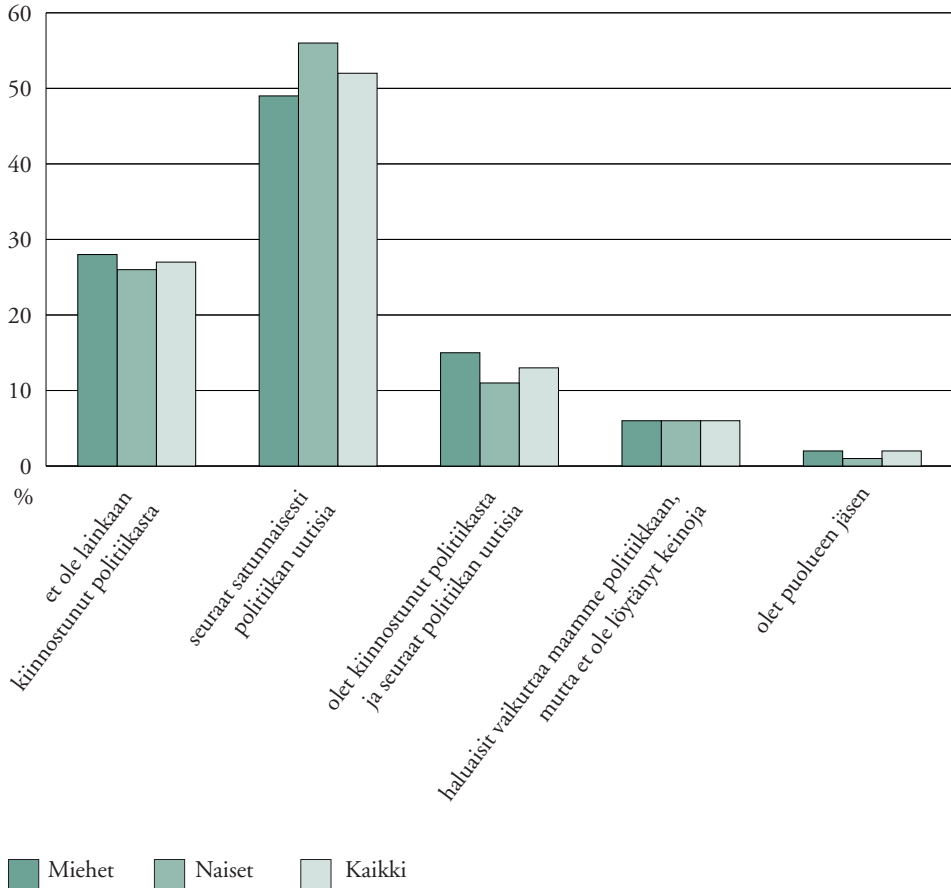
Kiinnostukseen politiikkaa kohtaan vaikuttaa myös nuoren koulutustausta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista neljännes sanoi olevansa kiinnostunut politiikasta ja seuraavansa säännöllisesti politiikan uutisia. Vastaavasti ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista politiikasta kiinnostuneista oli joka kymmenes.

Kaikista vastanneista kuusi prosenttia haluaisi vaikuttaa nykyistä enemmän politiikkaan, mutta ei ollut löytänyt tälle keinoja. Halussa vaikuttaa nykyistä enemmän politiikkaan ei ole juurikaan eroja eri vastaajaryhmien välillä. Kovan luokan poliittisiksi vaikuttajiksi eli poliittisen puolueen jäseniksi kaikista haastatelluista nuorista ilmoittautui kaksi prosenttia. Kuulumisessa poliittiseen puolueeseen ei ole myöskään eroja eri vastaajaryhmien välillä.

3.3. Demokratia toimii

Nuoret ovat valmiita vaikuttamaan tärkeiksi kokemiinsa yhteiskunnallisiin asioihin allekirjoittamalla vetoituksen tai adressin, osallistumalla lakkoon tai mielenosoitukseen. Vahvoihin vaikuttamisen muotoihin nuoret eivät barometrin

Mikä seuraavista kuvaa sinua poliittisena vaikuttajana?

antaman tuloksen mukaan ole kovinkaan halukkaita. Osaltaan tähän vaikuttaa nuorten suhtautuminen demokraattisen päätöksentekojärjestelmän toimintaan. Valtaosa nuorista katsoo, että demokratia toimii Suomessa hyvin ja se takaa kansalaisille riittävät vaikuttamisen mahdollisuudet. Demokratian toimintaan liittyvä väite oli edellisen kerran mukana barometrissä vuonna 1997. Tuolloin kaikista nuorista kaksi kolmasosaa katsoi demokratian takaavan kansalaisille riittävät vaikuttamisen mahdollisuudet.

Vuoden 2002 barometriin vastanneista nuorista 64 % katsoi demokratian toimivan hyvin ja takaavan kansalaisille riittävät vaikuttamisen mah-

dollisuudet. Naiset ovat aiemmissa barometreissä olleet miehiä kriittisempi demokratian toiminnan suhteen. Vuoden 1997 barometriin haastatelluista naisista 62 % ja miehistä 68 % uskoi demokratian takaavan Suomessa kansalaisille riittävät vaikuttamisen mahdollisuudet. Vuoden 2002 barometriin haastatelluista naista demokratian uskoi toimivan riittävän hyvin 62 % ja miehistä 65 % vastanneista.

Kriittisyys demokratian toimivuutta kohtaan kasvaa iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä yli kaksi kolmasosaa (69 %) uskoi demokratian takaavan kansalaisille riittävät vaikuttamisen mahdollisuudet. 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä de-

mokratian toimivuuteen uskoi 62 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 59 % vastanneista. Sama eri ikäryhmien välinen ero suhteessa demokratian toimivuuteen tuli esille myös vuoden 1997 barometrissä.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret uskovat muita useammin demokratian takaavan riittävät vaikuttamisen mahdollisuudet. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista demokratian toimivuuteen uskoi kaksi kolmasosaa (67 %) vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista demokratian toimivuuteen uskoi puolestaan 58 % vastanneista. Palkansaajien ja työttömien nuorten kohdalla ei juurikaan ole eroa suhtautumisessa demokratian toimivuuteen. Palkansaajista 58 % ja työttömistä 56 % uskoi demokratian takaavan Suomessa kansalaisille riittävät vaikuttamisen mahdollisuudet.

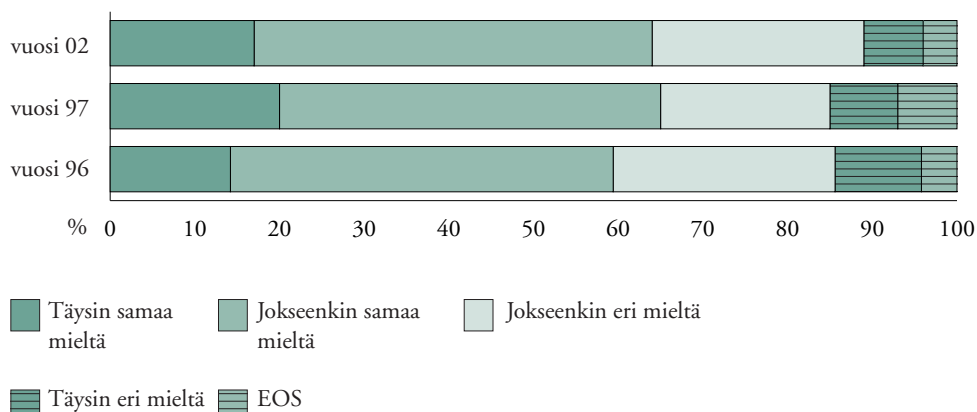
Nuorista lähes puolet (48 %) myös katsoo, että asiat hoituvat Suomessa hyvin ilman heidän vaaleissa antamaansa ääntä. Miehet uskovat selvästi naisia useammin asioiden hoituvan, vaikka he eivät vaaleihin osallistuisikaan. Miehistä yli puolet (53 %) uskoi asioiden hoituvan hyvin ilman vaaleissa annettua ääntäkin. Naisista puolestaan asioiden hoitumiseen ilman vaaleihin osallistumista uskoi 42 % vastanneista. Nuorimmassa ikäryh-

mässä asioiden uskoi hoituvan ilman vaaleissa annettua ääntäkin 57 % vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä puolestaan 43 % uskoi asioiden hoitumiseen ilman vaaleihin osallistumista.

Usko asioihin vaikuttamiseen äänestämällä on sidoksissa nuoren koulutukseen. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista runsas neljännes (28 %) uskoi asioiden hoituvan ilman vaaleissa annettua ääntä. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista asioiden hoitumiseen äänestämättä uskoi puolet vastanneista. Työttömistä nuorista yli puolet (54 %) oli esitetyn väitteen ”Asiat hoituvat Suomessa hyvin ilman vaaleissa antamaani ääntä” kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Palkansaajista asioiden hoitumiseen ilman vaaleissa annettua ääntä uskoi 48 % vastanneista.

Nuoret saivat arvioida tämän vuoden barometrissä myös äänestämistä internetissä ja sen suhdetta äänestämiskiinnostukseen. Kaikista vastanneista 74 % uskoi äänestämisen lisääntyvän, jos se olisi mahdollista internetissä. Naiset uskovat miehiä yleisemmin äänestämisen lisääntymiseen, jos se olisi mahdollista internetissä. Naisista 75 % uskoi internetin lisäävän äänestämiskiinnostusta. Miehistä puolestaan 72 % uskoi internetin aktivoivan äänestäjiä. Nuorimmassa ikäryhmässä 79 % oli esitetyn väitteen ”Äänestäminen lisääntyisi, jos se olisi mahdollista internetissä”

Demokratia toimii Suomessa hyvin ja se takaa kansalaisille riittävät vaikuttamisen mahdollisuudet

kanssa joko jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Ikäryhmässä 20–24 vuotta äänestysaktiivisuuden lisääntymiseen internetin avulla uskoi 72 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 70 % vastanneista.

Poliittiseen vaikuttamiseen liittyen nuorilta kysyttiin myös käsitystä ensi vuoden eduskuntavaaleihin osallistumisesta. Ikäryhmässä 20–24 vuotta ehdottoman varmoja äänestäjiä ensi eduskuntavaaleissa oli 57 % vastanneista. Puolestaan 25–29-vuotiaista nuorista varmasti äänestämään oli menossa 61 % vastanneista. Ehdottoman varmasti äänestysikäisistä oli jättämässä vaalit väliin kuusi prosenttia vastanneista.

3.4. Mikä puolueista läheisin?

Barometrissä nuorille esitettiin kysymys ”Jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt, minkä puolueen tai minkä puolueen ehdokkaan kokisit itsellesi läheisimmäksi?”. Kolmannes nuorista ei osannut sanoa läheisintä puoluetta tai ehdokasta. Suosituimmat puolueet nuorten keskuudessa ovat keskusta ja vihreät. Kumpaakin näistä 14 % piti läheisimpänä puolueena. Kokoomuksen läheisimmäksi mainitsi 13 % ja sosiaalidemokraatit 12 % vastanneista. Vasemmistoliiton koki läheisimmäksi kaksi prosenttia vastanneista.

Naiset kokevat miehiä useammin vihreät läheisimmäksi puolueeksi. Naisista vihreät mainitsi itselleen läheisimpänä puolueena viidennes vastanneista. Miehistä puolestaan vihreät koki läheisimmäksi kahdeksan prosenttia vastanneista. Alueellisesti vihreiden kannatus nuorten keskuudessa on suurinta Etelä-Suomessa ja pääkaupunkiseudulla. Uudellamaalla asuvista nuorista lähes neljännes (23 %) mainitsi vihreät itselleen läheisimmäksi puolueeksi. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan vihreät koki läheisimmäksi puolueeksi kahdeksan prosenttia vastanneista.

Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista vihreät mainitsi läheisimmäksi puolueeksi neljännes ja maaseutukunnissa vajaa kymmenes vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista vihreitä kannatti 15 % ja ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista 11 % vastanneista. Vihreiden kannatus on myös työttömien nuor-

ten keskuudessa muita korkeampaa. Työttömistä nuorista lähes viidennes (19 %) piti vihreitä itselleen läheisimpänä puolueena. Palkansaajista 11 % ajatteli vihreistä samalla tavalla.

Keskustan miehet kokevat hivenen naisia useammin itselleen läheisenä puolueena. Miehistä 16 % ja naisista 11 % mainitsi keskustan läheisimmäksi puolueeksi. Keskustan kannatus kasvaa Itä- ja Pohjois-Suomessa sekä maaseudulla. Uudellamaalla asuvista nuorista viisi prosenttia mainitsi keskustan itselleen läheisimmäksi puolueeksi. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan lähes kolmannes (31 %) piti keskustaa itselleen läheisimpänä puolueena. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista keskustaa kannatti kuusi prosenttia ja maaseudulla asuvista nuorista 28 % vastanneista.

Kokoomuksen kannattajat ovat myös useammin miehiä kuin naisia. Barometriin haastatelluista miehistä kokoomuksen koki läheisimmäksi puolueeksi 16 % ja naisista 10 % vastanneista. Kokoomuksen kannatus keskittyy Etelä-Suomeen ja pääkaupunkiseudulle. Uudellamaalla asuvista nuorista kokoomusta kannatti 17 % ja Pohjois-Suomessa asuvista nuorista 7 % vastanneista. Pääkaupunkiseudun nuorista viidennes koki kokoomuksen läheisimmäksi puolueeksi. Maaseudulla asuvista nuorista puolestaan joka kymmenes kannatti kokoomusta. Kokoomuksen kohdalla korostuu kannattajien kohdalla myös koulutustausta. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista kokoomusta kannatti joka kymmenes vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista vastaavasti lähes kolmannes (31 %) piti kokoomusta itselleen läheisimpänä puolueena.

Sosiaalidemokraattien kohdalla ero miesten ja naisten välillä ei ole kovin suuri. Miehistä sosiaalidemokraatteja kannatti 14 % ja naisista 11 % vastanneista. Alueellisesti sosiaalidemokraattien kannatus on vähäisintä Pohjois-Suomessa, jossa asuvista nuorista kahdeksan prosenttia piti sosiaalidemokraatteja itselleen läheisimpänä puolueena. Itä-Suomessa asuvista nuorista puolestaan 16 % ja Uudellamaalla asuvista nuorista 13 % piti sosiaalidemokraatteja itselleen läheisimpänä ryhmänä.

Asuinpaikan kautta tarkasteltuna sosiaalide-

mokraattien kannatus on vahvinta kaupungeissa. Maaseutukunnissa sosiaalidemokraatteja kannatti 9 % ja kaupunkimaisissa kunnissa 14 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista sosiaalidemokraatteja kannatti joka kymmenes nuori. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista sosiaalidemokraatit koki itselleen läheisimmäksi 14 % vastanneista.

Kolmannes nuorista ei osannut sanoa, mikä puolue olisi läheisin. Kahdeksan prosenttia nuorista puolestaan ilmoitti, ettei mikään puolue ollut erityisen läheinen. Näille nuorille esitettiin barometrissä jatkokysymys ”Jos sinun olisi pakko valita jokin puolue, niin minkä puolueen valitsisit”. Keskustan tilanteessa valitsi läheisimmäksi puolueeseen 16 %, sosiaalidemokraatit 15 % ja vihreät 14 % vastanneista. Kokoomuksen tilanteessa valitsi joka kymmenes, perussuomalaiset 6 % ja vasemmistoliiton 2 % vastanneista. Kysymyksen

kohdalla edelleenkin 29 % vastanneista ei osannut sanoa itselleen läheisintä puoluetta.

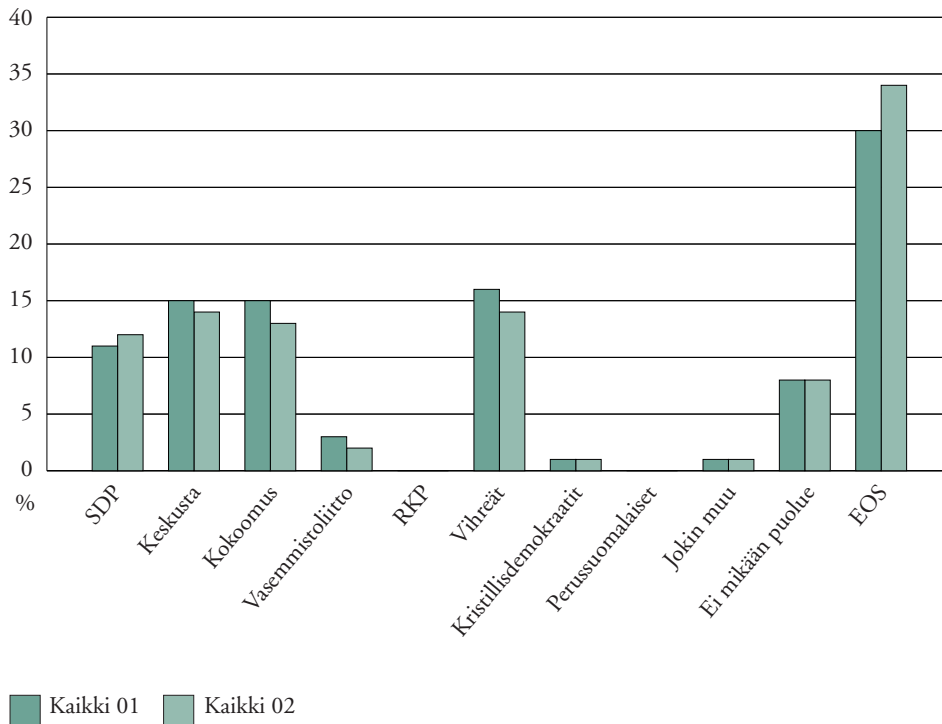
3.5. Nuorten yhteiskunnallinen syrjäytyminen

3.5.1. Syrjäytyminen vakava ongelma

Syrjäytyminen on eri vuosina ollut yhtenä teemanä esillä nuorisobarometreissä. Tämän vuoden barometrissä nuorille esitettiin väite ”Nuorten syrjäytymistä yhteiskunnasta liioitellaan”. Kaikista vastanneista vajaa puolet (44 %) katsoi, että nuorten syrjäytymistä yhteiskunnasta liioitellaan. Miesten ja naisten välillä tulee selkeä ero suhtautumisessa syrjäytymisestä käytävään keskusteluun. Miehistä yli puolet (54 %) katsoi, että nuorten syrjäytymistä yhteiskunnasta ja sen kehityksestä liioitellaan. Naisista puolestaan 38 % katsoi, että syrjäytymistä liioitellaan.

Ikä vaikuttaa selvästi syrjäytymisestä käytävän

Jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt, minkä puolueen kokisit läheisimpänä?

keskustelun kokemiseen. Nuorimmassa barometriin haastattelussa ikäryhmässä puolet vastanneista katsoo, että nuorten syrjäytymistä liioitellaan. Ikäryhmässä 20–24 vuotta 47 % katsoi nuorten syrjäytymistä yleensä liioiteltavan ja vanhimmasa ikäryhmässä 38 % vastanneista.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret katsovat muita yleisemmin syrjäytymistä liioiteltavan. Näistä lähes puolet (46 %) oli esitetyn väitteen kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan runsas kolmannes (35 %) piti syrjäytymiskeskustelua liioiteltuna.

Poliittisen kannan kautta tarkasteltuna nuorten syrjäytymistä yhteiskunnasta katsoivat liioiteltavan erityisesti kokoomusta ja sosiaalidemokraatteja kannattavat nuoret. Näistä runsas puolet vastanneista piti nuorten syrjäytymistä yhteiskunnasta liioiteltuna. Vasemmistoliittoa kannattavista nuorista puolestaan nuorten syrjäytymistä katsoi liioiteltavan runsas neljännes (28 %) vastanneista. Työttömien ja palkansaajien välillä ei ole juurikaan eroa suhtautumisessa nuorten syrjäytymisestä käytävään keskusteluun. Palkan-

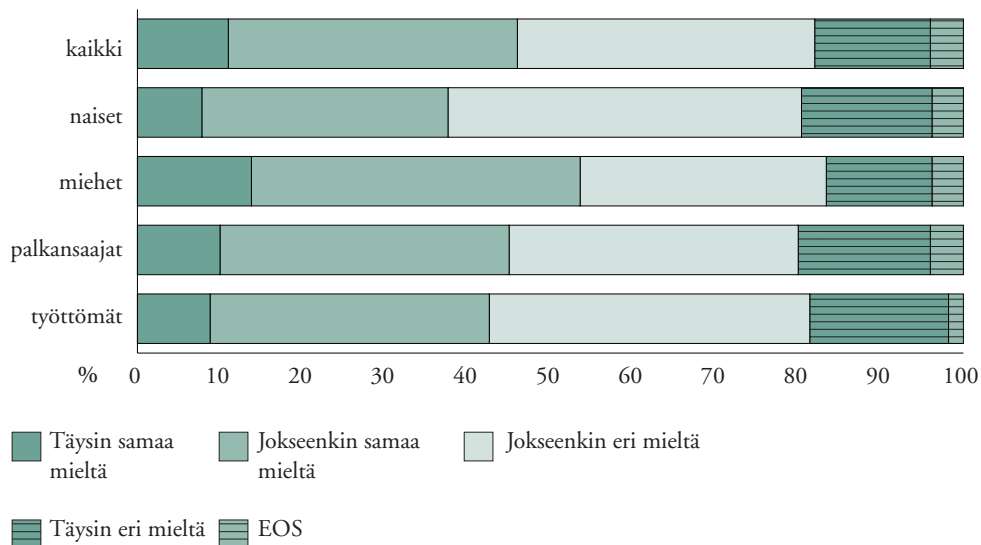
saajista nuorten syrjäytymistä yhteiskunnasta katsoi ylipäättään liioiteltavan 45 % ja työttömistä tai lomautetuista nuorista 43 % vastanneista.

3.5.2. Syrjäytymisen syyt

Kevään 1998 barometrissä nuorilta kysyttiin heidän käsitystään syrjäytymisestä sekä syrjäytymistä aiheuttavista seikoista. Syrjäytymien on liitetty julkisessa keskustelussa korkeaan nuoriso-työttömyyteen ja siitä helposti seuraavaan yhteiskunnalliseen passiivisuuteen ja tulevaisuudenuskon kadottamiseen. Vuoden 1998 barometrissä nuorille annettiin yhdeksän vaihtoehtoa, joiden kohdalla nuoret saivat arvioida liittyvätkö ne syrjäytymiseen paljon, jonkin verran, vähän vai ei lainkaan. Vaihtoehtoina nuoret arvioivat koulutuksen puutetta, työpaikan puutetta, ystävien puutetta, vähäistä yhteiskunnallista aktiivisuutta, tulevaisuudenuskon puutetta, huonoja elämäntapoja, harrastuksien puutetta, omaa laiskuutta tai välinpitämättömyyttä sekä rahan tai toimeentulon puutetta.

Kaikkien eri vaihtoehtojen kohdalla nuoret kokivat yleisesti niiden liittyvän syrjäytymiseen tai syrjäytymiskehitykseen. Syrjäytymiseen liit-

Nuorten syrjäytymistä yhteiskunnasta liioitellaan

tyy ennen muuta nuorten mielestä oma laiskuus tai välinpitämättömyys. Vuonna 1998 kaikista vastanneista 88 % katsoi oman laiskuuden tai välinpitämättömyyden liittyvän syrjäytymiseen paljon tai jonkin verran.

Tämän vuoden barometrissä kysymys syrjäytymiseen liittyvistä seikoista toistettiin hieman muutettuna. Nyt nuoret saivat arvioida syrjäytymiseen johtavina asioina koulutuksen puutetta, työpaikan puutetta, ystävien puutetta, tulevaisuuden uskon puutetta, epäterveellisiä elämäntapoja, harrastusten puutetta, omaa laiskuutta ja välinpitämättömyyttä, rahan tai toimeentulon puutetta sekä avun saamisen vaikeutta ongelmatilanteissa. Kunkin annetun vaihtoehdon kohdalla nuoret saivat arvioida sen aiheuttavan syrjäytymistä paljon, jonkin verran, vähän tai ei lainkaan.

Edelleenkin nuoret katsovat syrjäytymisen johtuvan ennen muuta omasta laiskuudesta tai välinpitämättömyydestä. Kaikista vastanneista 84 % katsoi syrjäytymisen johtuvan joko paljon tai jonkin verran juuri omasta laiskuudesta ja välinpitämättömyydestä. Kovin suuria eroja eri vastaajaryhmien välillä ei tule heidän arvioidessa laiskuutta tai välinpitämättömyyttä syrjäytymisen syynä. Miehistä 85 % ja naisista 83 % piti omaa laiskuutta tai välinpitämättömyyttä syrjäytymisen syynä.

Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista laiskuutta syrjäytymisen aiheuttajana korosti 83 % ja maaseudulla asuvista nuorista 86 % vastanneista. Palkansaajista 87 % ja työttömistä nuorista 84 % katsoi syrjäytymisen johtuvan omasta laiskuudesta tai välinpitämättömyydestä. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista laiskuutta ja välinpitämättömyyttä syrjäytymisen syynä piti 88 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan 75 % katsoi syrjäytymisen johtuvan henkilökohtaisesta laiskuudesta tai välinpitämättömyydestä.

Oman laiskuuden tai välinpitämättömyyden jälkeen nuoret liittyivät syrjäytymiseen ystävien puutteen. Vuoden 1998 barometriin haastatelluista nuorista 79 % katsoi ystävien puutteen liittyvän syrjäytymiskehitykseen paljon tai jon-

kin verran. Tämän vuoden barometriin haastatelluista nuorista puolestaan 75 % katsoi syrjäytymisen johtuvan ystävien puutteesta.

Ystävien puutteen kohdalla ei myöskään tule kovin suuria eroja eri vastaajaryhmien välillä. Naisista 79 % katsoo ystävien puutteen aiheuttavan syrjäytymisen ja miehistä vastaavasti ajatteli 72 % vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista 73 % katsoi syrjäytymisen johtuvan ystävien puutteesta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 67 % katsoi yksinäisyyden johtavan syrjäytymiseen. Työttömistä nuorista ystävien puutteen katsoi aiheuttavan syrjäytymistä 67 % vastanneista.

Tulevaisuuden uskon puutteen 74 % nuorista katsoi aiheuttavan syrjäytymistä. Työpaikan puutteen 70 % nuorista katsoi aiheuttavan syrjäytymistä ja 68 % katsoi rahan tai toimeentulon niukkuuden olevan syrjäytymisen syynä. Harrastuksien puutetta, epäterveellisiä elämäntapoja, tai avun saamista ongelmatilanteissa syrjäytymisen aiheuttajana piti noin kaksi kolmasosaa vastanneista.

Eroja eri vaihtoehtojen välille saadaan, kun tarkastellaan nuorten käsityksiä syrjäytymiseen johtavia syitä ääripäiden kautta. Kaikista vastanneista 48 % katsoi syrjäytymisen johtuvan paljon omasta laiskuudesta tai välinpitämättömyydestä. Vastaavasti 3 % vastanneista katsoi, ettei omalla laiskuudella tai välinpitämättömyydellä ollut mitään tekemistä syrjäytymisen kanssa. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista kolmannes (35 %) katsoi syrjäytymisen johtuvan paljon omasta laiskuudesta. Vastaavasti ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolet piti omaa laiskuutta ja välinpitämättömyyttä erityisesti syrjäytymistä aiheuttavan asiana. Lähes samankaltainen ero tuli työttömien ja toisaalta palkansaajien välillä. Työttömistä tai lomautetuista nuorista oman laiskuuden tai välinpitämättömyyden katsoi erityisesti syrjäytymistä aiheuttavaksi asiaksi kolmannes (36 %) vastanneista. Palkansaajista puolestaan puolet katsoi laiskuuden aiheuttavan erityisesti nuorten syrjäytymistä.

Ystävien puutteen katsoi aiheuttavan paljon syrjäytymistä 40 % kaikista vastanneista. Ystävien

puutteen liittämisessä syrjäytymiseen tulee eroja miesten ja naisten välillä. Naiset katsovat miehiä yleisemmin ystävien puutteen aiheuttavan syrjäytymistä. Ystävien puutetta osana syrjäytymistä korostivat myös nuorimmat barometriin haastatellut ikäryhmät. Näistä lähes puolet (48 %) katsoi ystävien puutteen aiheuttavan syrjäytymistä paljon. Vastaavasti ikäryhmässä 20–24 vuotta ystävien puutteen yhdisti keskeisesti syrjäytymiseen 40 % vastanneista. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä vajaa kolmannes (31 %) katsoi ystävien puutteen aiheuttavan erityisesti syrjäytymistä.

Erityisen keskeisesti syrjäytymiseen liittyviä seikkoja nuorten mielestä olivat myös työpaikan puute, tulevaisuudenuskon puute ja epäterveelliset elämäntavat. Työpaikan puutteen 34 % katsoi aiheuttavan paljon syrjäytymistä. Erityisesti naiset katsoivat työttömyyden liittyvän keskeisesti syrjäytymiseen; naisista 37 % katsoi työttömyyden aiheuttavan paljon syrjäytymistä, kun taas miehistä vastaavasti ajatteli 31 % vastanneista.

Työttömyyden liittäminen syrjäytymiseen kasvaa iän myötä. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä työttömyyden katsoi vajaa neljännes (23 %) vastanneista aiheuttavan paljon syrjäytymistä. Ikäryhmässä 20–24 vuotta 38 % vastanneista katsoi syrjäytymisen aiheuttavan erityisesti työpaikan puutteesta. Vanhimmassa ikäryhmässä työttömyyden liitti syrjäytymiseen 42 % vastanneista.

Työttömyyden yhdistäminen syrjäytymiseen korostuu myös tarkasteltaessa nuorten koulutustaustaa. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista 43 % katsoi työttömyyden olevan erityisen merkittävä syrjäytymistä aiheuttava asia. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista työttömyyden yhdisti keskeisesti syrjäytymiseen runsas kolmannes (36 %) vastanneista.

Kaikista nuorista vajaa kolmannes katsoi tulevaisuudenuskon puutteen aiheuttavan syrjäytymistä erityisen paljon. Naisista tulevaisuudenuskon puutteen katsoi liittyvän keskeisesti syrjäytymiseen 36 % vastanneista ja miehistä vastaavasti syrjäytymisen ja tulevaisuudenuskon menettämi-

sen yhdisti neljännes (24 %) vastanneista. Myös vanhin haastateltu ikäryhmä yhdisti syrjäytymisen ja tulevaisuudenuskon puutteen muita useammin. Vanhimmassa ikäryhmässä 35 % katsoi tulevaisuudenuskon puutteen liittyvän syrjäytymiseen paljon ja vastaavasti nuorimmassa ikäryhmässä syrjäytymisen ja tulevaisuudenuskon puutteen yhdisti toisiinsa 26 % vastanneista.

Epäterveellisten elämäntapojen kohdalla tulee esiin vastaavat erot eri vastaajaryhmien kesken. Kaikista nuorista 27 % katsoi epäterveellisten elämäntapojen aiheuttavan syrjäytymistä erityisen paljon. Naisista vajaa kolmannes (30 %) katsoi epäterveellisten elämäntapojen liittyvän paljon syrjäytymiseen. Miesten kohdalla vastaava luku oli barometrin mukaan 23 %. Vanhimmassa ikäryhmässä epäterveelliset elämäntavat yhdisti syrjäytymiseen keskeisesti 30 % vastanneista ja nuorimmassa ikäryhmässä elämäntapojen ja syrjäytymisen yhteyden näki keskeisenä 26 % vastanneista.

Harrastusten puutteen kaikista nuorista katsoi aiheuttavan paljon syrjäytymistä viidennes vastanneista. Miehet katsovat naisia jonkin verran yleisemmin harrastusten puutteen olevan erityisen vahvasti syrjäytymisen taustalla. Miehistä 23 % katsoi harrastusten puutteen aiheuttavan erityisen paljon syrjäytymistä. Naisista puolestaan 19 % piti harrastusten puutetta vahvana syrjäytymistä aiheuttavana asiana. Viidennes nuorista korosti syrjäytymistä aiheuttavan erityisen paljon myös avunsaannin vaikeudesta ongelmatilanteissa.

Rahan tai toimeentulon yhdisti syrjäytymiseen keskeisesti 18 % vastanneista. Naisista rahan tai toimeentulon puutteen yhdisti keskeisesti syrjäytymiseen 21 % ja miehistä 15 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista rahan ja toimeentulon puutteen katsoi liittyvän paljon syrjäytymiseen 29 % vastanneista. Palkansaajien kohdalla vastaava luku oli 16 %. Nuorimmassa ikäryhmässä myös rahan tai toimeentulon puute yhdistettiin syrjäytymiseen useammin kuin vanhemmissa ikäryhmissä.

Vaikka nuoret arvostavat koulutusta keskeisenä kanavana työmarkkinoille pääsyn suhteen, koulutuksen puutteen ja syrjäytymisen välillä he

eivät näe merkittävää yhteyttä. Kaikista vastanneista 15 % katsoi koulutuksen puutteen aiheuttavan syrjäytymistä erityisen paljon. Vanhimmassa ikäryhmässä koulutuksen puutteen ja syrjäytymisen välisen keskinäisen yhteyden mainitsi 19 % vastanneista ja nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä joka kymmenes vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista koulutuksen puutteen katsoi liittyvän syrjäytymiseen paljon neljännes vastanneista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan koulutuksen puutteen ja syrjäytymisen välistä yhteyttä korosti 14 % vastanneista.

3.6. Nuorten suhtautuminen päihteisiin

3.6.1. Huumeita ei hyväksytä

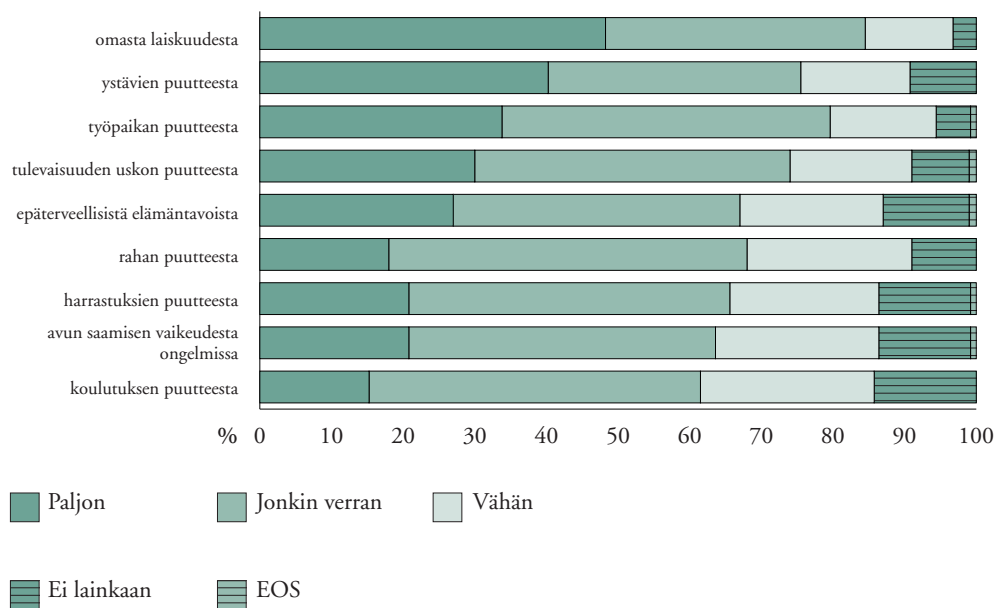
Nuorisobarometreissa on vuosina 1996 ja 1997 kysytty nuorten mielipidettä huumeista ja huumeiden käytön yleisyydestä. Syksyn 1996 barometrissä haastatelluille nuorille esitettiin yhtenä väitteenä ”On hyväksyttävää myydä huumeita”. Syksyn 1996 barometrin mukaan nuoret tuo-

mitsivat varsin yksiselitteisesti huumeiden kaupan tai niiden myymisen. Esitetyn väitteen suhteen lähes kaikki (98 %) nuoret olivat täysin tai jokseenkin eri mieltä.

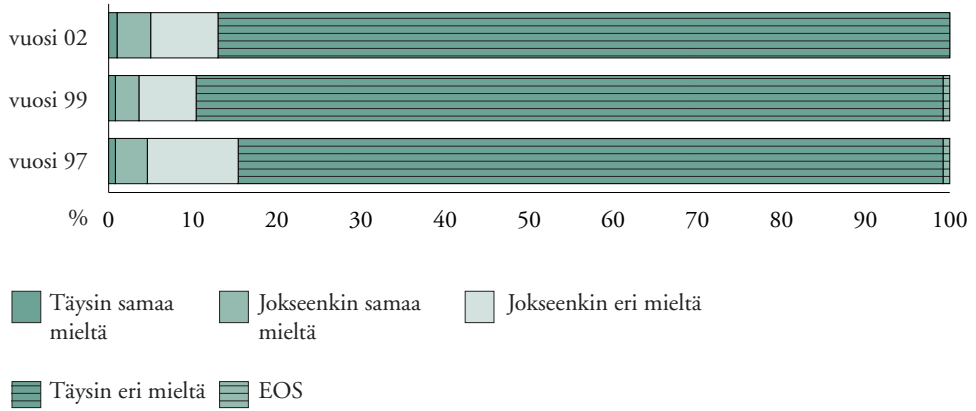
Vuosien 1997 ja 2002 barometreissa barometrissä huumeekysymystä on tarkasteltu laajemmin. Huumeiden käytön on katsottu yleisesti lisääntyneen ja toisaalta huume keskustelussa on ollut esillä mm. huumeiden käytöstä langetettavat rangaistukset sekä niiden mahdollinen kiristäminen. Vuosien 1997 ja 2002 barometrissä nuorilta kysyttiin heidän suhtautumistaan huumeiden käyttöön. Haastateltaville esitettiin väite ”On hyväksyttävää käyttää huumeita?”. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä kaikista haastatelluista oli viisi prosenttia kummallakin haastattelukerralla. Jokseenkin tai täysin erimieltä kaikista barometriin haastatelluista nuorista huumeiden käytön hyväksyttävyyden suhteen oli 95 % vastanneista. Barometrin antaman tuloksen mukaan nuoret suhtautuvat huumeiden myyntiin sekä myös niiden käyttöön varsin kriittisesti.

Eroja eri nuorisoryhmien välille saadaan kun

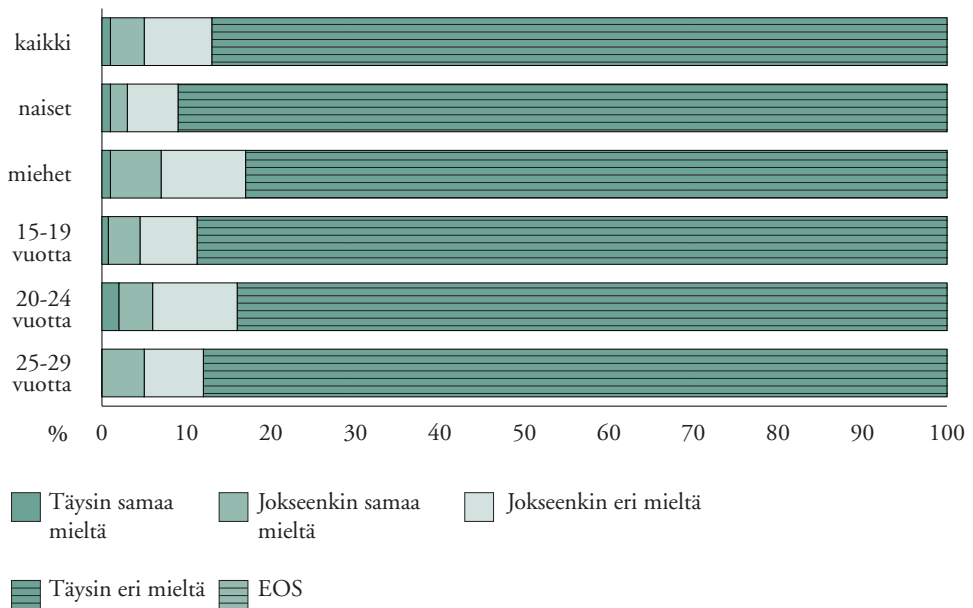
Missä määrin syrjäytyminen johtuu seuraavista asioista?

On hyväksyttävää käyttää huumeita

On hyväksyttävää käyttää huumeita

tarkastellaan ehdottoman kielteisesti huumeiden käyttöön suhtautuvien nuorten osuuksia. Miehistä esitetyn väitteen ”On hyväksyttävää käyttää huumeita” suhteen täysin eri mieltä oli 83 % ja

naisista 91 % barometriin haastatelluista nuorista. Ikäryhmittäin tarkasteltuna kielteisimmien huumeiden käyttöön suhtautuivat 15–19-vuotiaat. Näistä 89 % piti huumeiden käyttöä ehdottoman kiel-

teisenä asiana. Tämän ryhmän kohdalla myös muutos vuoden 1997 barometrin tulokseen on merkittävä. Tuolloin nuorimmissa ikäryhmässä väitteen kanssa täysin eri mieltä oli 81 % vastanneista.

Vanhimmassa ikäryhmässä ehdottoman kielteisesti huumeiden käyttöön suhtautui 88 % vastanneista. 20–24-vuotiaista nuorista huumeiden käytön tuomitsi ehdottomasti 84 % vastanneista. Ero suhtautumisessa huumeiden käyttöön tulee myös palkansaajien ja työttömien nuorten välillä. Työttömistä nuorista ehdottoman kielteisiä huumeiden käyttöä kohtaan oli 80 % vastanneista. Palkansaajista puolestaan 88 % ei ollut valmis hyväksymään lainkaan huumeiden käyttöä.

Koulutustaustan mukaan tarkasteltuna ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista huumeiden käyttöä ei missään tapauksessa hyväksynyt 91 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten kohdalla vastaava luku oli 84 %. Alueellisesti tarkasteltuna pääkaupunkiseutu ja Uusimaa erovat selvästi muusta maasta. Pääkaupunkiseudulla huumeiden käyttöön ehdottoman kielteisesti suhtautui 75 % vastanneista. Muualla Uudellamaalla asuvista nuorista ehdottoman kielteisesti huumeiden käyttöön suhtautui 78 % vastanneista. Kielteinen suhtautuminen kasvaa maaseudulla ja toisaalta Pohjois-Suomessa. Maaseutukunnissa asuvista nuorista

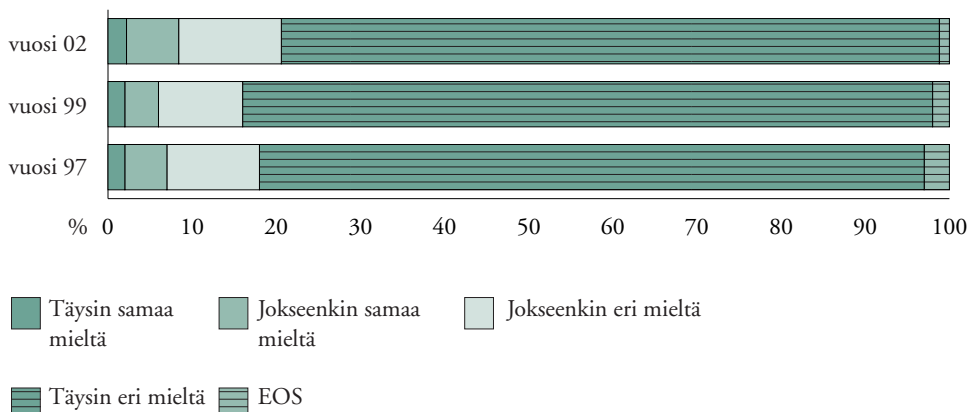
91 % suhtautui ehdottoman kielteisesti huumeiden käyttöön. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan 93 % oli ehdottoman kielteisiä suhtautumisessa huumeiden käyttöön.

Barometrin mukaan nuoret eivät ole valmiita hyväksymään huumeiden käyttöä tai niiden myyntiä. Nuoret eivät ole valmiita myöskään huumeiden käytöstä annettavien rangaistusten lieventämiseen. Barometrissä esitettiin nuorille väite ”Huumeiden käytöstä annettavia rangaistuksia tulisi lieventää?” Väitteen suhteen jokseenkin tai täysin eri mieltä kaikista vastanneista oli 90 %. Huumeiden käytöstä annettavia rangaistuksia puolestaan katsoi voitavan lieventää kaksi prosenttia barometriin haastatelluista nuorista. Luvut olivat vuoden 1997 barometrissä täsmälleen samat.

Huumeiden käytöstä annettavien rangaistusten tai niiden lieventämisen kohdalla vastaajaryhmien kohdalla tuli samanlaiset ero kuin yleensäkin suhtautumisessa huumeisiin ja niiden käyttöön. Naisista 81 % suhtautui ehdottoman kielteisesti huumeiden käytöstä annettavien rangaistusten lieventämiseen. Miehistä ehdottoman kielteisesti rangaistusten lieventämiseen suhtautui puolestaan 76 % vastanneista.

Nuorimmissa ikäryhmässä huumeiden käytöstä annettavien rangaistusten lieventämiseen ehdottoman kielteisesti suhtautui 77 % ja van-

Huumeiden käytöstä annettavia rangaistuksia tulisi lieventää

himmassa ikäryhmässä 81 % vastanneista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista huumeiden käytöstä annettavien rangaistusten lieventämiseen ehdottoman kielteisesti suhtautui kaksi kolmasosaa ja ammatillisen tutkinnon suorittaneista 88 % vastanneista.

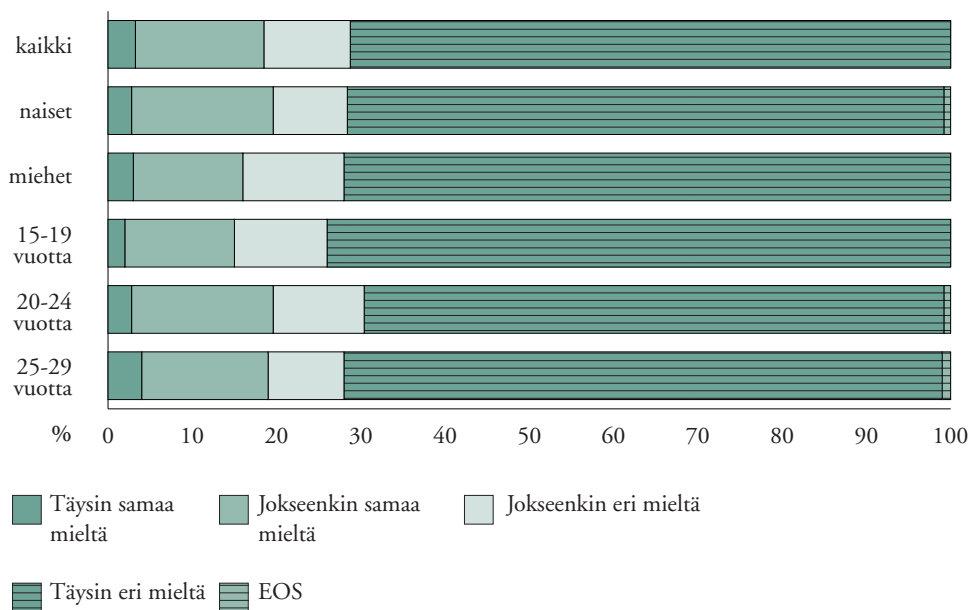
Alueellisesti huumeiden käytöstä annettavien rangaistusten lieventämiseen suhtauduttiin kriittisimmin Pohjois-Suomessa ja maaseutukunnissa. Uudellamaalla asuvista nuorista ehdottoman kielteisesti huumeiden käytöstä annettavien rangaistuksen lieventämiseen suhtautui 72 % ja Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan 82 % vastanneista. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista kaksi kolmasosaa katsoi, ettei huumeiden käytöstä annettavia rangaistuksia tulisi lieventää. Vastaavasti maaseudulla asuvista nuorista 80 % oli ehdottoman kielteisiä huumeiden käytön rangaistavuuden lieventämistä kohtaan.

Vuoden 2002 barometrissä nuorille esitettiin myös väite ”Huumeet kuuluvat nuorten vapaa-ajan viettoon”. Kysymyksen yhteydessä ei erikseen täsmennetty, mitä huumeita tai mitä aineita kysy-

myksellä tarkoitetaan. Kaikista vastanneista 18 % katsoi huumeiden kuuluvan tavalla taikka toisella nuorten vapaa-ajan viettoon. Täysin eri mieltä esitetyn väitteen kanssa kaikista vastanneista oli 71 %. Naiset katsovat miehiä useammin huumeiden tulleen osaksi nuorten vapaa-ajan viettoa. Naisista viidennes (20 %) katsoi huumeiden kuuluvan vapaa-ajan viettoon, miesten kohdalla vastaavasti arveli 16 % vastanneista.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna 20–24-vuotiaat katsovat muita useammin huumeiden olevan osa nuorten vapaa-ajan viettoa. Tässä ikäryhmässä väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 20 % vastanneista. Nuorimmassa ikäryhmässä puolestaan 15 % katsoi huumeiden olevan osa nuorten vapaa-ajan viettoa. Pääkaupunkiseutu ja Uusimaa eroavat selkeästi myös tämän väitteen osalta muusta maasta. Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla asuvista nuorista 22 % katsoi huumeiden olevan osa nuorten vapaa-ajan viettoa. Maaseudulla asuvista nuorista vastaavasti ajatteli 15 % vastanneista.

Huumeet kuuluvat nuorten vapaa-ajan viettoon

3.6.2. Huumeita kaupitellaan

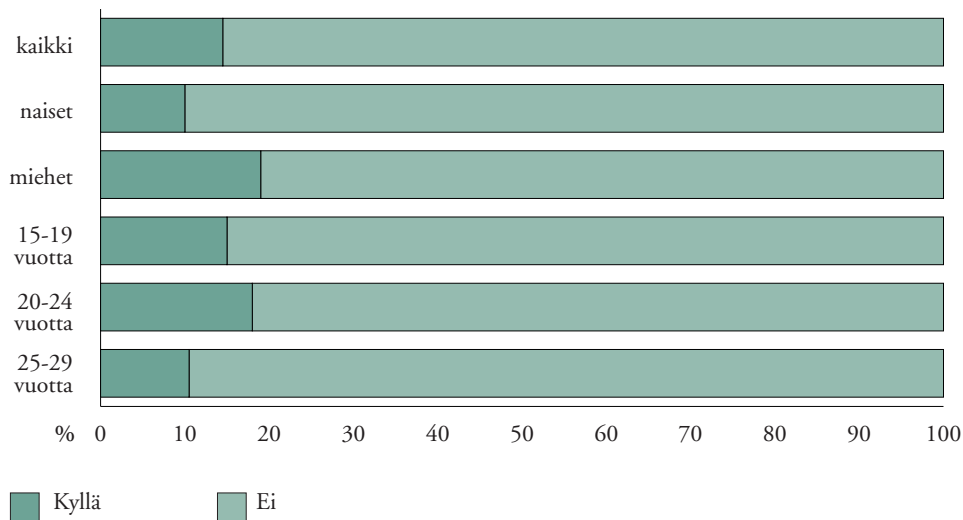
Vuosien 1997 ja 1999 barometreissa nuorilta kysyttiin huumeisiin liittyen sitä, oliko heille tarjottu huumeita ostettavaksi viimeisen puolen vuoden aikana. Kysymys toistettiin tämän vuoden barometrissä. Kaikista vastanneista 14 % ilmoitti, että heille oli tarjottu huumeita ostettavaksi viimeisen kuuden kuukauden aikana. Vuonna 1997 vastaava luku oli 11 % ja vuonna 1999 12 %.

Huumeita on tarjottu ostettavaksi miehille

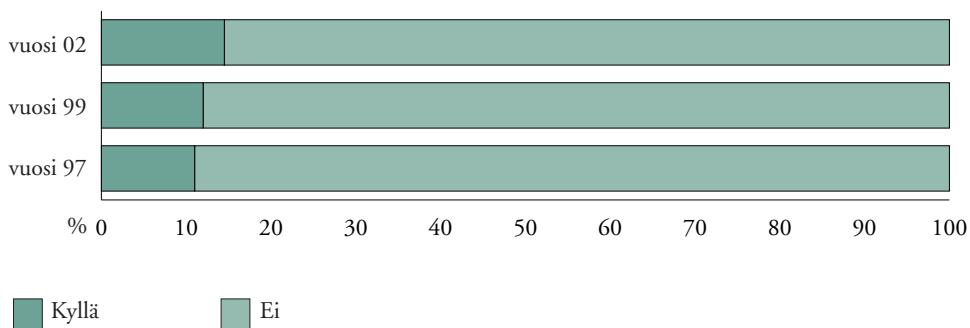
useammin kuin naisille. Tämän vuoden barometriin haastatelluista miehistä lähes viidennes (19 %) kertoi heille tarjotun huumeita ostettavaksi viimeisen puolen vuoden aikana. Vuonna 1997 miesten kohdalla vastaava luku oli 13 %. Naisista puolestaan joka kymmenes kertoi heille tarjotun huumeita ostettavaksi viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana. Vuonna 1997 naisten kohdalla vastaava luku oli 9 %.

Huumeita tarjotaan barometrin mukaan eni-

Onko sinulle tarjottu ostettavaksi huumeita viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana?

Onko sinulle tarjottu huumeita ostettavaksi viimeisen kuuden kuukauden aikana?

ten ostettavaksi 20–24-vuotiaille. Näistä 18 % ilmoitti heille tarjotun huumeita ostettavaksi. Vastaavasti ikäryhmässä 25–29-vuotiaat 10 % haastatelluista ilmoitti heille tarjotun huumeita viimeisen puolen vuoden aikana. Nuorimmassa ikäryhmässä 15 % vastanneista kertoi kohdanneensa huumeiden kaupittelun viimeisen puolen vuoden aikana.

Alueellisesti tarkasteltuna pääkaupunkisetu ja Uusimaa eroaa selvästi muista alueista. Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla asuvista nuorista 21 % kertoi heille tarjotun huumeita ostettavaksi viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan 6 % kertoi heille tarjotun huumeita ostettavaksi viimeisen puolen vuoden aikana.

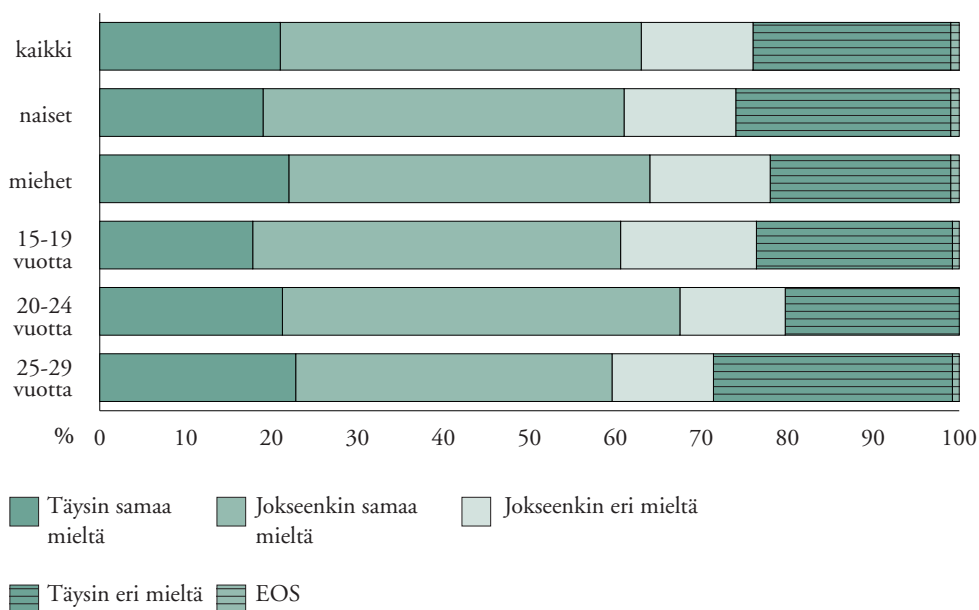
3.6.3. Alkoholit kuuluu vapaa-aikaan

Nuorilta kysyttiin huumeiden ohella myös muiden päihteiden käytöstä. Barometrissä esitetyn väitteen ”Nuorten vapaa-aikaan kuuluu humalahakuinen alkoholin käyttö” kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli kaikista vastanneista lähes

kaksi kolmasosaa (63 %). Alkoholin miehet katsovat naisia useammin kuuluvan nuorten vapaa-aikaan. Miehistä 64 % katoi humalahakuisen alkoholin käytön olevan osa nuorten vapaa-ajanviettoa. Naista puolestaan 61 % piti humalahakuista juomista osana nuorten vapaa-ajan viettoa. Myös alkoholin käytön pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret katsovat muita useammin olevan osa vapaa-aikaa. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista yli kaksi kolmasosaa (68 %) piti humalahakuista alkoholin käyttöä nuorten vapaa-ajan viettoon kuuluvana. Maaseutukunnissa asuvista nuorista puolestaan 59 % piti voimakasta alkoholin käyttöä nuorten vapaa-aikaan kuuluvana.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna 20–24-vuotiaat katsovat muita useammin myös alkoholin kuuluvan nuorten vapaa-aikaan. Näistä kaksi kolmasosaa (67 %) piti voimakasta alkoholin käyttöä nuorten vapaa-ajan viettoon kuuluvana. Nuorimmassa ikäryhmässä puolestaan 61 % piti runsasta alkoholin käyttöä vapaa-aikaan kuuluvana ilmiönä. Lähes vastaava osuus myös vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä piti

Nuorten vapaa-aikaan kuuluu humalahakuinen alkoholin käyttö

humalahakuista alkoholin käyttöä nuorten vapaa-aikaan kuuluvana.

3.7. Päihteiden käyttö

Huumeisiin ja niiden käyttöön suhtautumisen ohella barometrissä nuorilta kysyttiin myös, sitä ovatko he käyttäneet huumeita tai päihteitä viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana. Nuorilta kysyttiin sitä, ovatko he polttaneet tupakkaa, nauttineet alkoholia, kokeilleet tai käyttäneet huumeita tai käyttäneet lääkkeitä päihtymistarkoituksessa viimeisen puolen vuoden aikana.

Kaikista vastanneista nuorista puolet ei ollut tupakoinut viimeisen puolen vuoden aikana. Säännöllisesti kaikista vastanneista nuorista tupakoi 29 %. Miehet tupakoivat naisia useammin. Miehistä säännöllisesti ilmoitti tupakoivansa kolmannes vastanneista. Naisten kohdalla puolestaan neljännes ilmoitti tupakoineensa säännöllisesti viimeksi kuluneiden kuukauden aikana. Tupakoinnin kohdalla nuoria erottelevana tekijänä nousee esiin koulutustausta. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista 44 % ilmoitti olleensa kokonaan polttamatta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista puolestaan yli kaksi kolmasosaa (68 %) kertoi, ettei ollut tupakoinut lainkaan viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana.

Alkoholin käyttö on nuorten keskuudessa barometrin mukaan tupakointia yleisempää. Kaikista vastanneista runsas neljännes (26 %) ilmoitti, ettei ollut nauttinut alkoholia humalaan asti viimeisen puolen vuoden aikana. Säännöllisesti itsensä humalaan nuorista oli juonut joka kymmenes vastanneista. Miehet nauttivat selvästi naisia useammin alkoholia humalaan asti. Miehistä säännöllisesti itsensä humalaan oli juonut 16 % vastanneista. Naisista puolestaan alkoholia oli humalaan astia säännöllisesti nauttinut seitsemän prosenttia vastanneista.

Humalahakuinen alkoholin käyttö on yleisintä 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä. Näistä 15 % oli nauttinut säännöllisesti alkoholia humalaan asti viimeisen puolen vuoden aikana. Vastaavasti nuorimmassa ikäryhmässä joka kymmenes vastanneista oli säännöllisesti juonut itsensä huma-

laan asti. Nuorimmassa ikäryhmässä kolmannes vastanneista ei ollut nauttinut lainkaan alkoholia viimeisen kuuden kuukauden aikana.

Alueellisesti tarkasteltuna alkoholin käyttö on yleisintä Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla. Uudellamaalla asuvista nuorista alkoholia ei ollut nauttinut lainkaan viidenes vastanneista. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan kolmannes ilmoitti, ettei ollut nauttinut lainkaan alkoholia humalaan asti viimeisen puolen vuoden aikana. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista puolestaan 19 % ei ollut nauttinut lainkaan alkoholia. Maaseutukunnissa raittiita nuoria oli barometrin mukaan 29 % vastanneista.

Huumeiden käyttö ja kokeilu näyttää barometrin antaman kuvan mukaan olevan edelleen nuorten keskuudessa harvinaista verrattuna alkoholin kulutukseen tai tupakointiin. Kaikista vastanneista neljä prosenttia ilmoitti kokeilleensa tai käyttäneensä satunnaisesti huumeita viimeisen puolen vuoden aikana. Säännölliseksi omaa huumeiden käyttöä tai kokeilua eivät barometriin vastanneet nuoret tunnistanee.

Miehillä satunnainen huumeiden käyttö tai kokeilu on naisia yleisempää. Miehistä kuusi prosenttia kertoi kokeilleensa tai käyttäneensä huumeita satunnaisesti. Naisista puolestaan kolme prosenttia laski itsensä satunnaisten käyttäjien tai kokeilijoiden joukkoon. Huumeiden käytön ja kokeilun osalta pääkaupunkiseutu ja Uusimaa poikkeavat muusta maasta. Näillä alueilla asuvista nuorista kahdeksan prosenttia ilmoitti käyttäneensä tai kokeilleensa huumeita satunnaisesti viimeisen puolen vuoden aikana. Maaseutukunnissa asuvista nuorista tunnusti satunnaisten huumeiden käytön kaksi prosenttia vastanneista ja Väli-Suomen alueella asuvista nuorista prosentti katsoi kuuluvansa satunnaisten käyttäjien tai kokeilijoiden joukkoon.

Huumeiden käytön ja kokeilun osalta työttömät tai lomautetut nuoret eroavat ryhmänä muista. Työttömistä nuorista kolme prosenttia ilmoitti käyttäneensä huumeita säännöllisesti viimeisen puolen vuoden aikana. Satunnaisia käyttäjiä tai kokeilijoita työttömistä oli barometrin mu-

kaan lähes joka kymmenes vastanneista. Ero palansaajiin on merkittävä. Näistä kukaan ei katsonut olevansa säännöllinen huumeiden käyttäjä ja neljä prosenttia kertoi käyttäneensä huumeita satunnaisesti.

Nuorilta kysyttiin päihteiden käyttöön liittyen myös sitä, olivatko he kokeilleet tai käyttäneet lääkkeitä päihtymistarkoitukseen viimeisen puolen vuoden aikana. Lääkkeiden käyttö on barometrin mukaan nuorten keskuudessa varsin harvinaista. Kaikista vastanneista 99 % ei ollut käyttänyt lainkaan lääkkeitä päihtymistarkoitukseen. Kaikissa ryhmissä lääkkeiden käyttö päihtymistarkoituksiin on yhtä harvinaista.

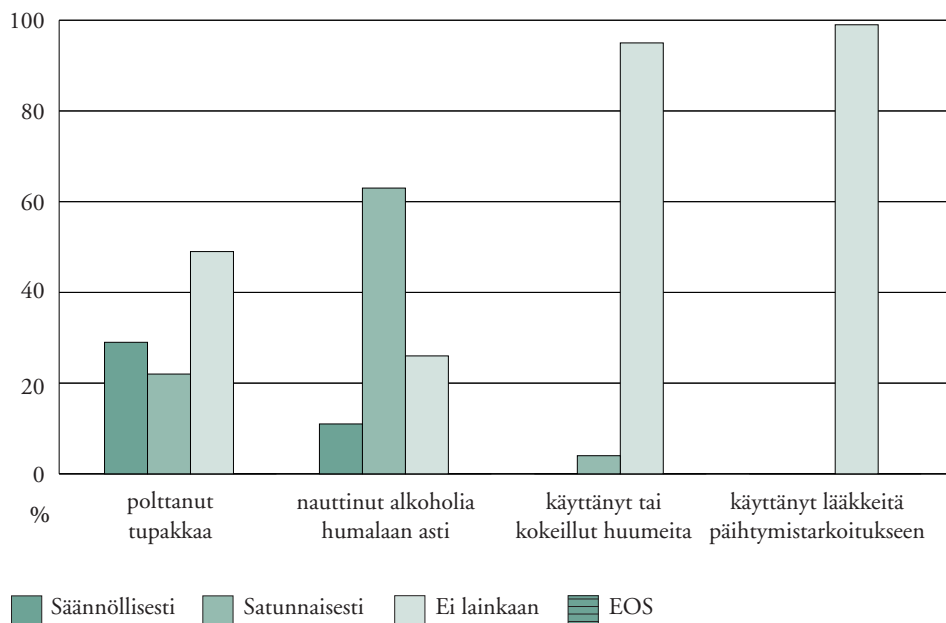
3.8. Kunnallisen nuorisotyön palvelut

Vuoden 2002 barometrissä nuorilta kysyttiin mielipidettä kunnallisen nuorisotoimen palveluista. Haastatelluilta kysyttiin mielipidettä kymmenen eri asian kohdalla niiden tärkeydestä. Nuoret saivat arvioida seuraavien asioiden tärkeyttä: nuorisotyöntekijä, mahdollisuus leirikeskukseen käyt-

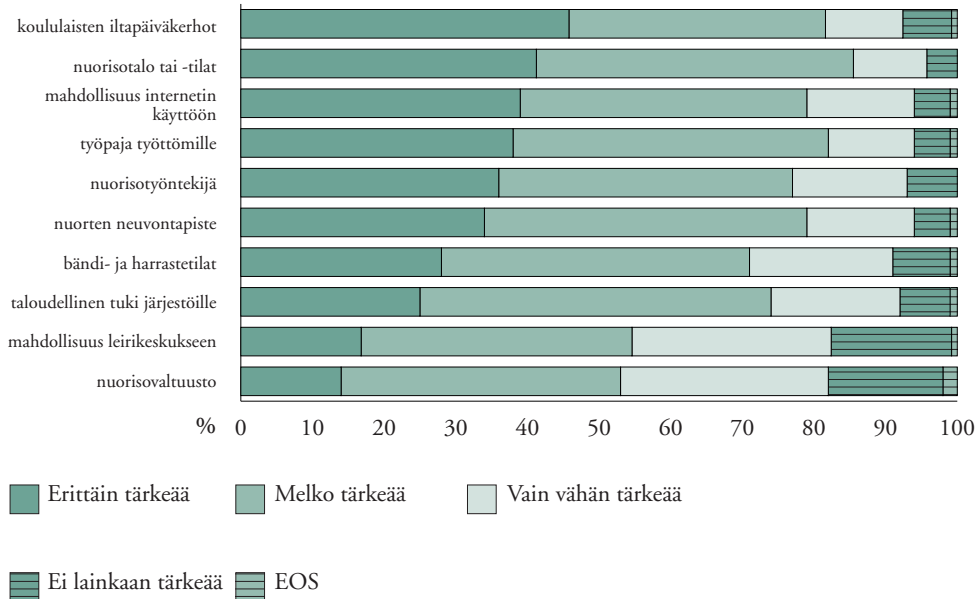
töön, taloudellinen tuki nuorisoyhdistyksille ja -ryhmille, työpaja työttömille nuorille, bändi- ja muut harrastetilat, nuorten neuvonta- ja tiedotuspiste, koululaisten iltapäiväkerhot, nuorisotalo ja -tilat, nuorisovaltuusto sekä mahdollisuus verkkomedian ja internetin käyttöön.

Kaikkia asioita tai palveluita nuoret pitivät jossain määrin tärkeinä. Eroja eri asioiden tärkeyden kokemisessa saadaan, kun tarkastellaan kunkin vaihtoehdon kohdalla erittäin tärkeänä palvelua pitävien osuuksia. Tärkeimpänä asiana nuoret kokevat nuorisotoimen palveluista koululaisten iltapäiväkerhot. Kaikista vastanneista lähes puolet (46 %) pitää iltapäiväkerhoja erittäin tärkeänä kunnallisen nuorisotoimen palveluna. Iltapäiväkerhoja korostavat naiset ja vanhimmat haastatellut ikäryhmät. Naisista koululaisten iltapäiväkerhoja piti erittäin tärkeänä 57 % ja miehistä 34 % vastanneista. Nuorimmassa ikäryhmässä iltapäiväkerhoja erittäin tärkeänä piti kolmannes (35 %), ikäryhmässä 20–24 vuotta lähes puolet (47 %) ja vanhimmassa ikäryhmässä jo reilusti yli puolet (57 %).

Oletko viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana tehnyt jotakin seuraavista?

Kuinka tärkeää sinulle on, että kunnassasi on seuraavia asioita?

Nuorisotaloja ja -tiloja naiset korostavat miehiä useammin kunnallisen nuorisotyön palvelumuotona. Naisista 46 % ja miehistä 37 % piti erittäin tärkeänä sitä, että kunnassa on nuorisotalo tai -tilat. Myös nuorisotalojen kohdalla vanhimmat ikäryhmät korostavat niiden tärkeyttä nuorempia useammin. Vanhimmassa ikäryhmässä nuorisotiloja erittäin tärkeänä piti puolet (47 %) vastanneista. Nuorimmassa ikäryhmässä puolestaan 37 % katsoi nuorisotilat erittäin tärkeäksi kunnallisen nuorisotoimen palveluksi.

Mahdollisuutta käyttää internetiä korostivat erityisesti nuorimmat ikäryhmät. Näistä 41 % piti erittäin tärkeänä mahdollisuutta internetin käyttöön. Vanhimmassa ikäryhmässä mahdollisuutta internetin käyttöön piti erittäin tärkeänä kolmannes vastanneista. Naisten ja miesten välillä ei ole juurikaan eroa heidän arvioissa internetin käytömahdollisuutta kunnallisen nuorisotyön palveluna. Naisista 38 % ja miehistä 40 % piti erittäin tärkeänä, että kunnassa on nuorilla mahdollisuus internetin käyttöön.

Näiden jälkeen nuoret korostavat nuorisotoi-

men palveluna työttömille nuorille tarkoitettuja työpajoja. Kaikista vastanneista 38 % piti erittäin tärkeänä, että kunnassa on työpaja työttömille nuorille. Naiset korostavat miehiä useammin työpajatoiminnan tärkeyttä. Naisista 41 % ja miehistä 34 % piti työpajatoimintaa erittäin tärkeänä. Työpajojen olemassaoloa korostivat myös vanhimmat ikäryhmät. Näistä 41 % piti työpajoja erittäin tärkeänä, kun taas nuorimmassa ikäryhmässä työpajatoimintaa erittäin tärkeänä piti kolmannes vastanneista.

Nuorisotyöntekijän tärkeyttä korosti 36 % nuorista. Nuorisotyöntekijän tärkeyden kohdalla tulee selkeä ero miesten ja naisten sekä toisaalta nuorimman ja vanhimman ikäryhmän välillä. Naisista erittäin tärkeänä nuorisotyöntekijää piti 43 % ja miehistä 28 % vastanneista. Nuorimmassa ikäryhmässä 29 % piti erittäin tärkeänä sitä, että kunnassa on nuorisotyöntekijä. Ikäryhmässä 20–24 vuotta nuorisotyöntekijää piti tärkeänä 36 % ja vanhimmassa ikäryhmässä 42 % vastanneista.

Nuorten neuvonta- ja tiedotuspistettä kaikista vastanneista kolmannes piti erittäin tärkeänä.

Naiset pitävät miehiä useammin neuvonta- ja tiedotuspistettä tärkeänä kunnallisena nuorten palvelumuotona. Naisista erittäin tärkeänä nuorten neuvonta- ja tiedotuspistettä piti 41 % ja miehistä 26 % vastanneista. Nuorimmassa ikäryhmässä neuvontapisteen tärkeyttä korosti kolmannes vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä puolestaan 38 % piti nuorten neuvontapistettä erittäin tärkeänä kunnallisena palveluna.

Bändi- tai muita harrastetiloja erittäin tärkeänä piti 28 % kaikista nuorista. Miehet pitävät naisia jonkin verran useammin nuorten harrastetiloja tärkeinä kunnallisina palveluina. Samoin vanhin ikäryhmä korostaa harrastetilojen olemassaoloa nuorempia useammin. Taloudellista tukea nuorisojärjestöille tai -ryhmille erittäin tärkeänä piti neljännes kaikista vastanneista. Naisista erittäin tärkeänä taloudellista tukea nuorisojärjestöille piti 28 % ja miehistä 22 %.

Mahdollisuutta leirikeskukseen käyttöön kaikista nuorista 17 % piti kunnallisen nuorisotyön palveluna erittäin tärkeänä. Vähiten nuoret arvostavat kunnallisen nuorisotyön palveluna nuorisovaltuustoja. Kaikista nuorista 14 % piti erittäin tärkeänä, että kunnassa on nuorisovaltuusto.

3.9. Tärkeät asiat tulevaisuudessa

Barometreissä on kysytty usein nuorten tulevaisuuteen ja tulevaisuuden suunnitelmiin vaikuttavia asioita. Vuoden 2001 barometrissä nuoret saivat arvioida 12 eri vaihtoehdon kohdalla niiden saavuttamisen tärkeyttä oman elämänsä suhteen. Kysymys toistettiin samassa muodossa tämän vuoden barometrissä. Tärkeimmäksi asiaksi annetuista vaihtoehdoista nuoret nostavat ylivoimaisesti ja johdonmukaisesti tulevaisuutensa suhteen hyvät ja luotettavat ystävät. Kaikista vastanneista sekä vuonna 2001 että 2002 99 % piti tärkeänä, että heillä on 35-vuotiaana hyviä ja luotettavia ystäviä. Erittäin tärkeänä hyviä ja luotettavia ystäviä oman tulevaisuutensa suhteen piti 87 % kaikista vastanneista.

Ystävien olemassaolo on tärkeää kaikissa vastaajaryhmissä. Erittäin tärkeänä hyviä ja luotettavia ystäviä omissa tulevaisuudessaan piti nai-

sista 91 % ja miehistä 84 % vastanneista. Alueellisesti ystävien merkitystä tai arvoa omissa tulevaisuudessaan korostivat Uudellamaalla asuvat nuoret. Näistä 92 % piti erittäin tärkeänä oman tulevaisuutensa suhteen hyvin ja luotettavien ystävien olemassa oloa. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista 84 % piti ystävien olemassa oloa oman tulevaisuutensa suhteen yhtä tärkeänä. Pääkaupunkiseudulla asuvista nuorista erittäin tärkeänä ystävien olemassa oloa piti 92 % ja maaseutukunnissa asuvista nuorista 85 % vastanneista.

Hyvien ja luotettavien ystävien ohella nuoret pitivät tärkeänä omissa tulevaisuudessaan myös pysyvää työsuhdetta. Erittäin tai melko tärkeänä pysyvää työsuhdetta piti 94 % vastanneista. Erittäin tärkeänä pysyvän työsuhteen saavuttamista 35 ikävuoteen mennessä piti kaksi kolmasosaa kaikista barometriin haastatelluista nuorista. Pysyvän työsuhteen tärkeyden kohdalla korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret eroavat muista ryhmistä. Korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista piti erittäin tärkeänä pysyvää työsuhdetta 35-vuotiaana 58 % vastanneista. Puolestaan lähes joka kymmenes korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista totesi pysyvän työsuhteen lähitulevaisuutensa suhteen vain vähän tärkeäksi.

Työttömistä nuorista pysyvää työsuhdetta 35-vuotiaana erittäin tärkeänä piti lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista ja vain vähän tärkeänä 6 % vastanneista. Palkansaajien ja työttömien nuorten välillä ei juurikaan tullut eroa suhtautumisessa pysyvän työsuhteen tärkeyteen omissa tulevaisuudessaan.

Ystävien ja työsuhteen ohella nuoret pitivät tärkeänä perheen perustamista 35 ikävuoteen mennessä. Puolet vastanneista piti omaa perhettä ja lapsia erittäin tärkeänä omissa elämässään. Naiset pitivät perheen perustamista miehiä tärkeämpänä. Naisista erittäin tärkeänä perhettä ja lapsia piti 57 % ja miehistä 43 % vastanneista. Suhde miesten ja naisten välillä suhteessa perheen perustamiseen ja lapsiin on lähes identtinen vuoden takaiseen tilanteeseen. Vuosi sitten perheen perustamista ja lasten hankkimista pitivät eri ryhmistä vähiten tärkeinä työttömät nuoret. Heistä

38 % piti perhettä ja lapsia erittäin tärkeinä 35-vuotiaana. Tänä vuonna työttömistä tai lomauteutuista nuorista oman perheen ja lapset mainitsi erittäin tärkeiksi omassa elämässään 35-vuotiaana 39 % vastanneista. Palkansaajista vastaavasti ajatteli 52 % ja opiskelijoista 47 % vastanneista.

Seuraavaksi nuoret pitivät erittäin tärkeänä omassa elämässään 35-vuotiaana asunnon omistamista, omaa autoa sekä mahdollisuutta matkustaa ja nähdä maailmaa. Kaikkien näiden vaihtoehtojen kohdalla vajaa kolmannes nuorista piti niiden saavuttamista erittäin tärkeinä 35 ikävuoteen mennessä.

Omaa autoa pitää tärkeänä erityisesti barometriin haastatellut miehet. Näistä 40 % piti erittäin tärkeänä auton omistamista 35-vuotiaana. Naisista vastaavasti omasta autosta ajatteli vajaa neljännes (23 %) vastanneista. Auton omistaminen koetaan tärkeänä myös nuoremmissa ikäryhmissä. Omaa autoa erittäin tärkeänä piti 15–19-vuotiaista 36 % ja ikäryhmässä 25–29 vuotta 28 % vastanneista.

Jos miehet arvostavat oman auton saavuttamisen korkealle, niin naiset puolestaan arvostavat omassa tulevaisuudessaan mahdollisuutta matkustaa ja nähdä maailmaa. Barometriin vastanneista naisista yli kolmannes (34 %) piti erittäin tärkeänä saavuttaa 35 ikävuoteen mennessä asema, joka mahdollistaa matkailun. Miehistä vastaavasti matkailun tärkeydestä oman elämän suhteen ajatteli vajaa kolmannes (30 %) vastanneista.

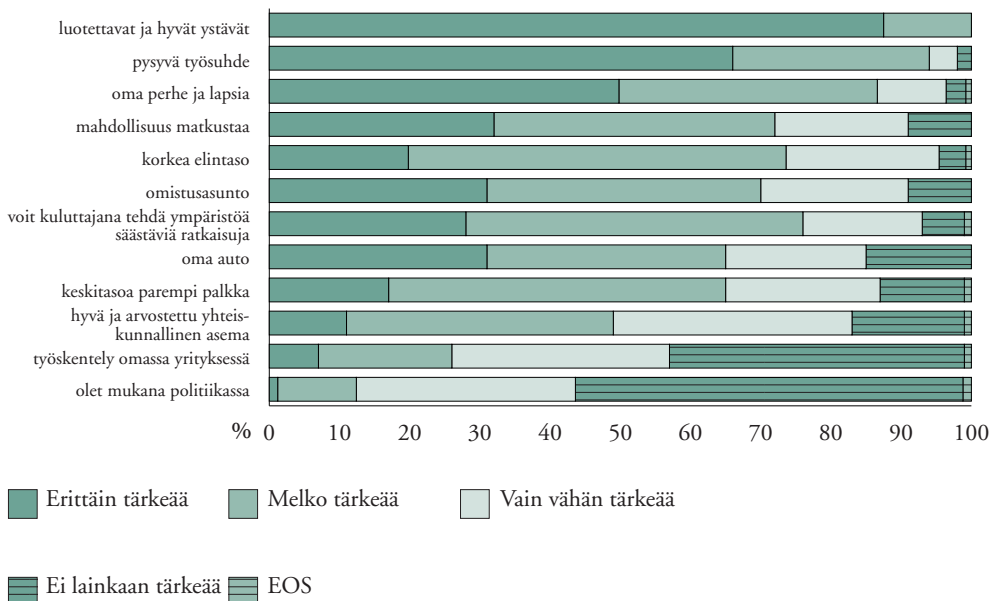
Matkailua arvostavat myös Uudellamaalla asuvat nuoret. Näistä 40 % piti matkailua ja mahdollisuutta nähdä maailmaa erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan. Väli-Suomessa asuvista nuorista puolestaan mahdollisuutta matkailuun piti erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan erittäin tärkeänä neljännes (24 %) vastanneista. Mahdollisuutta matkustaa ja nähdä maailmaa arvostavat myös korkeakoulututkinnon suorittaneet nuoret. Näistä 43 % mainitsi sen erittäin tärkeäksi omassa elämässään 35-vuotiaana. Ammatillisen tutkinnon suorittaneista nuorista puolestaan mahdollisuutta matkailuun piti erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan neljännes (24 %) vastanneista.

Kaikista barometriin vastanneista nuorista 28 % piti erittäin tärkeänä sitä, että voi 35-vuotiaana kuluttajana tehdä ympäristöä ja luontoa säästäviä valintoja. Naiset arvostavat miehiä useammin mahdollisuutta tehdä tulevaisuudessa luontoa säästäviä ratkaisuja. Naisista mahdollisuutta tehdä ympäristöystävällisiä valintoja piti erittäin tärkeänä 34 % vastanneista. Miehistä vastaavasti ajatteli 22 % vastanneista. Uudellamaalla asuvista nuorista kolmannes (34 %) piti erittäin tärkeänä mahdollisuutta tehdä kuluttajana ympäristöä ja luontoa säästäviä valintoja. Pohjois-Suomessa asuvista nuorista puolestaan neljännes (23 %) piti tulevaisuudessa kohdallaan erittäin tärkeänä mahdollisuutta toimia kuluttajana ympäristöystävällisesti.

Korkeaa elintaso piti erittäin tärkeänä 35-vuotiaana kohdallaan 20 % barometriin vastanneista nuorista. Korkeaa elintaso kohdallaan arvostivat nuorimmat barometriin haastatellut ikäryhmät. Näistä korkea elintaso piti erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan 30 % vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä puolestaan joka kymmenes vastanneista piti erittäin tärkeänä saavuttaa korkea elintaso 35-vuotiaana. Keskitasoa korkeampaa palkkaa piti erittäin tärkeänä omassa tulevaisuudessaan 17 % vastanneista. Miehet arvostavat tulevaisuudessa naisia jonkin verran yleisemmin keskitasoa parempaa palkkaa. Miehistä erittäin tärkeänä keskimääräistä parempaa palkkaa piti 20 % ja naisista 14 % vastanneista.

Hyvää ja arvostettua yhteiskunnallista asemaa piti erittäin tärkeänä joka kymmenes nuori. Työskentelyä omassa yrityksessä arvosti vastaavalla tavalla 7 % vastanneista. Vähiten nuoret arvostavat barometrin antaman tuloksen mukaan omassa tulevaisuudessaan osallistumista politiikkaan. Ainoastaan prosentti vastanneista piti erittäin tärkeänä politiikassa mukana oloa 35-vuotiaana. Yli puolet (55 %) puolestaan katsoi, ettei osallistuminen politiikkaan ollut lainkaan tärkeää heidän omassa tulevaisuudessaan. Erityisesti vanhimmassa ikäryhmässä politiikassa mukana olemista ei koettu tärkeäksi lähitulevaisuuden suhteen. 25–29-vuotiaista nuorista 63 % katsoi, ettei politiikassa mukana olominen ollut lainkaan tärkeää 35-vuo-

Kuinka tärkeää sinulle on saavuttaa seuraavat asiat 35-vuotiaana

tiaana. Ikäryhmässä 20–24 vuotta politiikassa mukana olemisen ei pitänyt lainkaan tärkeänä 58 % vastanneista. Nuorimmassa ikäryhmässä yhtä vähätellen politiikkaan osallistumisesta ajateli alle puolet (46 %) vastanneista.

Barometrissä nuorilta kysyttiin myös sitä, mikä annetuista vaihtoehdoista on tärkein heidän omalla kohdallaan saavuttaa 35-vuotiaaksi mennessä. Kahdestatoista vaihtoehdosta tällä tavalla kysyen tärkeimmäksi nousi oma perhe ja lapset. Puolet nuorista piti juuri perhettä ja lapsia tärkeimpänä asiana oman tulevaisuutensa suhteen. Naiset pitivät perhettä ja lapsia jonkin verran tärkeämpänä kuin miehet. Naisista 53 % mainitsi perheen ja lapset kaikkein tärkeimmäksi asiaksi omassa tulevaisuudessaan. Miehistä puolestaan perheen ja lapset tärkeimpänä asiana mainitsi 45 % vastanneista.

Perheen ja lasten kokemiseen tärkeänä vaikuttaa selkeästi vastaaajan ikä. Nuorimmassa ikäryhmässä perhettä ja lapsia piti kaikkein tärkeimpänä asiana tulevaisuudessaan 43 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24 vuotta perhettä ja lapsia korosti tärkeimpänä asiana puolet nuorista ja vanhimmassa

ikäryhmässä 56 % mainitsi perheen ja lapset tärkeimmäksi asiaksi. Selkeänä ryhmänä muista suhtautumisessa perheeseen ja lapsiin erottautuvat työttömät nuoret. Heistä oman perheen ja lapset mainitsi kaikkein tärkeimmäksi asiaksi tulevaisuudessaan 36 % vastanneista. Palkansajista perhettä ja lapsia piti tärkeimpänä asiana tulevaisuudessaan yli puolet (56 %) vastanneista.

Oman perheen ja lasten jälkeen nuoret korostivat tärkeimpänä asiana luotettavia ja hyviä ystäviä. Neljännes kaikista nuorista mainitsi juuri hyvät ja luotettavat ystävät kaikkein tärkeimmäksi asiaksi omassa tulevaisuudessaan. Työttömät nuoret korostavat muita useammin hyvien ja luotettavien ystävien merkitystä omassa tulevaisuudessaan. Lähes kolmannes työttömistä nuorista piti ystäviä kaikkein tärkeimpänä asiana saavuttaa kohdallaan 35 ikävuoteen mennessä.

Pysyvää työsuhdetta kaikkein tärkeimpänä asiana piti 15 % nuorista. Työttömät nuoret korostavat hivenen muita useammin pysyvän työsuhteen tärkeyttä. Työttömistä nuorista lähes viidennes (18 %) piti juuri pysyvää työsuhdetta

kaikkein tärkeimpänä asiana tulevaisuudessaan. Palkansaajien kohdalla pysyvistä työsuhteista ajatteli vastaavalla tavalla 13 % vastanneista.

Muita annettuja vaihtoehtoja nuoret eivät

pitäneet erityisen tärkeinä omalla kohdallaan. Korkean elintason, omistusasunnon ja mahdollisuuden matkustaa mainitsi kaikkien tärkeimpänä asiana kaksi prosenttia nuorista.

BAROMETRI 2002

1) Sukupuolesi

- Nainen
- Mies

2) Ikäsi?

3) Mikä on ammatillinen koulutuksesi. Oletko suorittanut:

- toisen asteen ammatillisen tutkinnon
- ammattikorkeakoulututkinnon
- korkeakoulututkinnon
- ei mitään mainituista
- ei osaa sanoa

4) Oletko suorittanut ylioppilastutkinnon?

- Kyllä
- ei
- ei osaa sanoa

5) Entä vanhempiesi koulutus? Onko isäsi suorittanut tutkinnon...?

- ammattikoulussa
- ammatillisessa opistossa
- korkeakoulussa
- ei tutkintoa
- ei isää
- ei osaa sanoa

6) Onko äitisi suorittanut tutkinnon..?

- ammattikoulussa
- ammatillisessa opistossa
- korkeakoulussa
- ei tutkintoa
- ei äitiä
- ei osaa sanoa

7) Opiskeletko parhaillaan...?

- peruskoulussa
- lukiossa
- toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa
- ammattikorkeakoulussa
- yliopistossa tai korkeakoulussa
- työvoima- tai työllisyyskoulutuksessa

- oppisopimuskoulutuksessa
- et opiskele
- ei osaa sanoa

8) Mikä seuraavista kuvaa parhaiten nykyistä tilannettasi. Oletko...?

- palkansaaja
- yrittäjä tai avustava perheenjäsen yrityksessä
- työtön tai lomautettu
- koululainen tai opiskelija
- varusmies
- sairaus-, työkyvyttömyys- tms. eläkkeellä
- kotityötä tekevä
- vai teetkö jotakin muuta
- ei osaa sanoa

9) Oletko samaa vai eri mieltä seuraavien väitteiden kanssa? (täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä, EOS)

- Koulutus parantaa olennaisesti työnsaanti-mahdollisuuksiasi
- Työelämässä pysyminen edellyttää jatkuvaa kouluttautumista
- Työelämä vaatii nykyisin työntekijöiltä niin paljon, että monet ihmiset palavat ennen aikaisesti loppuun
- Saamasi koulutus on antanut sinulle hyvät valmiudet toimia yhteiskunnan jäsenenä
- Olisit valmis vaihtamaan asuinkuntaa työpai-kan saamiseksi
- Ottaisit mieluummin tilapäistäkin työtä kuin eläisit työttömyyskorvauksella, jos käteen jäävä tulo olisi yhtä suuri
- On todennäköistä, että joudun työurallani vaihtamaan työpaikkaa useita kertoja
- Nuorten syrjäytymistä yhteiskunnasta liioitel-laan
- Demokratia toimii Suomessa hyvin ja se takaa kansalaisille riittävät vaikuttamisen mahdolli-suudet
- Sosiaalinen eriarvoisuus on kasvanut eri väes-töryhmien välillä
- Asiat hoituvat Suomessa hyvin ilman vaaleis-sa antamaani ääntä

- Työttömyyden vähentämiseksi työtä tulee jakaa useammalle henkilölle työaikaa lyhentämällä
- Meidän kaikkien tulisi tinkiä omista eduistamme maamme kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaamiseksi
- Nykyinen hallitus on onnistunut hyvin työttömyyden vähentämisessä
- Äänestäminen lisääntyisi, jos se olisi mahdollista internetissä
- Suomen tulee liittyä Naton jäseneksi seuraavalla vaalikaudella
- Euron käyttöön otto on lisäännyt mielenkiintoni Euroopan unionin päätöksentekoa kohtaan
- EU-jäsenyys on osoittautunut edulliseksi Suomelle

10. Minkä arvosanan kouluasteikolla neljästä kymmeneen antaisit omien kokemustesi perusteella peruskoululle?

11. Missä määrin olet saanut tietoa peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista seuraavilta tahoilta? (paljon, jonkin verran, vähän, en käytännössä lainkaan, en osaa sanoa)

- Opinto-ohjaajalta
- Vanhemmilta
- Tiedotusvälineistä
- Työvoimatoimistosta
- Ystäviltä
- Opettajilta
- Harrastuksen ohjaajalta
- Internetistä

12. Mikä seuraavista on mielestäsi tärkeintä työssä?

- Palkan määrä
- Työsuhteen pysyvyys
- Työn sisältö
- Työn kautta syntyvät ihmissuhteet
- Työn sosiaalinen arvostus
- Etenemismahdollisuudet
- Ei osaa sanoa

13. Mille seuraavista sektoreista sijoittuisit mielelliten työelämässä?

- Valtio
- Kunta
- Yksityinen sektori
- Kansalaisjärjestö tai muu yhteisö, ns. kolmas sektori
- Ei osaa sanoa

14. Aiotko lähimmän viiden vuoden aikana hakeutua töihin ulkomaille? (kyllä varmasti, kyllä mahdollisesti, luultavasti ei, varmasti ei, EOS)

15. Aiotko lähimmän viiden vuoden aikana hakeutua opiskelemaan ulkomaille? (kyllä varmasti, kyllä mahdollisesti, luultavasti ei, varmasti ei, EOS)

16. Aiotko lähimmän viiden vuoden aikana perustaa oman yrityksen? (kyllä varmasti, kyllä mahdollisesti, luultavasti ei, varmasti ei, EOS)

17. Jos Suomen kansantalouden kehitys heikkenee ja julkisia menoja joudutaan leikkaamaan, niin olisiko seuraavista menokohdista leikattava paljon, jonkin verran, vähän vai ei lainkaan?

- Terveystieteiden huollosta
- Koulutusmenoista
- Työttömyysturvasta
- Puolustusmenoista
- Asumisen tuet
- Maataloudesta
- Liikuntapalveluista
- Nuorisotyöstä
- Vanhusten huollosta
- Lapsiperheiden tuesta
- Kulttuuripalveluista
- Ympäristönsuojelun menoista
- Valtion velan lyhentämisestä
- Järjestyksen valvonnasta

18. Nykyään puhutaan nuorten syrjäytymisestä tavalla tai toisella. Missä määrin syrjäytymisen johtuu mielestäsi seuraavista asioista? (paljon, jonkin verran, vähän, ei lainkaan, EOS)

- Koulutuksen puutteesta
- Työpaikan puutteesta
- Ystävien puutteesta
- Tulevaisuuden uskonpuutteesta
- Epäterveellisistä elämäntavoista
- Harrastuksien puutteesta
- Omasta laiskuudesta tai välinpitämättömyydestä
- Rahan tai toimeentulon puutteesta
- Avun saamisen vaikeudesta ongelmatilanteissa

19. Oletko samaa vai eri mieltä seuraavien väitteiden kanssa? (täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä, EOS)

- On hyväksyttävää käyttää huumeita
- Huumeiden käytöstä annettavia rangaistuksia tulisi lieventää
- Huumeet kuuluvat nuorten vapaa-ajan viettoon
- Nuorten vapaa-aikaan kuuluu humalahakuihin alkoholin käyttö

20. Onko sinulle tarjottu ostettavaksi huumeita viimeksi kuluneiden 6 kuukauden aikana? (kyllä, ei, EOS)

21. Oletko viimeksi kuluneiden 6 kuukauden aikana tehnyt jotakin seuraavista? (säännöllisesti, satunnaisesti, ei lainkaan, EOS)

- Polttanut tupakkaa (piippua, sikaria)
- Nauttinut alkoholia humalaan asti
- Käyttänyt tai kokeillut huumeita
- Käyttänyt tai kokeillut lääkkeitä päihtymistarkoituksessa

22. Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa sinua parhaiten poliittisena vaikuttajana?

- Olet puolueen jäsen
- Haluaisit vaikuttaa enemmän maamme politiikkaan, mutta et ole löytänyt keinoja

- Olet kiinnostunut politiikasta ja seuraat säännöllisesti politiikan uutisia
- Seuraat politiikan uutisia satunnaisesti
- Et ole lainkaan kiinnostunut politiikasta
- Ei osaa sanoa

23. Aiotko äänestää seuraavissa eduskuntavaaleissa ensi vuoden maaliskuussa? (kyllä varmasti, kyllä luultavasti, luultavasti et, varmasti et, EOS)

24. Jos asia olisi mielestäsi tärkeä, niin olisitko valmis seuraaviin asioihin? (kyllä varmasti, ehkä, tuskin, varmasti ei, EOS)

- Osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen Suomessa
- Osallistumaan lakkoon koulussa tai työpaikalla
- Osallistumaan maksu- tai ostoboikottiin
- Käyttämään väkivaltaa poliittisia päätöksentekijöitä kohtaan
- Kirjoittamaan yleisönosastoon
- Ryhtymään ehdokkaaksi vaaleissa
- Osallistumaan mielenosoitukseen jonkin kansainvälisen kokouksen yhteydessä
- Allekirjoittamaan vetoomuksen tai adressin
- Keräämään nimiä vetoomukseen
- Osallistumaan rakennuksen valtaamiseen
- Tekemään vaalityötä ehdokkaani puolesta

25. Mitkä seuraavista ovat mielestäsi todella tärkeitä asioita, joihin seuraavan hallituksen tulisi erityisesti panostaa?

- Terveydenhuolto
- Koulutus
- Työllisyyden hoito
- Maanpuolustus
- Maatalouden tukeminen
- Asumistuki
- Liikuntapalvelut
- Nuorisotyö
- Vanhusten huolto
- Lapsiperheiden tukeminen
- Kulttuuripalvelut
- Ympäristönsuojelu
- Valtion velan lyhentäminen
- Asuntotuotanto

- Rikollisuuden torjunta
- Ei mihinkään
- Ei osaa sanoa

26. Kuinka tärkeätä sinulle on, että kunnassasi on seuraavia asioita? (erittäin tärkeää, melko tärkeää, vain vähän tärkeää, ei lainkaan tärkeä, EOS)

- Nuorisotyöntekijä
- Mahdollisuus leirikeskukseen käyttöön
- Taloudellista tukea nuorisojärjestöille ja -ryhmille
- Työpaja työttömille nuorille
- Bändi- ja muut harrastetilat
- Nuorten neuvonta- ja tiedotuspiste
- Koululaisten iltapäiväkerhot
- Nuorisotalo ja -tilat
- Nuorisovaltuusto
- Mahdollisuus verkkomedian ja internetin käyttöön

27. Kuinka tyytyväinen olet tällä hetkellä omaan taloudelliseen tilanteeseesi? Arvioi tilannettasi kouluarvosanoilla neljästä kymmeneen.

28. Entä kuinka tyytyväinen olet nykyisin elämäsi kaiken kaikkiaan samalla tavalla arvioituna?

29. Kuinka tärkeää sinulle on, että 35-vuotiaana olet saavuttanut seuraavia asioita? (erittäin tärkeää, melko tärkeää, vain vähän tärkeää, ei lainkaan tärkeä, EOS)

- Oma perhe ja lapsia
- Pysyvä työsuhde
- Korkea elintaso
- Omistusasunto
- Hyvä ja arvostettu yhteiskunnallinen asema
- Oma auto
- Työskentely omassa yrityksessä
- Keskitasoa parempi palkka
- Mahdollisuus matkustaa ja nähdä maailmaa
- Voit kuluttajana tehdä ympäristöä ja luontoa säästäviä valintoja
- Olet mukana politiikassa
- Luotettavat ja hyvät ystävät

30. Mikä edellisistä on tärkeintä kohdallasi saavuttaa 35 ikävuoteen mennessä?

31. Jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt, minkä puolueen tai minkä puolueen ehdokkaan kokisit itsellesi läheisimmäksi?

32. Jos sinun olisi pakko valita jokin luettelemistani, niin minkä puolueen valitsisit?

- SDP- Sosiaalidemokraatit
- Keskusta
- Kokoomus
- Vasemmistoliitto
- Vihreät
- RKP
- Kristillisdemokraatit
- Perussuomalaiset
- Joku muu
- Ei mikään
- Ei osaa sanoa